TIJDSCHRIFT OVER PIANOMUZIEK & PIANO'S VOOR PIANISTEN, Ddocenten, PIANOSTEMMERS EN PIANODETAILHANDEL

PIANIST

MEI 2024 - JRG. 11 - NR. 2 - € 9,50

NEDERLAND | BELGIË

INTERVIEWS

Lucas Debargue

Leif Ove Andsnes

Steinway Concours

Neurenberg Akustika

In memoriam Maurizio Pollini

De Amsterdamse pianoseries

THE WORLD OF PIANO COMPETITIONS

Andrey GUGNIN

SAMEN EN TOCH ALLEEN

BP 8171096610888888

ANOUSHKA SHANKAR

YUJA WANG

MICHAEL BUBLÉ

SIR ANTONIO PAPPANO

LET THERE BE MUSIC

In the beginning, there is a movement. Made of tension and release, inspiration and serenity. From minor to major, one voice, then another, then a dozen or more… Soothing, moving, empowering. As profound as our memories, and as bright as our hopes. It's at once a call and response. Crafted by inspiration, perpetuated through passion, it continues to resonate with every generation. It is as vital as breathing and as essential as moving. **In many ways, it is the purest expression of life.**

#Perpetual

PERPETUAL 1908

ROLEX

FOTO: YOSHIE KUWAYAMA

REDACTIONEEL

Betere tijden

We leven in een tijd van tegenstellingen. Overal steken conflicten, groot en klein, de kop op, polariseren lijkt welhaast de norm. Verschillen worden uitvergroot en wat ons verbindt voor het gemak vergeten.

Andrey Gugnin, een weergaloos pianist, is onlangs naar Amsterdam verhuisd en als Rus van Oekraïense afkomst, is hij sinds het uitbreken van het conflict niet meer naar zijn land terug geweest en heeft al zijn concerten daar afgezegd. De machtswellust van het Kremlin is hem onverdraaglijk. Met 36 jaar en met een indrukwekkende staat van dienst, begon hij weer aan een concours, een risicovolle onderneming. Hij vertrouwde op zijn kunstenaarschap en won. Met bewonderenswaardige veerkracht bouwt hij aan een nieuw leven.

Een paar weken geleden was ik weer eens bij de Davidsbündler Academie van Anna Fedorova in Den Haag, waar ook haar ouders, Tatiana Abayeva en Borys Fedorov nu lesgeven, beiden ook al uitgeweken voor het oorlogsgeweld. In Nederland hebben ze een nieuw bestaan opgebouwd. Binnen de muren van die academie bestaat er slechts gastvrijheid, vele nationaliteiten komen hier samen om gezamenlijk de muziek te vieren. Met weer diezelfde bewonderenswaardige veerkracht de scherven bij elkaar geveegd, de tranen gedroogd en een nieuw leven gestart.

Een wereld in beweging raakt ook de pianosector. Na de gouden jaren van de coronatijd, waarin iedereen thuis weer achter de toetsen kroop, leven we nu in een andere werkelijkheid. En met de veranderende politiek in China, die de gouden jaren van de piano ook daar tempert, wordt het allemaal niet eenvoudiger.

Desondanks konden we op de nieuwe Musikmesse in Neurenberg getuige zijn van diezelfde veerkracht. Na lange jaren kon de pianofamilie weer bij elkaar komen en de sector liet zich in optimisme van zijn beste kant zien.

Ze delen dezelfde kracht: de pianisten die leven voor de muziek en elke dag hard werken om hun kunstenaarschap te vervolmaken en de gepassioneerde pianobouwers en technici, die met hart en ziel en nooit aflatende creativiteit blijven werken aan hun instrumenten.

Ze delen hetzelfde doel: het gaat om de muziek, om die betoverende wereld die ons even kan wegvoeren van het gekrakeel van alledag. Ravel citeerde een paar dichtregels van Henri de Régnier boven zijn *Valses nobles et sentimentales:* ‘het heerlijke en steeds weer nieuwe plezier van een zinloze bezigheid...’ Maar Ravel wist wel beter, muziek is geen zinloze bezigheid, onze realiteit zou een heel andere zijn wanneer mensen, ook zij die alleen maar kunnen klagen, iets zouden kunnen ervaren van de wereld in verbinding die de muziek ons openbaart.

ERIC SCHOONES
Hoofdredacteur

forte media

Pianist verschijnt in Nederland en België. Daarnaast in de Duitse taal in Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland, Luxemburg, Liechtenstein en via controlled circulation in Oost-Europa.

PIANIST
NEDERLAND | BELGIË

COLOFON

Pianist is een uitgave van Forte Media
Heistraat 16 a
5691 CA Son en Breugel

Pianist verschijnt in Nederland, België, Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland, Luxemburg en Oost-Europa (controlled circulation).
www.pianistmagazine.nl - www.pianist-magazin.de

Founder/eigenaar
Henk Brüger sr.
h.bruger@pianistmagazine.nl
Tel. 06-55141982

Hoofdredacteur
Eric Schoones
e.schoones@pianistmagazine.nl

Eindredacteur
Arlette Beijer
Esther van Helvoort (Beluisterd)

Vormgeving
Eric Geurts, Elan Media

Aanlevering advertenties
Forte Media / Pianist
Tel.: +31 (0)499 791 062 (ma t/m vr 10-13 uur)
E-mail: info@pianistmagazine.nl

Redactieadres
Heistraat 16a
5691 CA Son en Breugel
E-mail: redactie@pianistmagazine.nl

Samenwerkende instanties
NPMB, EPTA, WFIMC, VvPN en concertzalen

Foto omslag
Boris Ščitar

Aan dit nummer werkten mee:
Jaap Blauwendraat, Margaretha Coornstra, Cornélie Hoendervanger, Yoshie Kuwayama (fotografie), Christo Lelie, Angelique van Os, Rudy Tambuyser, Suzanne Weusten.

Beluisterd: Thijs Bonger, René de Cocq, Harry-Imre Dijkstra, Arnoud Heerings, Paul Herruer, Frank Hougee, Paul Janssen, Olga de Kort, Emanuel Overbeeke, Hans Quant, Siebe Riedstra, Wenneke Savenije, Gerard Scheltens, Marjolein Sengers, Emile Stoffels, Wynold Verweij. Selectie: Emanuel Overbeeke.

Abonnementen Nederland & België
PIANIST verschijnt 4x per jaar, elk nummer inclusief bladmuziek. Een jaarabonnement kost € 37,50 inclusief btw en inclusief twee edities van *The World of Piano Competitions*, gratis voor abonnees (€ 12,- voordeel). Ga voor een abonnement naar: www.pianistmagazine.nl/abonnement.
Inlichtingen: Tel.: +31 (0)499 791 062 (di t/m vr 10-13 uur)
E-mail: abonnementen@pianistmagazine.nl
Een abonnement kan op ieder gewenst moment ingaan en dient twee maanden vóór de vervaldatum schriftelijk te worden opgezegd.

Copyright 2024
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

40 | BURKARD SCHLIESSMANN

20 | ANDREY GUGNIN

44 | FESTIVAL

14 | AKUSTIKA BEURS

Inhoud

INTERVIEWS

08 Andrey Gugnin | Samen en toch alleen
20 Lucas Debargue | Een kwestie van leven of dood
30 Nadezda Filippova | Je eigen weg
36 Marek Drewnowski | Muziek is de zin van mijn leven
56 Aurel Dawidiuk | Multitalent

DE PIANO

14 Neurenberg grijpt in de toetsen
32 C. Bechstein Digital
47 Nurun Mukuma over Shigeru Kawai
54 Grotrian-Steinweg 65e pianoconcours
53 Piano's Maene in Utrecht
59 Dimitri Proost
61 VvPN | De pianostemmer vertelt | Jonathan Nap De Toonzetter
63 VvPN | Column Jaap Blauwendraat | Goede wijn
74/75 NPMB | Kuipers Muziekhuis
76 Uw dealer in België

MUZIEKLEVEN

13 Naarden International Piano Festival
25 Flagey Piano Days 2024 | Feest en overvloed
26 Verrassingen bij het Steinway Concours
35 Maurizio Pollini | Verantwoordelijkheidsgevoel
44 Festival | Leif Ove Andsnes | Betoverend musiceren
48 NN North Sea Jazz Festival
50 Ferruccio Busoni | Profeet van verleden en toekomst
67 Young Pianist Foundation | Pianofeest in aantocht
68 Dino Ciani | Geniaal en bijna vergeten
72 Francis Poulenc | Behoefte en vreugde
78 Byron Janis | De muziek heeft geen hulp nodig

PIANORAMA

64 Het nieuwe seizoen | De Amsterdamse series
88 Concertagenda
90 Concertrecensies

7|18|29|77|85 Nieuws
40 Recensie | Burkard Schliessmann | Fantasie
83 Boekbespreking | De maestro met de breinaald
85 Proefspel | Nieuwe bladmuziek
92 Beluisterd | De nieuwe albums

Extra magazine bijgevoegd bij dit nummer:
THE WORLD OF PIANO COMPETITIONS

Serie Grote Pianisten 2024-2025

zo 22 sep

Ivo Pogorelich

De eigenzinnige Ivo Pogorelich is na bijna dertig jaar terug in Het Concertgebouw met een recital gewijd aan Chopin.

zo 13 okt

Katia en Marielle Labèque

Katia en Marielle Labèque vertegenwoordigen de top van de duo's die muziek voor piano vierhandig en twee piano's uitvoeren. De Franse zussen nemen Schubert, Ravel en Glass mee naar Amsterdam.

zo 10 nov

Lucas en Arthur Jussen

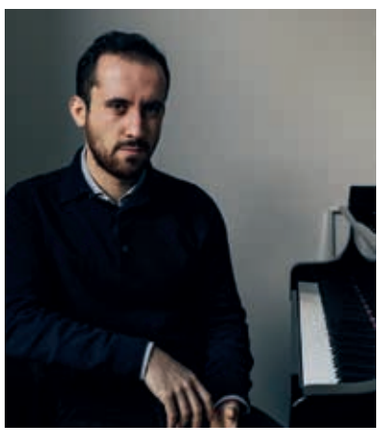
Lucas en Arthur Jussen combineren een elegante Mozart met een meeslepende, vierhandige versie van Stravinsky's *Le sacre du printemps.*

zo 1 dec

Bruce Liu

Bruce Liu won in 2021 het Chopin Concours in Warschau en in 2022 tekende hij bij het prestigieuze label Deutsche Grammophon. Hij is te horen in Prokofjevs *Zevende pianosonate* en Tsjaikovski's *De jaargetijden.*

zo 26 jan

Igor levit

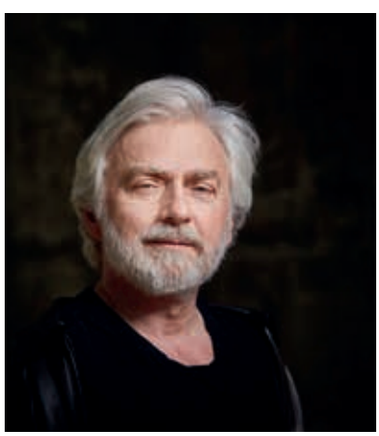
Igor Levit, een van de opmerkelijkste pianisten van zijn generatie, maakt opnieuw zijn opwachting in de Grote Zaal. Met Bach, Schumann en Beethoven (bewerkt door Liszt).

zo 25 mei

Khatia Buniatishvili

Khatia Buniatishvili maakt haar opwachting met een heerlijk divers programma: werken van Satie, Bach, Schubert, Chopin en meer!

zo 22 jun

Krystian Zimerman

Verwacht bij Krystian Zimerman virtuoze genialiteit en subtiele nuances, gespeeld op zijn eigen vleugel, in een programma dat nog een verrassing is.

Bekijk op onze website alle Grote Pianisten-concerten en bestel een serie of passe-partout
concertgebouw.nl of 020 - 671 83 45
dagelijks van 10.00 tot 17.00 uur

HET CONCERT GEBOUW

Fotocredits: zie de desbetreffende concertpagina op concertgebouw.nl

EEN WITTE RAAF IN DE PIANOWERELD

En opeens stond de luthéal weer in de spotlight met een nieuw pianoconcert van de hand van Jan-Peter de Graaff dat onlangs op 11 mei jl. werd uitgevoerd door Hannes Minnaar met het Radio Filharmonisch Orkest o.l.v. Karina Canellakis.

De luthéal kennen we vooral nog dankzij Maurice Ravel, die dit bijzondere instrument voorschreef in zijn zigeunerrhapsodie *Tzigane*, voor viool en piano of luthéal uit 1924 en ook in zijn opera *L'Enfant et les Sortilèges*.

Maar dat het instrument nu nog leeft danken we met name aan Evert Snel die, op het idee gebracht door violist Theo Olof die samen met Daniel Wayerberg de *Tzigane* weer in de door Ravel bedoelde oorspronkelijke klankkleuren vertolkte, met speciaal natuurlijk met Hongaarse cimbalom-effect, naast het klavecimbel- en luit-register. Evert Snel maakte een versie van de luthéal die in gewone vleugels kan worden ingebouwd en hij toonde zich blij met dat er nu speciaal voor dit bijzondere instrument weer een nieuw pianoconcert is geschreven, het tweede werk al waarin Jan-Peter de Graaff de luthéal gebruikt.

De interesse van deze componist voor de luthéal hoeft niet te verbazen, want de muziek van De Graaff is altijd bijzonder kleurrijk en fraai van orkestratie.

Hannes Minnaar met de luthéal.

Het nieuwe pianoconcert was een kolfje naar de hand van Hannes Minnaar die al een hele reeks nieuwe pianoconcerten in première bracht en ook in dit eclectisch werk, waar zelfs nog een megafoon aan te pas kwam, toonde hij weer zijn avontuurlijke kant.

In het komend nummer in september gaan we eens op bezoek bij Evert Snel om meer over de luthéal te weten te komen.

JAN AMSE

Cor Bakker in Wijhe.

OPENING OLDENIEL

Van Oldeniel Piano's is al vele jaren specialist piano's, vleugels en digitale piano's maar ook tevens reparatiebedrijf. Onder overweldigende belangstelling is de nieuwe bedrijfsruimte van Van Oldeniel Piano's aan de Handelsweg 6 te Wijhe op vrijdag 5 april jl. feestelijk geopend.
Cor Bakker vermaakte de talrijk gasten met zijn pianospel en geestige anekdotes.
Nieuwe klanten weten de weg naar de mooie en zeer ruime showroom (bijna 1000 m^2 met gratis parkeergelegenheid voor de deur) al goed te vinden.

www.vanoldenielpiano.nl

FOTO'S: BORIS ŠČITAR

ANDREY GUGNIN is thuis op de meest prestigieuze podia, zoals de Musikverein in Wenen, Auditorio Nacional in Madrid, Victoria Hall in Genève, Carnegie Hall in New York, Sydney Opera House en het Louvre in Parijs. Hij wordt steeds vaker gevraagd bij grote orkesten zoals het London Philharmonic Orchestra, het Deens Radio Orkest en Sydney Symphony. Momenteel zet Gugnin zijn samenwerking met Hyperion Records voort. Zijn laatste album met complete Mazurka's van Scriabin (2022) werd bekroond als opname van de maand door Limelight Magazine en een nieuwe opname met balletmuziek van Stravinsky en Tsjaikovski is in voorbereiding.

ANDREY GUGNIN

SAMEN EN TOCH ALLEEN

Hij kan onpeilbare diepten in de muziek onthullen met een quasi achteloos gebaar en wie zijn openhartige video op YouTube (To the people of Hiroshima and Nagasaki. Pray for peace in Ukraine and Russia) *heeft gezien, waarin hij met een Prelude van Rachmaninoff precies dat doet, weet dat Andrey Gugnin een zeldzaam kunstenaar is én een bijzonder mens. Aangezien hij onlangs naar Amsterdam is verhuisd, konden we deze kans niet voorbij laten gaan om een langverwacht gesprek te hebben.*

Welkom in ons land!

Dank je wel! Het is alweer een tijdje geleden, bijna 25 jaar, dat ik in Nederland was om Grieg te spelen met een orkest onder leiding van Jaap van Zweden, in Enschede voor een televisieprogramma met jong talent. En nu, sinds ik in Amsterdam woon, begint mijn oude droom om in het Concertgebouw te spelen weer op te spelen. Onlangs hoorde ik daar een prachtig recital van Arcadi Volodos, van zijn generatie is hij waarschijnlijk de meest perfecte in termen van pianistische verfijning en natuurlijke muzikale expressie.

En gefeliciteerd met je laatste overwinning in de Classic Piano International Competition in Dubai! Lijkt me een mooie kers op de taart, na het winnen van de International German Piano Award vorig jaar, Sydney in 2016, Gina Bachauer in 2014 en de tweede prijs in 2013 in Wenen bij de Beethoven International Piano Competition.

Ja, dat is zo. Ik besloot op het allerlaatste moment om mee te doen. Het uitbreken van de oorlog maakte me down en zorgde voor grote veranderingen in mijn leven en carrière. Aanvankelijk vestigde ik me in Zagreb, waar ik al veel vrienden had en de afgelopen jaren veel tijd had doorgebracht.
Maar nadat ik mijn vriendin had ontmoet, verhuisde ik met haar naar Amsterdam en de aanpassing aan het nieuwe leven in Amsterdam is een uitdaging.
Voor de oorlog speelde ik vooral in Rusland, maar door het conflict nam ik de moeilijke beslissing om alle engagementen daar te annuleren en ik ben sindsdien niet meer teruggekeerd. Te midden van alle onrust, verlangde ik onverwacht terug naar concoursen, die in mijn voorstelling verbonden waren met meer 'normale' tijden. Ondanks het risico dat ik mogelijk geen prijzen zou winnen, waagde ik de sprong in het diepe en ik ben blij dat het allemaal goed is afgelopen.

> 'Ik houd van optreden. Ik kan me niet voorstellen dat ik iets anders zou doen.'

Je zei ooit dat een concours in het beste geval voelt als het geven van een concert.

Precies en ook daarom wilde ik het nog eens proberen. Ik geloof dat mijn spel de laatste jaren is geëvolueerd en ik wilde mezelf testen om te zien of ik onder spanning de controle zou kunnen behouden en of ik mezelf vrijer zou kunnen uitdrukken binnen de strikte grenzen van het concours. Het bleek een onthullende ervaring en ik ontdekte dat ik nu beter in vorm ben dan voorheen.

Maar nu ben je te oud voor concoursen...

[Lacht] Ja, in Dubai was ik de oudste, dat was een extra risico, omdat concoursen zich op de jeugd richten. De jongste deelnemer was bijna half zo oud als ik... Voor de zekerheid speelde ik het Derde Pianoconcert van Rachmaninoff. Zelfs als je het een tijdje niet speelt, blijft het wonderbaarlijk goed in je systeem en is het niet zo moeilijk om het weer op te pakken.

Een criticus zei over het tweede deel dat je 'zong met een zelden gehoorde diepte

CHRISTOPH MARTIN

Andrey Gugnin wint de International German Piano Award.

en noblesse – kwaliteiten niet vreemd aan studenten van wijlen Vera Gornostaïeva'.

Dat is een heel vriendelijk, maar ik probeer gewoon eerlijk te zijn.

Uw lerares was legendarisch.

Ja, ze studeerde bij Heinrich Neuhaus en belichaamde werkelijk de tijdgeest. Ze had altijd verhalen over haar grote vrienden, Richter, Gilels en ze kende Sjostakovitsj. Zelf was ze ook een ster, en ze had een heel populair programma op tv over klassieke muziek dat kijkers uit de hele Sovjet-Unie trok. Als ze je mocht, kon ze ongelooflijk behulpzaam zijn, maar ze was altijd heel eerlijk. Ze kon ook streng zijn, ze pushte ons om uit te blinken, en dat was goed voor mij want ik was niet zo ijverig, heel anders dan mijn klasgenoten en goede vrienden Lukas Geniušas en Vadym Kholodenko, die allebei al grote prijzen hadden gewonnen. Over Lukas gesproken, zijn vrouw, Anna Geniushene, is heel bijzonder. Ik ken haar al 15 jaar en heb haar unieke muzikale ontwikkeling gevolgd. Onlangs had ik de kans om met Vadym samen op te treden in de concertzaal bij de Fazioli fabriek in Sacile, geweldig was dat want ik heb maar zelden de kans om bij te praten met vrienden.

Heb je een favoriete piano?

Niet echt, ik hou gewoon van goede instrumenten. In Italië speelden we natuurlijk op Fazioli, het gevoel, het toucher is geweldig net als de geprojecteerde klank. De laatste tijd ben ik een grote fan van de nieuwe Bechsteins en de nostalgische zachte klank werkte heel goed voor mijn Godowsky-album. Bechstein doet geweldig werk met de steun aan jonge pianisten. Nu in Amsterdam heb ik een nieuwe vleugel, model B, in mijn appartement, die ik in Berlijn heb uitgekozen. Normaal gesproken heb je alleen geweldige piano's bij concerten, maar het meeste werk doe je thuis. Het is dus zo belangrijk dat je kunt experimenteren en kleuren kunt vinden als je studeert. Het is alsof ik nu een enorme boormachine heb om naar goud te graven, in plaats van een klein hamertje. En ik herinner me Husum met een fantastische Steinway. In Duitsland zijn ze doorgaans uitstekend met echt unieke kleuren die je enthousiast houden op het podium. Kawai is heel prettig om op te spelen met een geweldig toucher, en ik ben vooral ook dol op een paar oudere Yamaha's die ik in Japan heb bespeeld. Het bespelen van al die verschillende piano's veroorzaakt geen stress, ik geniet ervan.

Je idee over interpretatie is geëvolueerd?

Ja, proberen om de bedoelingen van de componist zo nauwkeurig mogelijk te reproduceren aan de hand van de partituur is slechts

> 'Met mijn Bechstein vleugel thuis is alsof ik nu een enorme boormachine heb om naar goud te graven, in plaats van een klein hamertje.'

één deel ervan, want muziek kan alleen echt leven in het moment en we kunnen ons niet losmaken van onze eigen tijd. Er zijn zoveel jaren verstreken sinds de grote meesterwerken werden geschreven en we kunnen niet doen alsof er niets is gebeurd. We moeten trouw blijven aan onszelf. Ik ben heel precies met de partituur en probeer een zo objectief mogelijk beeld te hebben. Vervolgens wil ik op het podium aanwezig zijn en openstaan voor alles wat er op dat moment gebeurt. Ik speel dus niet volgens een vooropgezet plan.

Dat is precies hoe bijvoorbeeld Mario João Pires werkt.

Ja. Ik speel ook meer en meer kamermuziek, onder anderen met violist Andrej Baranov en cellist Alexey Zhilin en wat langer geleden heel veel met Tasmin Little, en dan is het zo bevredigend om de gedachten van je medemusici als het ware te voorspellen en alles tijdens het concert spontaan samen te brengen, maar altijd eerlijk en oprecht. Ik vind het fijn om het publiek bij de hand te nemen en de mensen mee te voeren in die prachtige denkbeeldige wereld die muziek is. Je wil een gedeelde ervaring, maar ik heb ook een ambivalent gevoel daarbij. Ik voel me verbonden met het publiek en tegelijk eenzaam op het podium. Ik ben zowel diegene die de muziek tot leven wekt en dat is inherent solitair, maar ook medeluisteraar naast het publiek. Op de een of andere manier ben je altijd alleen, hoe mooier de muziek, hoe meer je dat voelt. Het is bijna een religieus gevoel, en bij een goed concert overtreft de magie van het moment soms wat je je had voorgesteld.

Dan is het alsof je niet zelf speelt?

Absoluut, het gebeurt gewoon en dit is zo betekenisvol. Ook bij kleine podia zie ik mensen die gekomen zijn omdat ze oprecht van de muziek houden en echt naar mijn concerten uitkijken. Dat is ontroerend en belangrijk voor mij. Een echtpaar vertelde me dat ze hun zoon hadden verloren en dat de muziek hen hielp om ermee te leven, het had vrede in hun hart gebracht. Klassieke muziek is een inspiratie voor zovelen en soms beseffen mensen gewoon niet hoeveel ze van muziek zullen houden, en hoe de muziek het leven rijker maakt, als we er maar in slagen hun hart te openen voor de wonderen van de muziek.

ERIC SCHOONES

Op zondag 17 november (16u) speelt Andrey Gugnin een recital in de serie Betoverende Pianisten in het Cenakel in Tilburg. Later in de serie recitals van Jure Jurakic (15 december), Anna Zassimova (19 januari) en Enrico Pace (16 februari). **www.cenakel.nl**

gugnin.com

LANG LANG

SAINT-SAËNS

Naarden International Piano Festival

BIJ ANDREAS is niet meer weg te denken uit het Nederlands muziekleven sinds het mooie kerkje in Naarden met zijn fraaie akoestiek werd omgetoverd in een sfeervolle concertzaal. Ook dit jaar was er weer veel te beleven op het festival en het is bijzonder hoe nu al sinds 2019 in Naarden jonge talenten met internationale meesterpianisten samenkomen voor masterclasses, workshops en concerten.

De drijvende kracht achter BIJ ANDREAS, Hankie Bruinsma, is ons vorig jaar oktober helaas ontvallen, maar haar droom om met name jong pianotalent te ondersteunen in hun weg naar het concertpodium, wordt verder gerealiseerd door het enthousiaste team van BIJ ANDREAS onder leiding van Dorien van Londen, met Nino Gvetadze als artistiek leider van het festival.

Tijdens het drukbezochte openingsconcert op 17 april jl., traditiegetrouw in de Grote Kerk van Naarden, speelde Nino Gvetadze o.a. het Pianoconcert nr. 20, KV 466 van Mozart, samen met het Ruysdael Kwartet, versterkt met Ying Lai Green, contrabas.

En het was de organisatie opnieuw gelukt om nog twee meesterpianisten naar Naarden te halen. Paul Lewis speelde voor een meer dan uitverkocht huis drie sonates van Schubert, waaronder de grootse Sonate nr. 18 in G gr. D. 894. Alexander Gavrylyuk verzorgde het slotconcert zoals alleen hij dat kan, met een ronduit verbijsterende techniek, volledig ondergeschikt aan een zeldzame muzikale voordracht. Alles wat hij speelt verandert in goud, van het quasi eenvoudige Rondo in D van Mozart, dat ons herinnerde aan hoe Horowitz Mozart speelde, tot aan een viertal veelgehoorde werken van Chopin, waaronder het Tweede Scherzo en de *Fantaisie-Impromptu*, die klonken alsof je ze voor het eerst hoort.

Tenslotte was er dan de Tweede Sonate van Rachmaninoff waarin hemel en aarde elkaar raken, en hij beloonde het enthousiaste publiek met het Intermezzo opus 117 nr. 2 van Brahms, muziek uit een ander universum. Maar het eigenlijke hoogtepunt, het raison d'être van BIJ ANDREAS was op vrijdag waar de aanstormende generatie concertpianisten, dit jaar: Damiën Heemskerk, Magdalene Ho, Emanuil Ivanov, Alexandra Kaptein en Aarón Ormaza Vera zich in twee sessies presenteerde met een zeer mooie staalkaart uit de pianoliteratuur.

Ook in het komend seizoen organiseert BIJ ANDREAS op zondagen ontdekkingen met jong pianotalent. Meer daarover in onze volgende editie.

bijandreas.nl

FOTO'S: FOPPE SCHUT

Neupert historische klavierinstrumenten

De vleugelgalerij met Paulo Fazioli op de voorgrond

Plezier bij August Förster

AKUSTIKA, BEURS VOOR MUZIEK

Neurenberg grijpt in de toetsen

De nieuw opgerichte muziekbeurs in Neurenberg heeft met haar eerste editie onder de naam akustika een goede indruk gemaakt. Bezoekers en exposanten waren onverdeeld enthousiast over de beurs, die naast spannende nieuwe producten ook volop gelegenheid bood voor dialoog en uitwisseling. Een impressie.

Waarom is Neurenberg nu precies de juiste plaats voor een muziekbeurs? Burgemeester Marcus König weet het antwoord: 'Onze traditie van muziekinstrumentenbouw gaat terug tot de Middeleeuwen en Neurenberg is ook de stad van de Meistersinger!' Drie dagen lang kwamen zo'n 10.300 bezoekers naar Neurenberg om zich te laten informeren over de nieuwste trends en innovaties van de 218 exposanten die vanuit 19 landen naar de Frankische metropool waren gekomen, ondanks de stakingen van de spoorwegen, de luchthaven en het openbaar vervoer! De nadruk lag op handgemaakte muziekinstrumenten, wat burgemeester König ook benadrukte.

Focus

Naast vooral strijk- en blaasinstrumenten lag de focus dit jaar bij de toetsinstrumenten. Belangrijke fabrikanten zoals C. Bechstein, Bösendorfer, Fazioli, Förster, Kawai, Maene, Schimmel en Steingraeber, Steinway & Sons en Yamaha waren vertegenwoordigd. Tegelijkertijd vond ook het Europiano Congres plaats, met een spannend en informatief seminarprogramma vol gespecialiseerde lezingen en workshops. Ook waren de bekende toeleveranciers aanwezig: Jahn Pianoteile, waarvan directeur Andreas Harke in zijn functie als eerste voorzitter van de BDK, de vereniging van Duitse pianofabrikanten ook nauw betrokken was bij de organisatie van de beurs, Kathleen Taffijn uit Gooik in België was er, haar man Sven was helaas door ziekte afwezig en ook zagen we Gregor Heller van Hellerbass, een toonaangevende fabrikant van bassnaren.

Persoonlijke gesprekken

De positieve indruk van het beursprogramma werd tijdens het bezoek al meteen bevestigd: de beurs is uitgebreid, maar niet overladen. Ulrich Sauter toonde zich opgetogen: 'We zijn blij dat deze uitstekend georganiseerde beurs nu in Neurenberg plaatsvindt na de afgelasting in Frankfurt.' De overzichtelijke indeling van de stands maakt het mogelijk om in alle rust gesprekken te voeren. Steinway & Sons en toonde niet alleen zijn topmodellen, maar trok ook veel nieuwsgierige bezoekers met de presentatie van Spirio, het in 2015 geïntroduceerde zelfspelend systeem. Jörg Helmke, Area Manager European Markets bij Steinway & Sons, was erg tevreden: 'De reacties waren erg positief en we hebben veel nieuwe fans kunnen winnen voor Steinway & Sons en voor Spirio.'

Dag en nacht

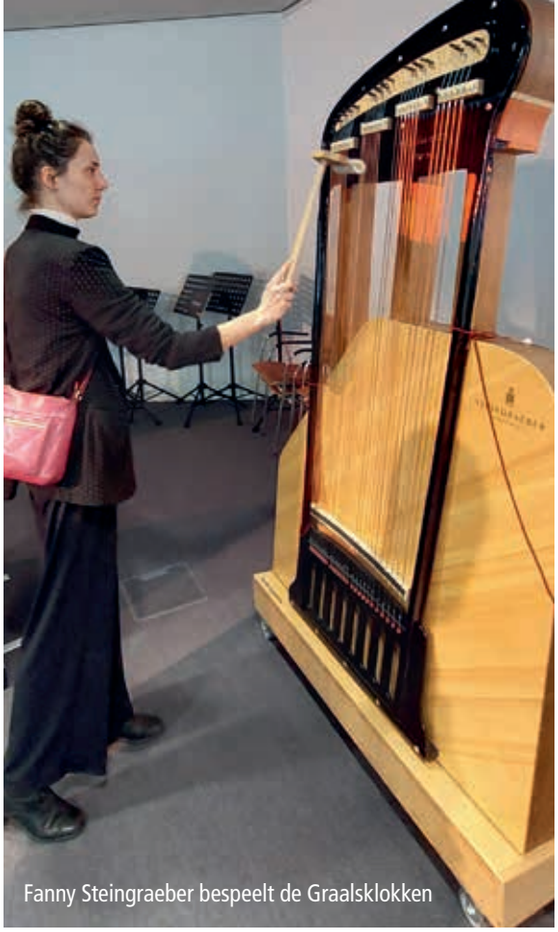
Over virtuele pianisten gesproken: de Europese tak van de Amerikaanse fabrikant Piano Disc had ook een blikvanger meegenomen. De nieuwste versie van het Prodigy zelfspelend systeem werd in de tentoonstellingsruimte gedemonstreerd op een Mason & Hamlin die vrolijk aan het swingen was zonder pianist. Andere exposanten toonden met hun digitale hybride systemen dat de ambachtelijke pianobouw tegenwoordig verder gaat dan het puur analoge. Deze innovaties maken het pianospel op elk moment van de dag of nacht tot een plezier, niet alleen voor pianisten maar ook voor gevoelige buren. Aanbiedingen zoals het digitale Variosysteem van C. Bechstein of de AnyTimeX4- en Aures AR2-systemen van Shigeru Kawai maken digitaal pianospelen mogelijk met een uitstekende klank en het originele speelgevoel, dat de bezoekers van de beurs zelf konden ervaren, evenals de hoge standaard van instrumentbouw van deze bedrijven, niet in het minst in de werkelijk indrukwekkende Concert C 8-piano van Bechstein, die de klank en het gevoel van de concertvleugel evenaart.

Innovatie

Dat technische innovatie in de pianobouw steeds belangrijker wordt, ook in termen van uiterlijk, werd opnieuw duidelijk tijdens ons bezoek aan akustika 2024. Een levendig voorbeeld hiervan werd geleverd door de firma Wilhelm Schimmel, die niet alleen de W 206 Tradition presenteerde – een verdere ontwikkeling van de W 180, die pas een paar jaar geleden werd uitgebracht – een bijzonder betaalbare nieuwe salonvleugel, maar ook de Schimmel C 169 Black Pearl, het huidige juweel in het assortiment. Zijn bijzonderheid: de aantrekkelijke matzwarte afwerking in bijzonder robuuste kwaliteit. En nu we het toch over lak hebben: Een andere

Lothar Kiesche met de Black Pearl

Fanny Steingraeber bespeelt de Graalsklokken

Chris Maene met zijn Steinway nr. 1

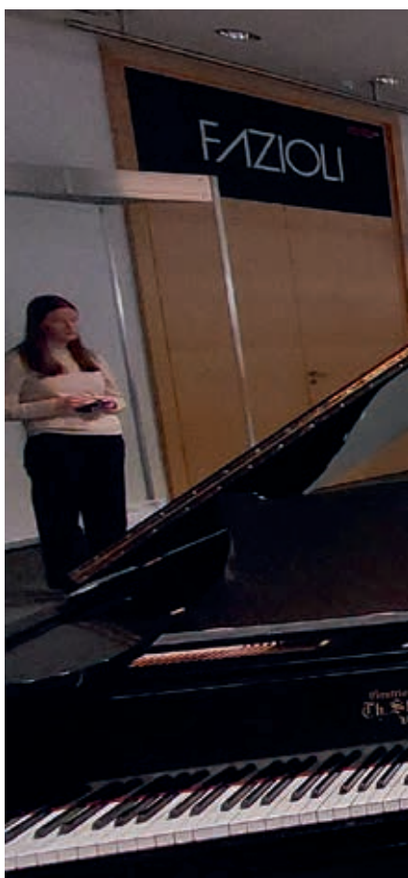
innovatie van Schimmel biedt de mogelijkheid van een bijzondere persoonlijke look. Door de klant zelf geselecteerde digitale afbeeldingen worden gebruikt als basis voor het lakwerk met behulp van een speciaal technisch proces. Wat u maar wilt, van een bloemenpatroon tot een huisdier.
Vergelijkbaar toonde Bösendorfer de prachtige Klimt-vleugel, waarmee het Weense bedrijf een klinkend monument voor de beroemde kunstenaar van de Secession heeft gecreëerd: de grote blikvanger op de stand van Bösendorfer.

Respect

Toen de Musikmesse Nürnberg, de voorloper van de akustika, vorig jaar haar deuren opende, was Steingraeber de enige pianofabrikant die vertegenwoordigd was. In 2024 trekt het bedrijf uit het 70 kilometer verderop gelegen Bayreuth de aandacht met een tentoonstellingsruimte vol innovaties die traditionele piano's in een nieuw licht zetten. Zo werd bijvoorbeeld 's werelds eerste concertvleugel met een duurzaam, loodvrij klavier en mechaniek gepresenteerd, en ook het klavier met smallere toetsen wordt nu door Steingraeber aangeboden. De klokken, die Steingraeber in 1882 ontwikkelde voor de première van Richard Wagners Bühnenweihfestspiel in Bayreuth en die nu opnieuw werden gebruikt in een voorstelling in het Staatstheater van Neurenberg, vallen meer in de categorie curiositeiten, en iedereen die cognitief in de war was door het digitaal schakelbare klavier waarbij de bassen opeens in de discant klinken, had waarschijnlijk eerst een verfrissing nodig, uit de piano, annex biertap onder de ludieke naam Klabier, een grapje van August Förster, die naar eigen zeggen niet elke jaar met een nieuw model komt, eenvoudigweg omdat je het goede moet bewaren.

Spelen

Tot de exposanten op de beurs in Neurenberg behoorden ook andere traditionele pianofabrikanten zoals Feurich uit Wenen en Seiler uit Kitzingen. Uit België was er natuurlijk Piano's Maene en het ergonomisch gevormde klavier van de door Chris Maene ontworpen Maene-Viñoly Concertvleugel trok veel nieuwsgierige blikken, en dat ook Steingraeber inspireerde om een staande piano met een gebogen klavier te maken. Hoe het bespelen van dit bijzondere klavier voelt, was een van de geheimen die in de pianosalon ontdekt konden worden. De beste plaats om een directe vergelijking tussen de fabrikanten te maken was in de daarvoor voorziene ruimte, waar 10 exposanten hun topmodellen ter beschikking stelden. Na registratie vooraf hadden beursbezoekers 15 minuten de tijd om hun favoriet te kiezen – een klassieke Steinway & Sons of toch Bechstein, Yamaha, Bösendorfer of Kawai? Twee andere interessante bedrijven uit het buitenland sloten zich bij hen aan: Fazioli, vader en zoon Fazioli waren overgekomen uit Sacile nabij Venetië, en Petrof uit Hradec Králové in Tsjechië, dat dit jaar zijn 160e verjaardag viert, was voor het eerst vertegenwoordigd op een Duitse tentoonstelling.

'Onze traditie van muziekinstrumentenbouw gaat terug tot de Middeleeuwen en Neurenberg is ook de stad van de Meistersinger!'

MARCUS KÖNIG, BURGEMEESTER VAN NEURENBERG

Boléro

Wie nog niet genoeg had van zoveel vleugels, kon later in een directe vergelijking een indruk krijgen van hun kwaliteiten: op de avond van de eerste beursdag was een arrangement van Ravels *Boléro* te horen, waarin 13 van de tentoongestelde topvleugels en een celesta (van de firma Schiedmayer) tegelijkertijd te horen waren, uitgevoerd door studenten van de muziekuniversiteit van Neurenberg, die ook afwisselend Moessorgski's *Schilderijententoonstelling* speelden.

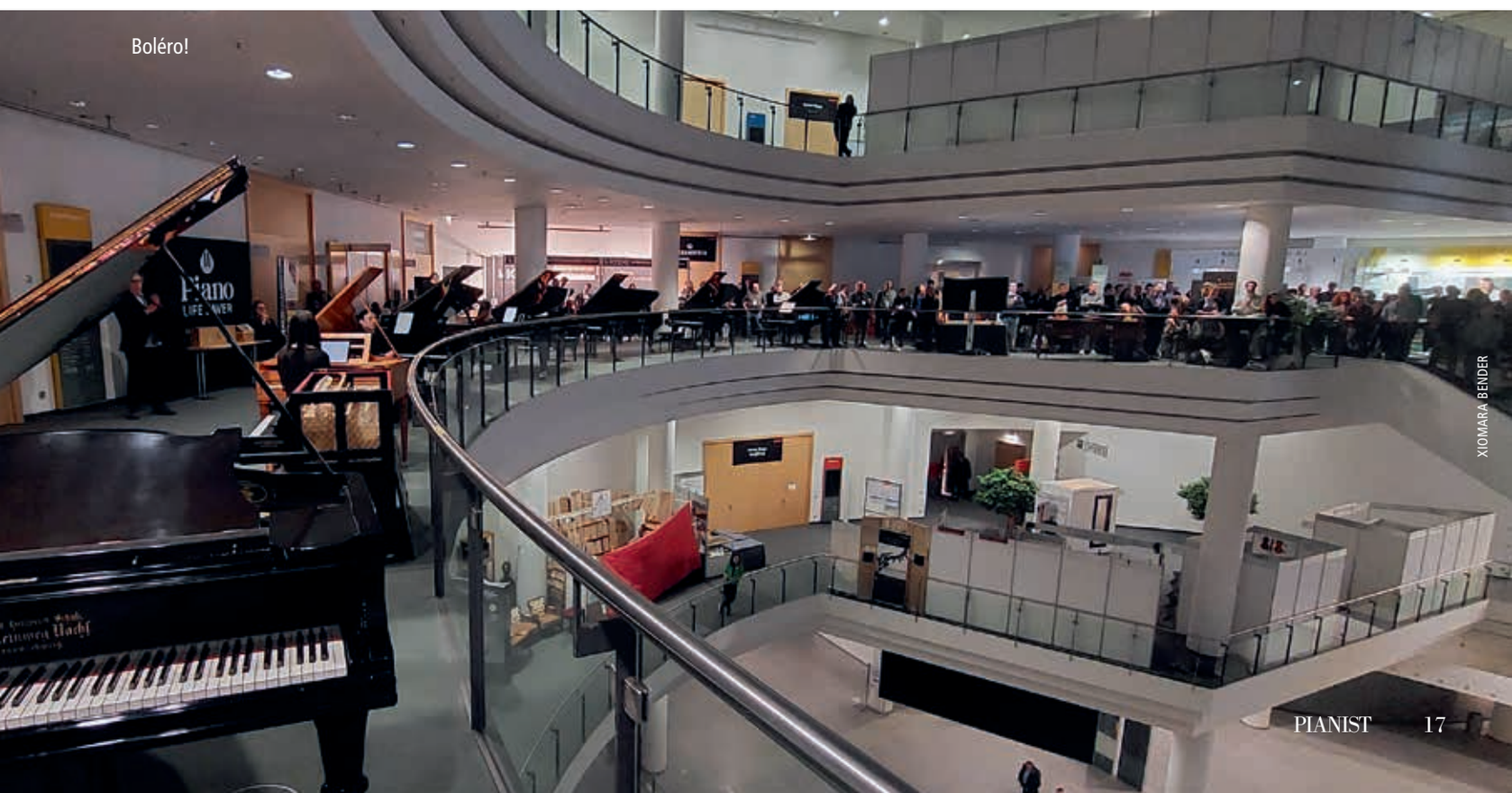
Traditie

Naast klassieke piano's waren er in Neurenberg ook talrijke fabrikanten van andere klavierinstrumenten en piano-gerelateerde leveranciers en dienstverleners. Het traditionele bedrijf J. C. Neupert, bijvoorbeeld, kwam uit het nabijgelegen Bamberg met een mooie en representatieve selectie klavecimbels, spinetten, virginalen, clavichorden, fortepiano's en tafelpiano's. En als het om historische klavierinstrumenten gaat, is het team van Paul McNulty natuurlijk ook een must, met replica's van onder andere Pleyel en Graf. De specialisten van Klaviertechnik Tobehn, die de voordelen van hun KTT-repetitiemechanisme demonstreerden, en de transportprofessionals van Pianohandel J. van Gerven en Zn. De werkplaats van Johann-Gottfried Schmidt uit Rostock biedt ook een persoonlijke benadering van historische klavierinstrumenten. De klavecimbelbouwer heeft niet alleen een reeks portatieven, klavichorden en hun verwanten naar akustika gebracht, sinds enige tijd biedt hij ook cursussen aan voor geïnteresseerden die zelf hun eigen instrument willen bouwen.

De eerste akustika in Neurenberg was een compleet succes, wat Andreas Harke samenvat met zijn waardering voor het organisatieteam: 'Dit jaar was de eerste keer dat wij vertegenwoordigd waren op de akustika. Ik kan alleen maar zeggen dat al onze doelen zijn bereikt en dat aan al onze verwachtingen is voldaan. Met dank aan professor Kotzian van de Hochschule in Neurenberg en het akustika-AFAG team, Alexander Casino en Maik Heißer!'

STEPHAN SCHWARZ-PETERS

Noteer alvast:
akustika
4-6 april 2025,
Messe Neurenberg

Boléro!

XIOMARA BENDER

NORMA FISHER MASTERCLASS DAVIDSBÜNDLER ACADEMIE

Organische controle

Bij de zeer succesvolle Davidsbündler Academie in Den Haag, opgericht door Anna Fedorova en Nicholas Schwarz worden ook bijzondere masterclasses gegeven. Onlangs werkte de befaamde Norma Fisher, ooit de lerares van Anna Fedorova zelf, daar een aantal dagen met jonge talenten. We hebben een handvol van haar diepgaande inzichten en praktische oplossingen genoteerd.

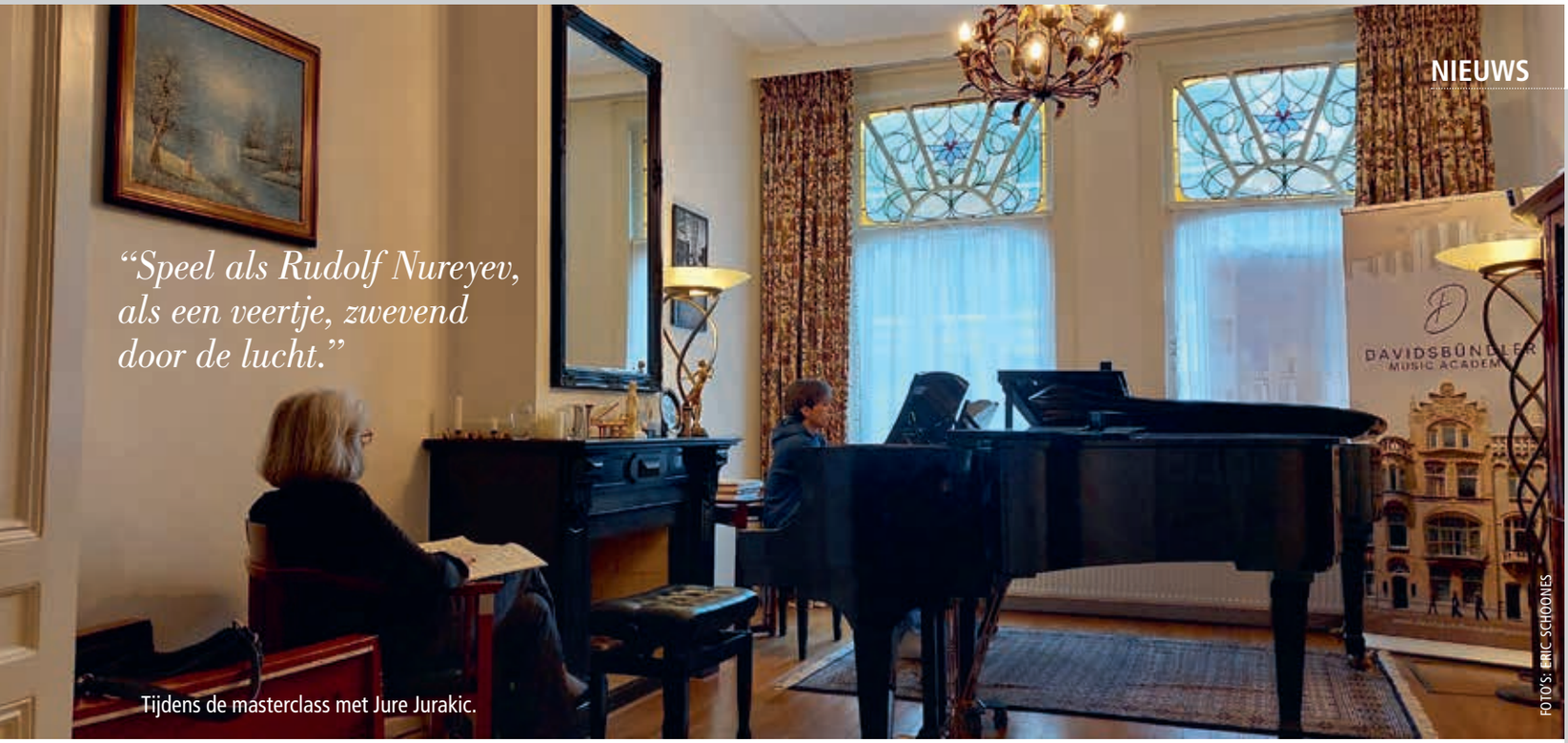
De Davidsbündler Academie

Na een briljante carrière als zeer geliefd concertpianiste wijdde Norma Fisher zich aan een even opmerkelijke carrière als pedagoge, met name aan het Royal College of Music in Londen, het Royal Northern College of Music en als directeur van London Master Classes. In masterclasses over de hele wereld drukte ze haar stempel op een hele generatie bijzondere pianisten, we hoeven alleen maar Pavel Kolesnikov, Murray McLachlan, Luka Okros, Samson Tsoy en natuurlijk Anna Fedorova te noemen.
“Hoe zou je mij dit aanleren?” vraagt ze aan een leerling, want “bewustzijn creëren” is voor haar essentieel. Je moet al op jonge leeftijd zelf lesgeven, want om dingen te kunnen uitleggen moet je ze in de eerste plaats zelf begrijpen.

In tegenstelling tot andere pianisten waarvan ik masterclasses bijwoonde, gaat Norma Fisher heel analytisch direct tot de kern van één probleem en neemt ze daarbij de tijd om de studenten de kans te geven zich verbeteringen werkelijk eigen te maken en praktische oplossingen mee naar huis te nemen om aan te werken.

Bewustwording ook met betrekking tot enkele elementaire fysieke techniekprincipes. Vingertechniek vergelijkt ze met de kopstem voor zangers, in tegenstelling tot de borststem als je met een volle klank forte speelt. Zangers zijn zich heel bewust van de borst- en rugspieren bij het forte, dat zouden pianisten ook moeten zijn. “Stel je voor dat ik je vraag om de piano door de muur tegenover je te duwen. Waar zou die kracht vandaan komen? Precies, uit je rug, maar ik wil niet dat je als een bokser speelt.’

Ook: “Je computer zit in je hand en de energie uit je hand voedt de vingers. Met een ontspannen arm moet je altijd de verbinding met je hand blijven voelen, dan zal alles overtuigend klinken. Ik wil geen gebonk, daar heb ik een hekel aan.”
Norma Fisher is, zoals ze zelf zegt, “geobsedeerd door de duim”. “Ja, de duim is de ziel van de hand, de duim draagt je hand en geeft nieuw leven. Lees *Rational Principles of Pianoforte Technique* van Alfred Cortot, hij geeft prachtige oefeningen voor de duim. En Chopin is ongelooflijk balletachtig, speel niet als een tapdanser, maar als Rudolf Nureyev, als een veertje, zwevend door de lucht!

"Speel als Rudolf Nureyev, als een veertje, zwevend door de lucht."

Tijdens de masterclass met Jure Jurakic.

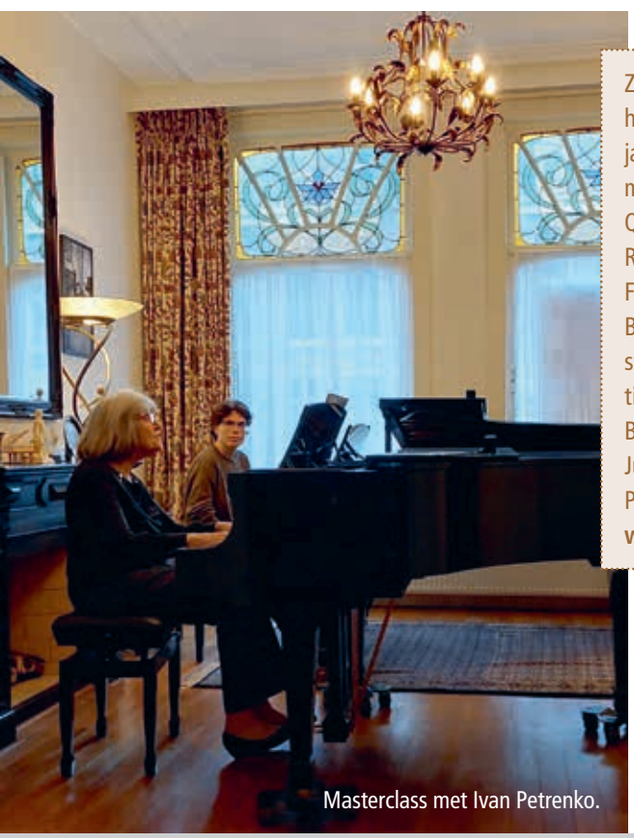
FOTO'S: ERIC SCHOONES

Expressief spel moet geoefend worden, een voorbeeld: "Een *subito forte* moet vanuit je innerlijk komen. Stel dat het van piano naar forte gaat, oefen dan herhaaldelijk alleen de laatste noot van de pianopassage gekoppeld aan de eerste noot van het forte. Deze controle noem ik 'organisch bewustzijn'. Het loslaten van een korte noot geeft ritme en karakter, dit is van vitaal belang. Strijkers en blazers doen niet anders.

En niet te vergeten de interpretatie: "Wat is het karakter van het stuk, wat wil je overbrengen? Spreek tot het publiek. Ik wil geen noten horen, ik wil zingen en genieten van de zon. En zoals in Chopins Derde Scherzo wil ik emotie horen, angst en wanhoop. Toen ik jong was, wilde ik altijd iets vertellen. Ik hoor vaak te veel pianospel en te weinig muziek. En heel belangrijk: laat je niet te veel meeslepen. Kijk niet wanhopig naar het plafond, je moet je wanhopig voelen, anders is het niet waarachtig."

En tot slot nog een goed advies: "Geef het publiek het vertrouwen dat je kunt spelen. Daartoe moet je je fysiek en mentaal heel sterk verbonden voelen met de muziek. Je mag niets aan het toeval overlaten. Dat is de controle die je nodig hebt."

ERIC SCHOONES

Masterclass met Ivan Petrenko.

Zondag 9 juni wordt in de Kleine Zaal van het Concertgebouw Amsterdam het tweejarig bestaan van de Davidsbündler Academie gevierd, met o.a. Rosanne Philippens, Quirine Viersen, Maja Bogdanović, Daniel Rowland, Anna Fedorova, Borys Fedorov, Floor Le Coultre, Nicholas Schwartz, Tim Brackman, Georgy Kovalev en enkele studenten van de academie: Akari Bastiaens, Yulianna Beziazychna, Antonio Biancaniello, Sofia Dorosh, Jasmin Jin, Jure Jurakic, Elisabeth Namchevadze, Ivan Petrenko en Pavlo Slipko.
www.davidsbundleracademy.com

Norma Fisher met Anna Fedorova.

Een kwestie van leven of dood

Sinds de optredens van Glenn Gould in Moskou in 1957 en de historische overwinning een jaar later van Van Cliburn bij het Tchaikovsky Concours op het heetst van de Koude Oorlog, had geen enkele buitenlandse pianist een dergelijke sensatie veroorzaakt in Rusland. Als complete outsider verscheen Lucas Debargue bij het roemruchte concours in Moskou in 2015, na nog maar vier jaar serieuze pianostudie en nul ervaring in het spelen met orkest. En nu heeft hij het complete pianowerk van Gabriel Fauré opgenomen op de Opus 102, een zeer bijzondere vleugel van Stephen Paulello.

Horowitz speelde altijd alle pianowerken van een componist ook als hij maar twee stukken op concerten wilde spelen, zoals bij Fauré. Verandert dan je perspectief als je dat overzicht over het hele werk hebt?

Ja helemaal! Ik zag Fauré slechts als een overgangsfiguur tussen twee generaties. Wel een groot musicus en een harmonisch genie, maar hij bleef toch de man van het milde requiem zonder vagevuur, alles wat gematigd met vriendelijke melodieën. Ik kende noch de Vijfde Barcarolle of de Zevende Nocturne, waarin ook woede en wildheid doorklinkt, noch had ik zicht op zijn heel persoonlijk en complex contrapunt. En nu zie ik die viereneenhalf uur muziek als een van de absolute hoogtepunten in het pianorepertoire. Hij heeft een heel persoonlijke, filosofische relatie met schoonheid, heel intiem eigenlijk, niet uiterlijk virtuoos, niet spectaculair, maar toch zeer moeilijk om te spelen. De ontdekking van Fauré was een schok en een openbaring. Het is misschien ook een beetje luiheid, met repertoirekeuze is het zoals met kleding, we trekken liever iets vertrouwd aan, readymade, dan dat we zelf iets moeten uitvinden.

Dit grotendeels onbekende repertoire samen met de bijzondere de piano van Paulello maakt de opname tot een belangwekkend statement.

Ja, ik ben er trots op. Paulello's vakmanschap wordt erkend, maar zijn instrumenten zijn nog te weinig bekend. Hij heeft echt een instrument helemaal vanuit het niets opnieuw opgebouwd, alles is anders, de piano heeft 102 toetsen, de aanslag is extreem gevoelig en hoe je de klank opbouwt vergt wel veel aanpassing. Ik had tijd nodig om het allemaal te ontdekken, mijn techniek en musiceren is erdoor veranderd. Het gaat echt in richtingen die nog niet verkend zijn, want de meeste pianobouwers bewegen zich in dezelfde arena. Stephen Paulello plaatst zich daarbuiten.

LUCAS DEBARGUE

XIOMARA BENDER

Paulello is ook een pianist, zit daar het verschil?

Ja, het telt mee, hij baseerde zijn instrument op zijn kennis als pianist. De opname was echt teamwork, Paulello, Hans Kipfer de klankregisseur en ik, we werkten hand in hand, ik voelde hun support. Soms paste Paulello de piano een beetje aan, en deed hij voorstellen. Ik vond dat fijn, voor mij gaat kunst daarover, zonder ego's en met een open communicatie. Ik heb met Hans Kipfer zes maanden als een maniak gewerkt aan de montage, ik stuurde hem wel 50 opmerkingen over elk werk, terwijl we tijdens de opnames de basis al hadden gekozen. Voor mij is een opname als een sculptuur in klank. En ik ben heel kritisch over alle details, niet iedereen zal de verschillen horen, maar ik heb rekening te houden met mijn eigen oren.

Musiceren is een kwestie van leven of dood?

Natuurlijk! Je moet als mens met alles wat je in je hebt de muziek als het ware belichamen en iets laten gebeuren wat nog niet bestond, iets dat met niets is te vergelijken, als een echte performance, denk aan Marina Abramović. Het zal sommige mensen niet bevallen, maar dan is het juist goed, dan gebeurt er tenminste iets. Een interpretatie moet iets openen, vragen stellen. De enige wetten die je moet volgen zijn die van de schoonheid van de symmetrie. Ik ontmoet collega's die moe en verveeld zijn en dat is voor mij echt onverdraaglijk. Ik ben ook wel eens moe, maar nooit als het over muziek gaat. Ik bewonder wel die professionals die alles al hebben uitgekiend voor ze het podium opgaan, maar dat is onmogelijk voor mij. Ik zie mezelf als een artiest, niet als een pianist. Ik

verander mijn vingerzettingen nog tijdens het concert en ik speel elke keer op het randje van een breakdown, ik kan niet anders. De piano interesseert me niet. Ik ben geen musicus, geen pianist, wat is trouwens een pianist? Iemand die de Sonate van Liszt kan spelen zonder één foute noot? Nee, dan ben ik geen pianist. Speel maar liever een paar fouten, het gaat om de gekte van dat stuk. Een acteur mag van mij z'n tekst vergeten, als hij maar de spanning van het stuk belichaamt en de toehoorders meeneemt in een ontdekkingsreis. Ik zoek vaak om het podium te vergeten een delicate expressie, een intieme sfeer in een grote zaal. Het gaat om waarheid. Hoe kun je het andante uit het eenentwintigste concert van Mozart, muziek met een rauwe en wilde passie die je hart doet breken, hoe kun je dat spelen als een professional?

Een professional is hij misschien nooit geweest, terwijl hij wel bij het Tchaikovsky Concours de vierde prijs en bovendien de prijs van de Moscow Music Critics' Association won. Hij had wel een heel ander traject achter zich dan zijn concurrenten, die al op zeer jonge leeftijd dagelijks vele uren doorbrachten aan de piano en zeker vergeleken bij de pianisten uit Rusland met het vizier jarenlang gericht op de heilige graal, met minder dan een eerste prijs wordt in de Russische cultuur geen genoegen genomen.

Bij Lucas Debargue ging het er in zijn jeugd heel anders aan toe. Al zijn geld spendeerde hij aan stapels en stapels partituren, die hij hongerig doorspeelde in extase over de schoonheid van de muziek. Hoe kon het anders met zijn vurige passie, ook voor andere kunsten: schilderkunst, film en hij haalde een universitaire graad in filosofie en literatuur. Ondertussen verdiende hij zijn brood als jazzpianist in bars.

De ontmoeting met de befaamde pedagoge Rena Shereshevskaya betekende een keerpunt. 'Door haar begreep ik de muziek eindelijk en haar visie inspireerde mij, ze is meer artiest dan coach.' Met 21 jaar begon zijn serieuze training aan de piano en met 24 jaar zat hij in Moskou bij het concours. 'Ik ging naar het concours om muziek te spelen zo goed als ik kon, in één van de mooiste zalen van de wereld voor een geweldig publiek, dat was mijn doel. Hoe kon het ook anders, ik was niet getraind en na het concours werd ik in de arena geduwd, met de grootste orkesten. Nu kan ik er over praten, het is nu acht jaar geleden, en er is veel veranderd. Ik was niet klaar voor een krankzinnige agenda vol concerten. Ik had geen enkele concertervaring, het was een nachtmerrie. Mijn vrienden zeggen weleens dat ik altijd al concertpianist wilde worden maar dat maken ze zich maar wijs. Ik wist alleen dat ik mijn leven in de muziek wilde doorbrengen.'

'Ik speelde kort geleden het Tweede Pianoconcert van Rachmaninoff. Het was een groot succes en toch zei een vriendin uit het bestuur van het orkest, die alle reden had om gelukkig te zijn met

Lucas Debargue met de Opus 102 van Paulello.

MANUEL GOUTHIÈ

Claire Paulello, Hans Kipfer, Lucas Debargue en Stephen Paulello.

een volle zaal en een zeer enthousiast publiek, alles was voor het orkest prima in orde, tegen mij: “was het eerste deel niet een beetje te snel?”
Ik begrijp dat niet. Als je meeleeft met het stuk dan bestaat er geen snel of langzaam. Maar als alles moet verlopen volgens een verwachtingspatroon of een van te voren bedacht plan, dan heeft dat niets met kunst te maken.
Daarom ben ik een controle freak in mijn studeerkamer, ik probeer elk detail te beheersen zodat ik op het podium vrij kan zijn en het gevaar kan opzoeken.’

Dat herinnert hij zich uit Rusland. ‘Ja, het is jammer dat ik nu niet meer in Rusland kan spelen. Het publiek daar is heel bijzonder. Je kunt het hebben over de sociologische context in Rusland, maar je voelt daar het publiek heel sterk, ze vreten de muziek. In Duitsland bijvoorbeeld is het publiek niet minder betrokken, maar gereserveerder. En hoe verder je gaat in een trance hoe gekker ze in Rusland worden. Ik probeerde daar nooit de grenzen te voelen. Kunst mag geen business worden. We hebben artist labs nodig, waar kunstenaars kunnen spreken over hun ideeën. Het gaat om de vreugde van het onderzoek, beter een vraag beantwoorden met een vraag dan met een antwoord. Dat is nodig, want de maatschappij is ziek. Laatst bleek bij een onderzoek onder 19.000 mensen in Europa, dat 26 procent denkt dat de zon om de aarde draait, misschien nog wel meer die geloven dat de aarde plat is. En daar zijn ze niet vanaf te brengen, denk aan wat er 6 januari 2021 in de VS gebeurde, daar maak ik me wel zorgen over.
We zitten in een diepe crisis, er is zoveel achterdocht. Het begint allemaal bij educatie en met meer artistieke creativiteit zouden mensen zich ontwikkelen en niet grijpen naar die onzin. Kunstenaars zijn als artsen, als een familie die oude spirituele waarden in leven houdt.’

ERIC SCHOONES

World Master Pianists

presenteert

Ervaar de magie van de meesterpianist

Seizoen ‘24–‘25

AMARE | DEN HAAG

9 februari 2025
Sir András Schiff

19 maart 2025
Maria João Pires & Ignasi Cambra

3 juni 2025
Grigory Sokolov

21 juni 2025
Evgeny Kissin

World Master Pianists presenteert in samenwerking met:

DE SINGEL | ANTWERPEN

30 januari 2025 - **Alexandra Dovgan**
13 februari 2025 - **Arcadi Volodos**
13 maart 2025 - **Pires / Cambra**

FLAGEY | BRUSSEL

12 februari 2025 - **Sir András Schiff**
15 februari 2025 - **Arcadi Volodos**
17 juni 2025 - **Evgeny Kissin**

Bestel nu uw kaarten

WorldMasterPianists.com

070 88 00 300 • Amare, Den Haag

Wijzigingen voorbehouden

EEN IMPRESSIE VAN DE FLAGEY PIANO DAYS 2024

Feest en overvloed

Geen jubileumjaar deze keer voor de Flagey Piano Days – het minifestival in het gelijknamige Brusselse cultuurhuis – dat vorig jaar 10 kaarsjes uitblies. Het feest was er echter niet minder om: van 7 tot en met 11 februari kon je naar 16 concerten in vier dagen, de aftrap op woensdagavond niet meegerekend.

Die aftrap werd gek genoeg gegeven door cellist Gautier Capuçon, zij het begeleid door Daniil Trifonov, nog steeds een van de meest gevraagde pianisten van de 'jongere' generatie. Ze brachten drie dijken van sonates uit de vroege 20ste eeuw – Debussy, Prokofjev en Rachmaninoff, wiens 150ste verjaardag nog wat *afterparty* verdiende. Vooral in Rachmaninoff was het heerlijk, een volbloed pianovirtuoos in de ploeg te hebben. Verder was het zoals vaak wanneer twee internationale solisten samenkomen voor kamermuziek: het wordt nooit meer dan de som van de delen, maar klagen zou onredelijk zijn.

Op zaterdag pikten we drie concerten mee. Lukas Sternath stak zijn ambitie niet onder stoelen of banken, en combineerde 's middags in Studio 1 de Fantasie opus 17 van Schumann met de Sonate van Liszt. Een groot talent, deze nog jonge Oostenrijker, die vooralsnog uit louter trouw aan de partituur is opgetrokken. Hij kan alles en doet dat toegewijd en integer. Het is wachten op zijn podiumpersoonlijkheid, dat wil zeggen: op dat aspect van zijn muzikantschap dat het mogelijk maakt, de luisteraar niet alleen te vertellen wát hij moet doen, maar ook een vermoeden te geven van waarom hij dat doet. Voor het equivalent van een cd-luistersessie blijf je niet komen.
In de vooravond bracht Anna Vinnitskaja – die curator was van deze editie van de Piano Days – haar leraren mee (het echtpaar Evgeni Koroliov en Ljupka Hadzi-Georgieva) voor enkele concerti van Bach voor één, twee en zelfs drie klavieren. Haar vrienden van Ensemble Appassionato, kundig geleid door altist Mathieu Herzog, gaven repliek in wat een mooie mengeling werd van feest en meesterschap.

GELA MEGRELIDZE

Evgeni Koroliov

's Avonds stelde Stefano Bollani zijn nieuw album, Blooming, voor. Hij is de soort van ster die overal voor een thuispubliek lijkt te spelen. Een applaus van twee minuten, nog voor er een toon heeft geklonken: *this is entertainment*. Mijnheer Bollani weet heel goed wat hij doet en stemt zijn publiek daarmee buitengewoon enthousiast. *Every inch* een vakman. Noch als pianist, noch als jazzpianist is hij helemaal mijn merk, maar dat doet er niet toe wanneer iedereen breed lachend de zaal buitenkomt.

Wél mijn merk is nestor Evgeni Koroliov, die zondagvoormiddag een verbijsterend mooie lezing gaf van Bachs *Goldbergvariaties*. Koroliov is speciaal voor dat werk beroemd; je verwacht dan ook heel wat als je komt luisteren. Hem ver daarbovenuit te horen stijgen, met niks dan vakmanschap, liefde en volkomen mentale stabiliteit, is dan ook indrukwekkend. Dankuwel, Piano Days.

De recitals van Severin von Eckardstein en Vinnitskaja zelf waren wat ervan te verwachten viel. Eckardstein, nu rijp in plaats van vroegrijp, als zijn passionele, hoewel ietwat cerebrale zelf. Hij mocht wat Michelangeli nooit voor elkaar kreeg bij een concertorganisator: Max Reger spelen. En Schumanns Tweede Sonate pakte hij aan zoals hij alleen dat kan: plausibel makend dat er na de tempo-aanduiding *'so rasch wie möglich'* in alle ernst en logica *'noch rascher'* kan volgen.
Vinnitskaja als geboren pianiste, bij wie elk recital klinkt als een lotsbestemming. Schumanns *Carnaval*, met als toetje een hommage aan zowel Robert als zijn werk: de *Zirkustänze* van Jörg Widmann.

RUDY TAMBUYSER

Verrassingen bij het Steinway Concours

Dit voorjaar vond in Brussel en in Amsterdam weer de finale plaats van de Steinway Piano Competition. De Nederlandse jury toonde zich enthousiast over het hoge muzikale niveau: zij hadden genoten van prachtige vertolkingen en waren zelfs ontroerd geweest. Voor de Belgische jury was het niet veel anders. PIANIST was erbij.

In Brussel waren er maar liefst 13 kandidaten te beluisteren. In de drukbezette Categorie 1 (tot 13 jaar) ging de palm naar de 9-jarige Eliana Braude die imponeerde met een op die leeftijd aanstekelijke mengeling van naïviteit en *je ne sais quoi*. We onthielden fraai pedaalspel en transparante stemvoering, zonder angst van het lage register – dat zich bij Mendelssohns *Rondo Capriccioso* soms lastig laat combineren met de lichtheid van de discant. Yui Harumashi (11), speelde dezelfde Mendelssohn en liet een beter legato horen, maar wist de typisch fonkelende *'Gestalt'* van Mendelssohn minder te treffen en moest vrede nemen met de tweede plaats. Iris Keijzer (11) zorgde wat ons betreft voor de mooiste momenten in deze categorie alleen muziek is geen ketting van momenten, maar een spanningsboog. Het is het voorrecht van kinderen om dat nog niet helemaal te beseffen, maar ook begrijpelijk dat een jury vroegrijpheid op dat vlak beloont.

Over vroegrijp gesproken: na haar twee overwinningen in de jongste categorie was het in Categorie 2 (tot 15 jaar) uitkijken naar Akari Bastiaens (11). Zij speelde Ravels Sonatine met een oor, een inzicht en een pianistiek begrip dat vele volwassenen zouden benijden. Allicht werden enkele kleine vergissingen en een spanningsdip in de finale haar zwaar aangerekend, want ze werd pas derde. De concurrentie was dan ook groot. Het openingsdeel van de Mozartsonate K330 zoals Rafaelle Giannini (13) het ten beste gaf, liet amper verbeteren: stabiel, klaterhelder. Idem dito voor het passagewerk in Chopins Impromptu nr. 2, waarin Giannini echter de juiste toon voor de hoekdelen niet wist te treffen.

Dus ging de overwinning naar Mahault Ska (13). Haar lezing van Schumanns *Abegg-Variationen* startte enigszins moeizaam, maar na de openingszenuwen ontplooide zich de kiem van alles wat men zich in Schumann wensen kan: virtuositeit, koorts, lyriek, voortdurende zangkwaliteit. Nog een tikkeltje schools, maar mág het even?

In de hoogste categorie (tot 18 jaar) kwam de jury allicht makkelijk tot een consensus. Yelin Wangzhang (16) heeft talent, maar koos haar programma slecht: ze is niet klaar voor Chopins *Berceuse*, die haast alleen idee is. Debussy's *Pour les arpèges composés* vergt een beter begrip van sonoriteit. Meer algemeen maakt Wangzhang een nerveuze, instabiele, sombere indruk.

In Brussel krijgen de jonge pianisten al een voorsmaakje van het Elisabeth Concours…

Begrijpelijk, maar nefast in een sterk deelnemersveld. Want wat een verschil met het intrigerende, verstandige muzikantschap en feilloze pedaalspel van Jannat Huseinzoda (18). Jammer dat haar hele programma (deel 2 uit Prokofjevs *Vierde Sonate* en de *Vijfde* van Skrjabin) uit een soort *murmures* was opgetrokken – een typische, aanstekelijke, maar nogal monotone waas.
Niet het beste wedstrijdprogramma, vooral niet als de concurrentie Jonathan Ide (17) heet. Hij presenteerde ons Haydn, Liszt (*Waldesrauschen*) en Prokofjev (Sonate nr. 6) op een manier die in een *real-life* recital niemand op zijn honger had gelaten. Drie volkomen aparte werelden, met liefde, verstand, *justesse* en zin voor communicatie gebracht. Dat de jury, waarin sommigen *trous de mémoire* doorgaans genadeloos aanrekenen, hem zelfs de nogal duizelingwekkende geheugenfout in Prokofjev moesten vergeven, spreekt boekdelen. Hou deze jongeman zeker in de gaten.

In Amsterdam kreeg Yulianna Beziazychna (afkomstig uit Oekraïne) in Categorie A (t/m 10 jaar) terecht de eerste prijs.

Als een wervelwind stormde zij het podium op dat ze weer verliet met danssprongen. Aan het klavier zat echter een geconcentreerde persoonlijkheid die een innerlijke bezetenheid uitstraalde. Als je op je tiende met de *Fantaisie-impromptu* al zó intens in de huid van Chopin kunt kruipen bezit je het ware kunstenaarsbloed. Dit 'podiumdier' ontving tevens de publieksprijs en ze gaat naar het Internationale Steinway Festival in Hamburg volgend jaar. De tweede prijs ging naar Miwa Yokoyama met haar uitstekend getraind Mozartspel en de derde naar Jasmine Jin met een expressieve toonvorming in een Scarlatti-Sonate.

In Categorie B (t/m 13 jaar) won de 12-jarige Lodewijk Westbroek met een fraaie Bach en de lyrische Rossignol-zang van Liszt. Tweede werd Aroen Ouajnan met een glasheldere Mozart en derde He Shan Lin met een virtuoos en spannend Kat-en-Muis-verhaal van Copland. Zij vond het optreden zó leuk dat ze nog een tijdje had willen doorspelen vertelde ze.

Tot slot Categorie C (t/m 16 jaar). Nummer één was duidelijk de 16-jarige Alex Hwang met zijn evenwichtige voordrachtskunst, een begripvolle Beethoven Sonate en een dramatisch donkergekleurde *Elégie* van Rachmaninov. Een bijzondere bijdrage leverde Celia Peralta Schutte, die ook viool studeert, door haar kunst om een dromerige sfeer te kunnen creëren. Vooral Debussy's *Soirée dans Grenade* klonk heel verfijnd. Derde werd Ido Andeweg, die trof met een verende Ballade van Chopin en twee etudes van Ligeti, een gewaagde keuze. Alle finalisten kregen een geldprijs voor educatie van het Cultuurfonds en de eerste prijswinnaars een optreden bij Piano's Maene.

Het verdient overigens aanbeveling om in de toekomst wellicht beter te letten op de samenstelling van de jury, want met Nederlandse of Belgische pedagogen die in hoofdzaak werken met jong talent valt te voorzien dat hun studenten zullen deelnemen aan dit concours. En dat is voor de beoordeling, hoe je het ook wendt of keert, toch problematisch.

RUDY TAMBUYSER (BRUSSEL)
CORNÉLIE HOENDERVANGER (AMSTERDAM)

Series klassiek seizoen 24/25

Met trots presenteert Amare de series klassiek voor seizoen 2024/2025! De vijf series vertegenwoordigen vijf lijnen die door de klassieke programmering van Amare lopen: de mooiste koormuziek, wereldberoemde pianosolisten, de altijd energieke concerten van het Nederlands Blazers Ensemble, overweldigende opera-producties en het crème-de-la-crème van de barokgezelschappen.

Serie 1

Piano

De klaviertijgers gaan los

Pianospel op topniveau in onze prachtige Concertzaal is een unieke gebeurtenis. Ervaar de toewijding en intensiteit van grote namen als Fazıl Say, Yeol-Eum Son en de broers Jussen in hun keuze van de klassiekers uit het repertoire.

Serie 2

Opera

Muziek als totaalervaring

Vier keer de fine fleur van de Nederlandse Reisopera en Opera Zuid in één serie! Exotische verhalen, meeslepende aria's, theatrale magie en noodlottige wendingen, gezongen door de topstemmen van nu. En er mag soms zelfs gelachen worden! Opera op zijn boeiendst ervaar je in Amare.

Serie 3

Nederlands Blazers Ensemble

Ieder concert een happening!

Wie kent ze niet, de groten onder de blazers van ons land? En de energie die vanaf het podium spat? Al jaren een vaste prik in Amare met een schare trouwe fans. En terecht, want of het ensemble zich nu stort in minimal, soefi-muziek of Beethovens 9e, het swingt altijd.

Serie 4

Barok

Shock of the old

Bachs Weihnachtsoratorium, opera's van Purcell en Monteverdi - een collectie meesterwerken om je vingers bij af te likken. En in levendige uitvoeringen van onder andere B'Rock en Vox Luminis, die klinken alsof de inkt nog nat is. Zinderende energie, darmsnaren, houten dwarsfluiten en klavecimbels: wie hier warm van wordt, is bij Amare aan het juiste adres.

Serie 5

Koor

Gezongen verhalen voor de geest

De menselijke stem – het oudste muziekinstrument aller tijden – brengt reflectie, troost en bezinning. Geen wonder dat Bach, Mozart en Pärt zich erdoor lieten inspireren.
Die inspiratie hoor je terug in de overweldigende uitvoeringen van grote namen als het Nederlands Kamerkoor, Cappella Amsterdam en het Bach Collegium Japan.

Meer informatie en kaarten: amare.nl/series2425

amare

NATHANAËLLE KIEKENS NIEUWE VOORZITTER CONCERTGEBOUW BRUGGE

Vanaf 9 mei is Nathanaëlle Kiekens de nieuwe voorzitter van de vzw Concertgebouw Brugge, waar ze al sedert 2020 ondervoorzitter was. Ze neemt nu de fakkel over van Hugo Vandamme. Nathanaëlle Kiekens is zakenadvocate – gespecialiseerd in publiek-private samenwerkingen, partner bij advocatenkantoor Stibbe. Ze engageert zich als bestuurder in diverse organisaties en is moeder van twee kinderen.

Haar commentaar: 'Concertgebouw Brugge speelt als Vlaamse Kunstinstelling een voortrekkersrol in het cultureel landschap, in Vlaanderen maar ook internationaal, én dat in een fantastische stad als Brugge. Zowel door het artistiek programma als door het iconisch gebouw, is dit een unieke plek, maar bovenal is het een (h)echte Concertgebouw community, waarbij bezoekers, artiesten, medewerkers, stakeholders en zo veel anderen thuiskomen, over de kunstdisciplines heen. In eerste instantie gaat mijn dankbaarheid en bewondering naar Hugo Vandamme die gedurende 17 jaar voorzitterschap, als een ware maestro, toonaangevend en stuwend, op visionaire wijze, het Concertgebouw Brugge op de wereldkaart gezet heeft. Hij ziet kansen en geeft kansen.'

Hugo Vandamme

PIANOZOMER IN AMSTERDAM

In dit nummer leest u op pag. 64 en 65 een vooraankondiging van de twee grote pianoseries in Amsterdam, in het Muziekgebouw en in het Concertgebouw. In dat laatste is Anita Crowe, niet alleen de programmeur van de serie Grote Pianisten in de Grote Zaal van het Concertgebouw, ze heeft ook de Zomerconcerten onder haar hoede en ook daar is haar affiniteit met de piano duidelijk waarneembaar, want met maar liefst 17 concerten door pianisten kan ook die serie gerust een pianoreeks genoemd worden, met veel concerten met orkest, maar ook solo en in kamermuziekverband, ook in de Kleine Zaal.

Yeol Eum Son

MARCO BORGGREVE

We zetten even alle pianisten op een rij: Ronald Brautigam (2 juli), Hannes Minnaar met zijn Van Baerle Trio (8 juli), Nelson Goerner (17 juli), Louis Schwizgebel (18 juli), Behzod Abduraimov (24 juli), Roman Borisov (25 juli), Daniel Ciobanu (26 juli), Eva Gevorgyan (31 juli), Marie-Ange Nguci (10 aug), Boris Giltburg (11 aug), Iris Hond & Jan-Willem Rozenboom (15 aug), Yeol Eum Son (16 aug), Benjamin Grosvenor (18 aug), Simon Trpčeski (19 aug), Denis Kozhukhin (24 aug), Conrad Tao (26 aug) en András Schiff (28 aug).

www.concertgebouw.nl

VOORTSLEPEND GESCHIL IN AMSTERDAM

Het pianolamuseum is nog altijd verwikkeld in conflict met de gemeente. Een woordvoerder: 'Onze actie voor de toekomst van het museum zal helaas nog heel lang moeten doorgaan. Inmiddels heeft de wethouder van cultuur wel schoorvoetend moeten toegeven dat de bestemmingswijziging van de conciërgewoning anderhalf jaar ná de schriftelijke toestemming van de gemeente Amsterdam tot woningonttrekking heeft plaatsgevonden. Dus in feite was die bestemmingswijziging een onrechtmatig besluit. Het wachten is dus op het rechtzetten van deze door de gemeente opzettelijk gecreëerde misstand!'

Ondertussen in de petitie aan de gemeente Amsterdam al meer dan 5.750 maal ondertekend, door mensen die deze unieke instelling een warm hart toedragen. Het museum hoopt op uw steun, bij de acties is een lange adem vereist.

https://petities.nl/petitions/geef-het-pianolamuseum-de-ruimte

NADEZDA FILIPPOVA

Je eigen weg

Een boeiend en prachtige gespeeld programma horen we op Echo Chambers, het nieuwe album van Nadezda Filippova. Als een eerbetoon aan Debussy én aan haar mentor Willem Brons, is het tegelijkertijd een zeer persoonlijk document, de weerslag van haar weg naar een nieuwe en eigen identiteit.

ALLARD WILLEMSE

Het album kende een lange aanloop.
Ja, veel mensen waren niet meteen enthousiast over de combinatie van Debussy met muziek van onze tijd. Maar de ontwikkeling die Debussy doormaakt in zijn componeerstijl is vergelijkbaar met mijn eigen ontdekkingsreis.
Als kind zat ik op een speciale school voor jonge talenten aan het conservatorium in St. Petersburg. Ik speelde heel virtuoze stukken, vooral van Liszt en dat koste me niet veel moeite. Toen ik negen jaar was gingen we met een groep op tournee naar Duitsland en Parijs, we gaven wel acht concerten in twaalf dagen. We waren een soort attractie, mensen moesten van hun stoel vallen! Veel van de kinderen uit mijn groep konden er niet mee omgaan. Het begon me te vervelen, ik was op zoek naar meer verdieping. Later, toen ik studeerde in Berlijn, begrepen mijn professoren ook niet dat ik iets heel anders zocht, totdat ik Willem Brons ontmoette en hij me uitgenodigde voor een masterstudie in Amsterdam. Ik had een Nederlandse vriend en ik was nog maar een maand in Nederland toen ik in de finale van Dutch Classical Talent kwam. Amsterdam bleek de juiste keuze en ik vond de interactie tussen de mensen hier veel prettiger. Het was een nieuwe wereld voor me.

En Willem Brons kwam met Debussy?
Ja, het was absoluut zijn idee. Ik was heel verbaasd, omdat Debussy totaal niet zijn eigen repertoire was, maar hij dacht dat Debussy goed bij mijn persoonlijkheid zou passen. En hij had gelijk.

Bij Debussy is niet alles zo duidelijk.
Inderdaad, in de *Six Épigraphes Antiques* op mijn album zijn er alleen maar vraagtekens. Hij schreef het in 1914, betrekkelijk kort voor zijn dood. Hij was teleurgesteld in het leven, leed aan kanker, voelde zich niet altijd begrepen en de oorlog maakte hem depressief.

Je speelt naast Debussy ook twee eigentijdse werken,* Echo Chambers *uit 2017 van Juan Felipe Waller en* Entranced by the beckoning light *uit 1991 van Vanessa Lann.
Ik deed twee projecten in New York en in Duitsland met Bang on a Can, een ensemble uit New York dat zich inzet voor nieuwe en innovatieve muziekconcepten. Daar ontmoette ik Felipe en Vanessa.

Nieuwe muziek klinkt bij jou zo vanzelfsprekend.
Als je begrijpt hoe een stuk in elkaar steekt, dan kun je het ook overtuigend spelen. Toen ik voor Daan Manneke voorspeelde zei hij: 'ik weet wat ik wilde, maar ik ben benieuwd naar hoe jij deze muziek ziet.' Dat is voor mij de kernvraag: wat zegt de muziek mij en hoe kan ik daarop reflecteren. Soms is zo'n nieuwe partituur zo ingewikkeld, dan zie je door de bomen het bos niet meer. Daarom is het zo fijn dat je met de componisten zelf kunt werken.

Juan Felipe Waller schreef* Echo Chambers *speciaal voor jou.
Ja, maar het idee erachter, dat we in deze tijd van social media en de bijbehorende algoritmes steeds meer opgesloten zitten in onze eigen bubbel, kreeg voor mij pas met corona, een paar jaar later, zoveel meer betekenis. De pandemie was voor mij een zwart gat van twee jaar. Alles viel voor mijn gevoel uit elkaar. Depressie of burn-out zijn moeilijke thema's, het wordt toch vaak een beetje met wantrouwen bezien en hoe ga je je leven daarna weer opbouwen?

Muziek was een manier om expressie te geven aan die bijna onzegbare emoties?
Ja, *Echo Chambers* is een donker werk, waarin toch ook hoop doorklinkt. Het blijft een uitdagend werk om te spelen, vooral de echo-effecten zijn lastig en vragen veel concentratie. Het stuk van Vanessa Lann is met grote bogen meer verhalende muziek. Ik hoor bij haar ook invloeden van Stravinsky, van de *Sacre du Printemps*, het is een soort oerdans.

Producer Frerik de Jong schuift even aan bij het gesprek.
Het gaat om samen iets creëren en ik vond het een heel bijzondere ervaring dat Nadezda zo open was over haar muzikale ideeën en haar persoonlijke leven. Dat is zeldzaam en geeft aan dit album een diepe betekenis, ik verwacht ook voor de luisteraars.

En je eigen concertserie, Soirée de Nadezda?
Ja, ik ben op zoek naar nieuwe locaties in verschillende steden, en mensen die willen helpen om het vaker te organiseren. Alleen lukt me dat niet meer, spelen en organiseren tegelijk is gewoon te veel. Met klassieke muziek als kern wil ik een podium bouwen voor een nieuwe kijk op muziek, samen met andere kunstvormen. Het is ontstaan in 2018 in de Roode Bioscoop in Amsterdam als een soort antwoord op Dutch Classical Talent, waar we speelden in grote, donker gemaakte zalen. Dan had je niet zo in de gaten had dat er betrekkelijk weinig mensen waren, maar daardoor was de afstand tot het publiek heel groot. In mijn eigen concerten wil ik uitwisseling met het publiek, weg van starre conventies. Mensen mogen vragen stellen, maar vaak durven ze dat niet. Ik wil me zelf ook kwetsbaar opstellen, ik weet ook niet alle antwoorden. Het begint allemaal met luisteren, naar jezelf, naar je innerlijke stem.

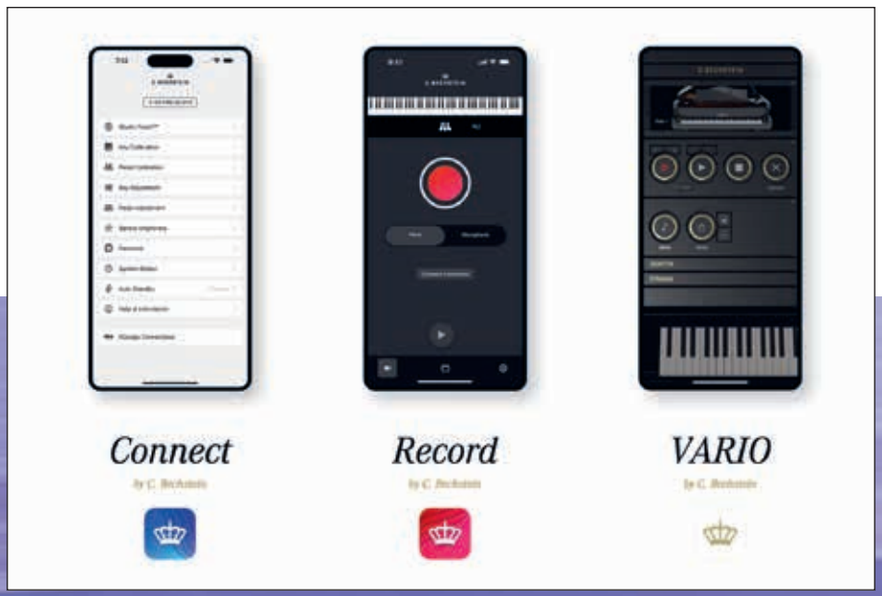
ERIC SCHOONES

Nadezda Filippova, piano
Echo Chambers, muziek van Debussy, Waller en Lann
7 Mountain Records 2024

Concerten:
13 juni, 20u, De Roode Bioscoop, Amsterdam, Soirée de Nadezda met Thomas Dulfer, fagot
22 juni, 20u, Dat Bolwerck, Zutphen, recital met Echo Chambers
www.nadezdafilippova.com

C. BECHSTEIN DIGITAL

Ook in de traditionele pianobouw heeft de digitalisering zijn intreden gedaan en C. Bechstein laat zich met C. Bechstein Digital sinds 2016 niet onbetuigd. Met Stefan Freymuth als voorzitter van de Raad van Bestuur is de blik bij Bechstein sowieso zeer op de toekomst gericht. Digitaal biedt ontelbare toepassingen, van het opnemen en visualisering van muziek, tot aan nieuwe, virtuele klanken die men aan de piano kan ontlokken, en niet te vergeten in het onderwijs, waar gezamenlijk musiceren in een virtuele ruimte de aandacht trekt. We spraken met Oliver Hutz, die bij C. Bechstein met een team van 30 mensen werkt aan de nieuwste ontwikkelingen.

FOTO'S: C. BECHSTEIN

Oliver Hutz is van huis uit componist en zijn hart klopt voor de muziek én voor de technologie. Voor hij bij Bechstein kwam was hij zo'n 20 jaar actief als zelfstandig componist met een heel scala aan activiteiten. Hij componeerde gebruiksmuziek, soundtracks, muziek voor computerspellen en daarnaast profileerde hij zich met opnames en sampling. Daarmee kwam hij begin 2010 in contact met C. Bechstein, in de tijd van de eerste Vario Systemen. Altijd nieuwsgierig gebleven probeert hij nu de twee werelden van digitaal en muziek samen te brengen. We spreken hem via het online platform doozzoo, door Bechstein zelf verder ontwikkeld als een platform voor digitaal muziekonderwijs.

Oliver Hutz: 'In 2018 had dit systeem bij de conservatoria in Duitsland al vaste voet aan de grond, maar sinds het einde van de pandemie is de behoefte aan dergelijke communicatiemogelijkheden teruggelopen, omdat mensen elkaar toch graag ontmoeten zoals we dat eeuwen doen. En zo komen we toch steeds weer terug bij de traditionele instrumenten, eenvoudig gezegd "om mens te zijn". Maar tegelijkertijd zijn digitale ontwikkelingen, kijk maar aan onze smartphone, niet meer weg te denken uit ons dagelijks leven.'
En hier zijn we meteen bij de kern van de zaak. Ook al noemt Hutz de ontwikkelingen rond C. Bechstein Connect, nog heel vers en technisch gezien eigenlijk niet zo spectaculair, belangrijk is dat wanneer je muziekproducties niet op een digitaal instrument, maar op een vleugel kunt doen, dan speel je heel anders, je creativiteit wordt meer geprikkeld.
Om dat te faciliteren heeft Bechstein geavanceerde optische sensoren ingebouwd in traditionele piano's en vleugel. 'Het is volledig onzichtbaar en het speelgevoel wordt niet beïnvloed. Kortom, je merkt er als pianist helemaal niets van en de communicatie loopt via Bluetooth.'
Daarmee heb je vervolgens toegang tot zeker 50.000 apps die met muziek werken. Hij lacht 'Ja we hebben een keer de moeite genomen om die eens in kaart te brengen.'

En dat is de weg van de toekomst, zo je wilt. 'Mijn dochters van 11 en 15 hebben een nerd als pappa, maar ze hebben het klavier leren kennen via die apps. Hun eerste contact met muziek ging via touch display, ze kenden iPads eerder dan de piano. Noem het goed of slecht, het is de realiteit. Daarop hebben we ons ingesteld en we willen die werelden nuttig verbinden, met de nadruk op nuttig.'
Zo wordt sinds september C. Bechstein Connect standaard bij alle C. Bechstein en W. Hoffmann (Professional en Tradition) instrumenten, zonder meerprijs ingebouwd. En bij bestaande instrumenten kan het worden ingebouwd voor ongeveer 1970 euro. Het is in 45 minuten gedaan en dat ook bij de mensen thuis.
Oliver Hutz: 'belangrijk is dat upgrades mogelijk zijn. Je kunt met wat aanpassingen, de elektronica is immers al aanwezig, van C. Bechstein Connect een C. Bechstein Silent systeem maken. Ook voor vleugels is dit mogelijk en wel zo, dat alleen de concertpianist zal het merken in de aanslag.'

Voordat de akoestische instrumenten 'future proof' de fabriek konden verlaten is er veel werk verzet. 'Ja, met de blik op de toekomst is het goed je te realiseren dat de levensduur van elektronica natuurlijk veel korter is dan die van een akoestische piano en daarom wordt alles zo gemaakt dat het duurzaam en vooral aanpasbaar is. Daarom ook de keus voor bluetooth als een stabiele en toekomstbestendige standaard. Precies daarom pionieren we ook met USB-C, de nieuwe industriële standaard.'

Bijzonder is de nieuwe technologie C Bechstein Studio Touch, met zeer geavanceerde sensoren. De 10 millimeter die de toets aflegt naar de bodem, wordt met meer dan 16.000 stapjes, continue geregistreerd zodat we de beweging van de toets heel exact in beeld kunnen brengen. Hutz: 'Ik spreek daarover regelmatig docenten van conservatoria om te zien hoe we die met MIDI zichtbaar gemaakte beweging van de toetsen in het onderwijs kunnen inzetten. Het gaat dan over aanslagcultuur en klankvorming.'
Wie weet dat veel concertpianisten hun toucher verfijnen door 'geluidloos' te studeren, waarbij ze de toetsen slecht één of twee millimeter heel voorzichtig indrukken, zal hier grote mogelijkheden zien. Hutz: 'Ja, je moet eerst nieuwe zaken bedenken en tonen voordat de gebruiker de toepassingen kan ontdekken van wat er allemaal mogelijk is. Ik zie dit als een hulpmiddel en het is ons doel om de technische belemmeringen weg te nemen. Vergelijk het met gewoon pianospelen. Dat gaat volledig intuïtief. Je gaat zonder veel nadenken aan de piano zitten en je speelt, zo zullen in de toekomst ook de digitale mogelijkheden beschikbaar moeten zijn. Zoals nu al met C. Bechstein Connect, je merkt het niet eens en je gebruikt het gewoon. Die ontwikkelingen gaan altijd door en hoe dat in de toekomst zal zijn, dat gaat ons nog verrassen.'

ERIC SCHOONES

FAZIOLI Bösendorfer YAMAHA

WIJ BESTAAN 50 JAAR!

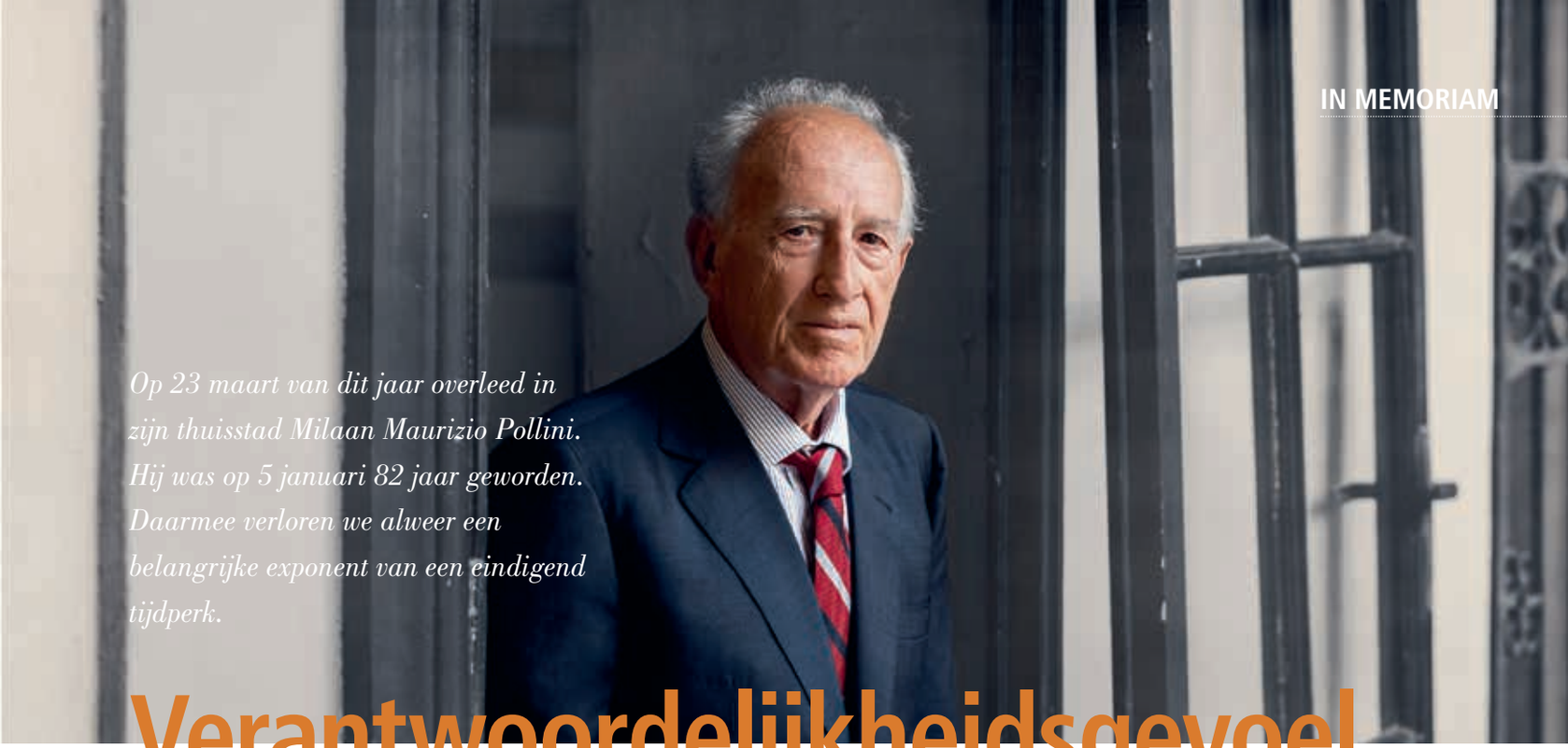

- Importeur van Fazioli
- Exclusief dealer van Bösendorfer
- Dealer van o.a. Yamaha, Schimmel, Grotrian Steinweg
- Groot aanbod occasion instrumenten
- Inkoop, verkoop, restauratie, stemmen, onderhoud, verhuur, concertservice

EVERT SNEL
PIANO'S - VLEUGELS BV

Bezoek- en correspondentieadres:
Nieuwendaal 66
3985 AE Werkhoven
Tel. 0343 551577 / 551741
Fax 0343 552059
info@evertsnel.nl
www.evertsnel.nl

Op 23 maart van dit jaar overleed in zijn thuisstad Milaan Maurizio Pollini. Hij was op 5 januari 82 jaar geworden. Daarmee verloren we alweer een belangrijke exponent van een eindigend tijdperk.

Verantwoordelijkheidsgevoel

Bijna schreef ik: 'de legendarische pianist Maurizio Pollini'. Maar sommige adjectieven zijn ondanks hun zwaarte zo achteloos gebruikt, dat ze hun zeggingskracht hebben verloren. Ze passen dus niet bij Pollini, wiens artistiek temperament er een was van essentie en ernst. Wars van poeha.

Dat maakte de reacties op zijn muzikantschap uiteenlopend. Niemand betwistte Pollini's evident meesterschap. Maar de een hoorde bovendien passie en bijna pathologische mededeelzaamheid; de ander kille boekhouding, tenenkrullende objectiviteit, 'een röntgenfoto van de partituur'.

Intellect

Precies de tweespalt die ook Arturo Benedetti Michelangeli genereerde – de land- en verjaardagsgenoot bij wie Pollini opnieuw ging studeren, toen hij na zijn overwinning op de Chopinwedstrijd van 1961 in een zelfvertrouwenscrisis verzeilde. Er is – wat een mooie casus voor een muzikale antropoloog – een aanzienlijk deel van het klavierminnende publiek dat hoorbaar rationeel intellect niet verdraagt. Pollini kon niet schwärmen. Het kwam hem voor als verraad; muziek moest direct zijn, messcherp, alléén wat ze wíl zijn.

Pollini en Michelangeli delen wel meer. We weten nauwelijks iets over beider privéleven. Daar hadden we volgens hen niks mee te maken, en gelijk hadden ze.

In 1939 won de 19-jarige Michelangeli het Concours van Genève, waarbij jurylid Alfred Cortot uitriep dat de nieuwe Liszt geboren was. In 1961 won de 19-jarige Pollini de Chopinwedstrijd, waarbij jurylid Arthur Rubinstein uitriep dat 'die jongen beter (speelde) dan wij allemaal'.

Vietnam

En daar begint in zekere zin mijn persoonlijk verhaal met Pollini – het enige dat ik kan aangrijpen om hem postuum te bedanken. In mijn geboortejaar 1972 maakte hij zijn soevereine opame van Chopins Etudes, werkte hij met Luigi Nono aan diens antifascistische ode *Como una ola de fuerza y luz*, en werd hij in La Scala uitgejouwd omwille van een statement tegen de Vietnamoorlog. Ontbreekt het musici vandaag aan relevantie omdat ze minder dapper zijn?

Tien jaar later leerde mijn pianoleraar me troostend dat maar weinigen van nature een perfecte pianohand hebben. Hij gaf als voorbeeld Rubinstein en Pollini. Ik beluisterde opnamen die sleutelervaringen werden: Chopin 1 met Kletzki, Chopins Etudes en sonates, de laatste drie Beethovensonates, Schumanns *Symfonische Etudes*. Nog eens 10 jaar later hoorde ik Pollini eindelijk in het echt: de eerste vier sonates van Beethoven. De belangrijkste les die ik ooit kreeg over de betekenis van Beethoven, en hoe steil de leercurve van een genie wel is.

Onrust

Wel schrok ik live van de onrustige, voelbaar hypernerveuze natuur van Pollini. Soms met nefaste gevolgen, zoals in Brahms' opus 116; een andere keer stond hij de toverij niet in de weg: Stockhausen (Klavierstücke), Debussy (Préludes I), de eerste Etude van Chopin… Wijlen Nelson Freire zei me ooit, tot zijn spijt te behoren tot het type virtuozen 'die zich elke dag moeten afvragen of de goden vandaag mét of tégen hen zijn'. Ik vermoed dat Pollini hetzelfde lot torste – al was het bij hem eerder een verpletterend verantwoordelijkheidsgevoel dan loepzuivere trac.

Een meester-pianotechnicus vertelde me hoe hij backstage Pollini van het podium zag komen, verdwaasd, met op de achtergrond het bevreemdende geraas van een uitzinnig publiek. Hij wilde rechtsomkeer maken voor een bis, duidelijk zonder nadenken. Zijn vrouw greep zijn arm en zei bezorgd maar beslist: 'Jij blijft hier.'

Maar dat kon natuurlijk niet. Een grote, gulle artiest is van ons heengegaan.

RUDY TAMBUYSER

FOTOS: ANDRZEJ MARKOWSKI

MAREK DREWNOWSKI

Muziek is de zin van mijn leven

Marek Drewnowski verwierf internationale faam in 1985 toen Leonard Bernstein, nadat hij de pianist op de radio hoorde, hem uitnodigde om met het Boston Symphony Orchestra op te treden. Hij werkt nog verder aan de complete opnames van het werk van Chopin, zijn visie op Chopin is bijzonder en authentiek in de ware betekenis van het woord. Een gesprek over Chopin, de interpretatie, de jonge generatie en de pedagogie.

Wat denkt u van de jongere generaties pianisten?

Het is waar dat moderne pianisten niet de individuele kenmerken hebben zoals in de gouden eeuw van de piano. Soms is het onmogelijk te horen wie er speelt, ze missen individualiteit en fantasie. Iedereen of bijna iedereen speelt zo ongeveer hetzelfde. Wel met een uitstekende techniek, groot vakmanschap en nauwkeurige voordracht van de teksten van de componisten, maar ze missen de magie van individualiteit. Als we luisteren naar Hofmann, Rachmaninoff of Paderewski, dan valt op hoe anders ze de tekst lezen, ieder met hun persoonlijk gevoel voor esthetiek.

Wat zou daarvan de oorzaak zijn?

De concoursen spelen hier een rol. Veel jonge pianisten gaan voor concoursen van professor naar professor, vooral degenen die jurylid zijn voor toekomstige concoursen, en dit zorgt voor een samensmelting en aanpassing aan de smaak van die leraren om een goed resultaat te behalen op de concoursen. Ik heb in mijn leven het geluk gehad om uitstekende muzikanten over de hele wereld te ontmoeten. Dit waren componisten zoals Dutilleux, Lutosławski, Kisielewski en Leonard Bernstein.

Ja, hoe ging dat met Bernstein?

Hij werd op een ochtend wakker, zette de radio aan en hoorde daar mijn opname van Sonates van Scarlatti. Omdat het radiostation in New York de artiest niet noemde, was hij nieuwsgierig en belde het radiostation, daar kreeg hij eerst te horen dat er geen sonates van Scarlatti waren uitgezonden. later bleek dat het radiostation deze Sonates per ongeluk had uitgezonden. Vervolgens nam Bernstein de moeite om me te vinden en me uit te nodigen in Tanglewood om het Eerste Pianoconcert van Brahms uit te voeren. Later speelde ik opnieuw onder leiding van Leonard Bernstein in 1989, tijdens een speciaal concert ter herdenking van 50e verjaardag van het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog.

Uw Sonates van Scarlatti zijn niets minder dan een belevenis.

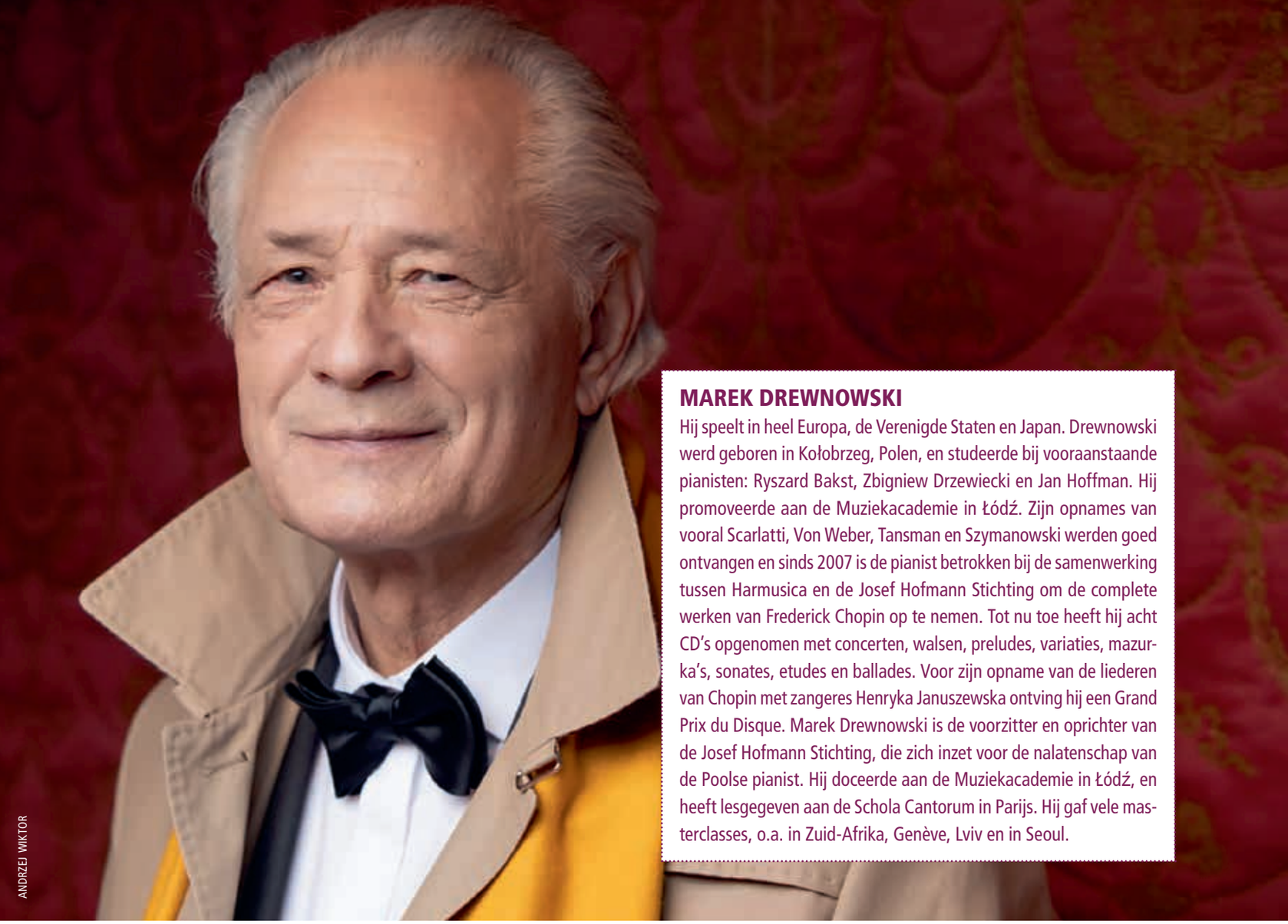
Dank u, maar ik verwachtte die reactie van Bernstein totaal niet, want ik was zelf niet overtuigd van de waarde van deze opname, ik twijfelde, zoals wel vaker, of ik wel in staat was geweest om te bereiken wat ik in mijn hoofd had bedacht. Nu, jaren later kom ik desondanks graag terug op dit album, omdat ik het idee heb dat mijn opnames niet zijn verouderd. De composities van Domenico Scarlatti zelf hebben me erg ontwikkeld, zowel pianistisch, intellectueel als emotioneel. Ze passen echt bij me. Ze zijn vrolijk, vol leven en begiftigd met elegante harmonie. En ze zitten vol reflectie of virtuositeit.

Rekent u zichzelf tot een bepaalde school?

Nee, ik behoor tot geen enkele school, ik denk dat ik een specifieke stijl en persoonlijkheid heb die niet onderworpen wil zijn aan welke school dan ook. Bovendien ben ik tegen een dergelijke selectie. En ik zie geen verschil in het uitvoeren van Beethoven of Chopin, intuïtie en goede smaak leiden je in de juiste richting. Ik denk dat muziek teveel behandeld wordt als een intellectueel en wiskundig product, maar dat is een ander onderwerp..

U voelt zich nauw verbonden met de muziek van Chopin.

Muziek is een taal, de taal van gevoelens en gedachten. Het is een intellectuele en emotionele uitdrukking. Wat we niet kunnen uitdrukken met gebaren, in woorden, in geschriften of door mimiek, kunnen we wel uitdrukken in muziek, zonder de barrière van

ANDRZEJ WIKTOR

MAREK DREWNOWSKI

Hij speelt in heel Europa, de Verenigde Staten en Japan. Drewnowski werd geboren in Kołobrzeg, Polen, en studeerde bij vooraanstaande pianisten: Ryszard Bakst, Zbigniew Drzewiecki en Jan Hoffman. Hij promoveerde aan de Muziekacademie in Łódź. Zijn opnames van vooral Scarlatti, Von Weber, Tansman en Szymanowski werden goed ontvangen en sinds 2007 is de pianist betrokken bij de samenwerking tussen Harmusica en de Josef Hofmann Stichting om de complete werken van Frederick Chopin op te nemen. Tot nu toe heeft hij acht CD's opgenomen met concerten, walsen, preludes, variaties, mazurka's, sonates, etudes en ballades. Voor zijn opname van de liederen van Chopin met zangeres Henryka Januszewska ontving hij een Grand Prix du Disque. Marek Drewnowski is de voorzitter en oprichter van de Josef Hofmann Stichting, die zich inzet voor de nalatenschap van de Poolse pianist. Hij doceerde aan de Muziekacademie in Łódź, en heeft lesgegeven aan de Schola Cantorum in Parijs. Hij gaf vele masterclasses, o.a. in Zuid-Afrika, Genève, Lviv en in Seoul.

woorden en betekenissen, dat is een materiële substantie. Muziek is niet materieel, net zoals onze gevoelens en gedachten. En niemand spreekt de luisteraar zo aan als onze Frederic Chopin. Zijn emoties liggen dicht bij elke luisteraar. Ze wekken in hem alle verborgen gedachten en gevoelens van het hart. Zijn muziek is universeel, kosmisch, bijna alle naties in de wereld kunnen in onze Slavische spiegel kijken en daar hun eigen kenmerken vinden. De taal van de muziek is buitengewoon eenvoudige en tegelijkertijd zeer gecompliceerd en daardoor ook vaak verkeerd begrepen. Ik heb de indruk dat ondanks het feit dat de stukken van Chopin in alle delen van de wereld worden gespeeld, slechts een paar muzikanten de eer hadden om de vertelling en de frasering werkelijk te begrijpen.

Gaat dat om zoals Josef Hofmann zei: leer de taal van de muziek door exact lezen?

Inderdaad, de tekst van Chopin is uiterst belangrijk. Hij noteerde alles heel precies en de tekst wordt nog te vaak slecht gerespecteerd wordt, zelfs door de grootste muzikanten.
Chopin zei tegen Wilhelm von Lenz "Om de juiste stijl te bereiken moet men het voorbeeld nemen van Giuditta Pasta uit de grote Italiaanse zangschool...". Dit bevestigt het grote belang dat Chopin hechtte aan het aanleren van cantilena die rechtstreeks afkomstig was van het bel canto. Chopin zei ook: "Denkt u dat ik tevreden ben met mezelf als ik Mazurka's speel? Helemaal niet. Misschien is het maar een paar keer gebeurd tijdens de concerten die ik elk jaar geef. Alleen dan, één keer per jaar, zou men naar mijn spel moeten luisteren, de rest is werk".

Wat is er buiten de tekst nog meer nodig om zijn muziek goed te spelen?

Ja, het is niet voldoende om tekst van Chopin te begrijpen. Het is zelfs niet genoeg om contact te hebben met de beste professor of criticus of een andere autoriteit op het gebied van de piano of

‘Muziek is niet materieel, net zoals onze gevoelens en gedachten.’

MAREK DREWNOWSKI

muziek. Men moet intuïtie hebben, een open hart en gevoel voor schoonheid. De taal van de muziek is een oprechte en eerlijke taal. En oprechtheid in de muziek van Chopin is een doorslaggevend element, waar in onze tijd nauwelijks over gesproken wordt.

De vermogen om de fijngevoeligheid van Chopin te begrijpen is niet voor iedereen weggelegd. Bij pianospelen is het gemakkelijk om te liegen. De stemming en de gevoelens kunnen geveinsd zijn. Het mooiste in zijn muziek is de natuurlijkheid, en het behandelen van de frase en melodie als zang, dat zit heel diep in Chopin. Daarom spreekt zijn muziek ons zo sterk aan, omdat we bij zijn muziek kunnen glimlachen, huilen, ontroerd kunnen raken, goedheid, schoonheid, dapperheid, verlangen kunnen voelen en kunnen dansen en zingen. We hebben allemaal een grote behoefte aan schoonheid in haar puurste vorm. En die schoonheid brengt ons de muziek van Chopin.

U heeft ook heel veel lesgegeven.

Mijn grootste pedagogische fout is een gebrek aan geduld. Ik heb hoge verwachtingen en ik heb altijd gedacht dat mijn leerlingen de ambitie moesten hebben om aan deze verwachtingen te voldoen. Ik realiseerde me dat ze geen goede muzikanten wilden zijn. Ze komen naar lessen voor gezelschap, plezier of op aanraden van hun ouders. En ze behandelen muziek als een aanvulling op het avondeten.

Dat komt niet overeen met uw eigen gevoel.

Nee, voor mij is de muziek het hoogste doel en de zin van het leven, maar niet iedereen deelt dat idee. Mijn verwachtingen waren te hoog. Het belangrijkste in lesgeven is de psychologische boodschap, en gezien mijn temperament was ik niet altijd in staat om de ziel van de leerling te bereiken, hoe ik ook het probeerde uit te leggen, hoe ik het voordeed, zong, danste, schreeuwde… Studenten willen vaak onmiddellijk resultaat en denken dat de docent alles voor hen regelt. Toch heeft het lesgeven me altijd veel voldoening gegeven. Bijna al mijn oude leerlingen komen na vele jaren bij me terug om uit te leggen dat ze eindelijk pas begrepen wat ik bedoelde.

ERIC SCHOONES

Marek Drewnowski met Leonard Bernstein.

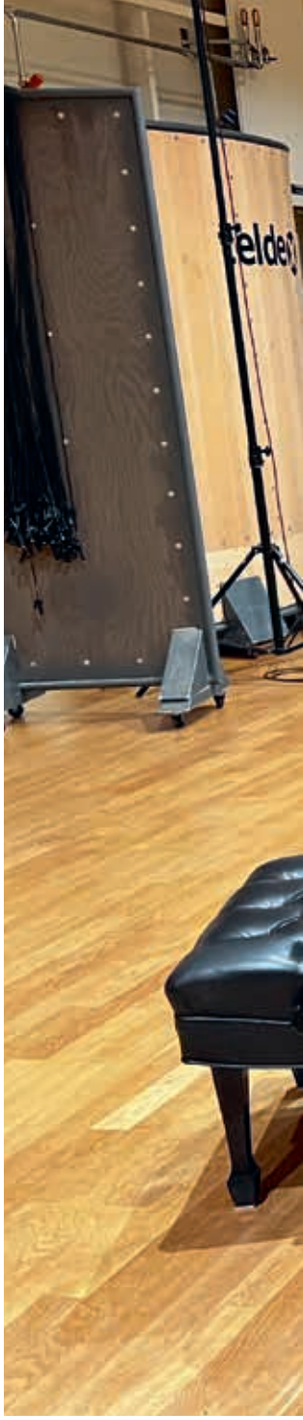

BURKARD SCHLIESSMANN

Fantasie

Pianist Burkard Schliessmann heeft de afgelopen maanden twee belangwekkende opnames uitgebracht. Eén werk in het bijzonder springt eruit: Schumanns *Fantasie op. 17.*

De lezers van PIANIST konden in 2021 al kennismaken met Schliessmann toen we spraken over een reeks opnames die tussen 1990 en 2000 waren gemaakt. Prominent daarop: Robert Schumanns waarschijnlijk meest 'poëtische' pianowerk, de *Fantasie in C*, op. 17. Alleen al een blik in de discografie laat zien dat dit werk een centrale plaats inneemt in Schliessmanns repertoire. De afgelopen maanden is de musicus druk geweest, en in een soort van vulkaanuitbarsting heeft hij twee uitgebreide releases uitgebracht, een studioalbum met drie SACD's en een tweedelige live-opname uit Italië. Het fascinerende is dat beide producties opnieuw dit werk van Schumann bevatten.

In feite is 'Fantasies' een puur Schumann-album, dat – gemeten naar opusnummers – in bijna chronologische volgorde door de diverse en sterk literair geïnspireerde pianowerken van de romanticus pur sang leidt, te beginnen met op. 16, *Kreisleriana*. Met de vertraagde inzet aan het begin lijkt de pianist bij voorbaat hulde te willen brengen aan de fantastisch vreemde klankwereld van deze acht contrasterende stukken, vol 'dubbele bodems'. In ieder geval lijkt Schliessmanns E. T. A. Hoffmanniaanse excentriciteit zeer te hebben verinnerlijkt, en hij volgt geloofwaardig het jonge genie, maar zijn interpretatie – na tientallen jaren studie – klinkt tegelijkertijd ook geaard en intellectueel ingekaderd. Dit is ook later merkbaar in de *Fantasiestücke op. 12*, die door zijn vele ervaringen wat van hun jeugdige uitbundigheid verloren lijken te hebben, maar in plaats daarvan een interessante en aantrekkelijke volwassen noot dragen.

Hoezeer Burkard Schliessmann begaan is met Schumanns ideeënwereld, die vol zit met geheime verwijzingen uit de literaire romantiek, blijkt wel uit het buitengewone concept van dit album, dat bijna als een 'best of' zou kunnen worden omschreven (ware het niet dat grandioze werken als *Carnaval* of de *Symfonische Etudes* ontbreken). De *Arabesque* verschijnt in twee interpretaties, net als *Des Abends*. Afgezien van een verborgen programmatische betekenis, zijn er vooral tonale redenen achter deze verdubbeling. Op deze opname, gemaakt in de Teldex studio in Berlijn, speelt Burkard Schliessmann op een heel speciaal instrument: een Steinway D-612236 met twee mechanieken, waarvan het ene een heldere, briljante klank produceert, het andere donker en warm. Het feit dat de verschillen in klank zo duidelijk en helder naar voren komen – u denkt echt dat u verschillende stukken hoort – is niet alleen te danken aan de pianist, maar ook aan de technische realisatie, waarbij 14 microfoons voor een perfecte balans zorgen. Dit geldt ook voor de *Nachtstücke* op. 23, waarvan de mistroostige duisternis wordt doorbroken en verlicht door het nadrukkelijk transparante spel van de vertolker, en de minder bekende 3 *Fantasiestücke op. 111* evenals de *Gesänge der Frühe op. 133* helemaal aan het einde van het album.

BURKARD SCHLIESSMANN

Robert Schumann Fantasies
Schumann: opus 12, 16, 17, 18, 23, 111 and 133
Divine Art, ddc 25753

Live & Encores
Bach, Chopin, Mendelssohn, Schumann
Divine Art, ddc 25755

Schliessmann bij de opnames van 'Fantasies' in de Teldex studios in Berlijn.

Het live-album, dat sinds half november 2023 in de winkels ligt, heeft een heel andere klank en is opgenomen in de concertzaal van Fazioli in Sacile in Noordoost-Italië. Ook hier richt het programma zich op Schliessmanns favoriete repertoire uit de romantiek, maar het begint met een reeks werken van Johann Sebastian Bach. De pianist is enthousiast over de 'buitengewone breedte, kleurenpalet en flexibiliteit' van de 'helderheid, transparantie, aanwezigheid en warmte' van de Fazioli, en men is inderdaad gefascineerd door de beweeglijkheid van de klank, die de mentale overgang van Bachs *Chromatische Fantasie en Fuga* naar Mendelssohns *Variaties sérieuses op. 54* vrijwel in realtime mogelijk maakt. Burkard Schliessmanns holistische, maar nooit eenduidige kijk op dit eerste deel van het programma is boeiend. Hij geeft de werken van Bach, te beginnen met de Tweede Partita BWV 826 en het *Italiaans Concert*, een improvisatorische frisheid, terwijl hij tegelijkertijd de virtuositeit van Mendelssohn onder controle houdt en zich analytisch concentreert op de fijne stemvoering. En ook in deze productie lijkt Schumanns *Fantasie in C* de belangrijkste programmatische component te vormen, en het is zeker een heerlijke bezigheid voor aandachtige oren om de tonale en interpretatieve verschillen tussen de twee opnames op verschillende instrumenten te horen.

Hier en daar herkent men de signatuur van de pianist, die wordt gekenmerkt door een intieme kennis van architectuur en het vormgeven van tempi. Schliessmanns spel is hier nog helderder, duidelijker geformuleerd en rijker aan textuur. Vooral het laatste deel van het driedelige werk is expressiever in deze versie en gaat meer de diepte in. Ze zijn allebei het beluisteren waard.

STEPHAN SCHWARZ-PETERS

GRIFFIOEN TRANSPORT

Sinds 1929

Geeft vertrouwen!

Transport van piano's en vleugels in de Benelux, Duitsland, Frankrijk, Engeland, Zwitserland en Scandinavië

Schumanweg 1
2411 NH Bodegraven - NL
Tel.: +31 (0)172-612644
www.griffioentransport.nl
info@griffioentransport.nl

- Voor pianofabrikanten, winkels (detailsector) en particulieren
- Opslag van muziekinstrumenten
- Internationale transporten

GRIFFIOEN TRANSPORT

rijdt voor de volgende fabrieken:

STEINWAY
FAZIOLI
KAWAI
BOSTON
BLÜTHNER
BÖSENDORFER
IRMLER
SCHIMMEL
STEINGRAEBER & SÖHNE
WILHELM STEINBERG
RÖNISCH
GROTRIAN-STEINWEG
FEURICH
AUGUST FÖRSTER
HAILUN
IBACH
PEARL RIVER
PETROF
PERZINA
PLEYEL
SAMICK
SAUTER
WENDL & LUNG
MASON HAMLIN
SCHULZE POLLMANN
HAMMOND SUZUKI
ESSEX
YAMAHA
MAENE

HEFTMATE

NOOIT MEER EEN PIANO TILLEN?

HEFTMATE MAAKT HET MOGELIJK

IN 7 STAPPEN VERVOERKLAAR!

Stap 1

Stap 2

Stap 3

Stap 4

Stap 5

Stap 6

Stap 7

WWW.HEFTMATE.NL
INFO@HEFTMATE.NL
+31492661427
MIERLO, NEDERLAND

Leif Ove Andsnes

Leif Ove Andsnes en Bertrand Chamayou bij de repetitie

Betoverend musiceren

Het Rosendal Chamber Music Festival is uniek in zijn soort en op een al even unieke locatie komen van 7 tot 11 augustus aanstaande, op uitnodiging van Leif Ove Andsnes, musici uit alle windstreken samen voor een dit jaar bijzonder divers programma. We spreken met Leif Ove Andsnes.

FOTO'S: LIV ØVLAND

In het verleden was het programma vaak bedacht rondom één componist, zoals Beethoven of Mozart. 'Ja, maar het laatste jaar hadden we met Brahms zoveel interessante lijnen naar de Hongaarse volksmuziek, waarom zouden we daar niet op verder gaan? Ik wilde wel een wat losser programma, vol contrasten, ingegeven door *Contrasts* van Bartók. Daarnaast wilde ik het Norwegian Soloists' Choir nog eens uitnodigen, het is één van de beste koren van Europa en ik ontdekte dat het dit jaar precies 300 jaar geleden is dat de *Johannes Passion* van Bach voor het eerst werd uitgevoerd. Een mooie aanleiding om dat werk eens te programmeren, al wijken we daarmee wel af van ons vertrouwde concept. Dit meesterwerk is vandaag de dag nog net zo krachtig, dramatisch en ontroerend als in 1724 en het is een mooie gedachte om het naar Rosendal – gebouwd rond de tijd waarin Bach werd geboren – te brengen, een rustige plek om te luisteren en na te denken ver weg van het politieke wereldtoneel.'
Via Crucis van Liszt vormt een betekenisvolle pendant met Bach. 'Het is een van zijn laatste werken en het is ongelooflijk interessant hoe verschillend Liszt en Bach hetzelfde verhaal vertellen, ook al citeert Liszt twee koralen van Bach. Het werk is heel spannend en experimenteel, maar ook bijzonder sfeervol. Ik vond het in het begin heel moeilijk omdat er zo weinig noten zijn, maar ik raakte wel gefascineerd en ik ga het in september opnemen met het koor.'

Ondanks dat Rosendal een mooie kerkje uit 1200 rijk is, gaan de werken met het koor in de concertzaal die nu bijna tien jaar geleden is gerealiseerd in een omgebouwd schuur. 'Het kerkje is eenvoudigweg te klein, daar kunnen we alleen kleinschalige concerten doen.'
Rosendal is een unieke plek, een van de weinige kastelen of landhuizen, nog uit de tijd dat Noorwegen een kolonie was van Zweden en Denemarken. De Deense koning installeerde hier 350 jaargeleden een baron, en het landhuis heeft een prachtige Engelse tuin met 2000 rozen, de natuur eromheen is spectaculair, dramatisch en sereen tegelijk, met bergen aan het Hardangerfjord. Het stadje telt slechts 2000 inwoners en met de boot vanuit Bergen kom je hier in anderhalf uur. Het is een schitterende tocht en we krijgen steeds meer internationale bezoekers.

Dit jaar zijn er drie pianisten, naast Andsnes zelf zijn dat Zlata Chochieva en Nikita Khnykin. 'Zlata is vorig jaar voor het eerst geweest. Ze is een geweldige pianiste en kamermuziekpartner, en een heel fijne collega. Ik bewonder haar zeer. Toen we spraken over Bach en de Hongaarse connectie, kwam ze met een voor mij onbekende transcriptie van een van de orgelsonates van Bach van de hand van Bartók die ik nog niet kende. Nikita Khnykin is een jong talent, ik volg hem al een aantal jaren en hij ontwikkelt zich heel mooi.'
Verder zijn o.a. te horen: klavecinist Masato Suzuki, violiste Vilde Frang, altviolist Antoine Tamestit, celliste Tanja Tetzlaff, Aleksander Aga Røynstrand op de hardanger viool, klarinettist Wenzel Fuchs, hoorniste Ragnhild Lothe en tenor Benedikt Kristjánsson. 'Bijzonder is ook onze composer in residence Ruth Wilhelmine Meyer. Haar stem heeft een ongelooflijk omvang van wel 4 tot 5 octaven en haar composities ook voor het koor hebben vaak improvisatorische elementen. Ze zal samen met verschillende musici optreden.'

Dat maakt het programmeren wel tot een puzzel. Andsnes: 'In principe doe ik dat zelf, maar ik spreek wel met veel musici en ook met mijn manager. Ik probeer een team te vormen, en hoop een platform te creëren zodat iedereen betekenisvol werk kan doen verschillende kunstenaars in steeds anders samengestelde programma's, zodat ze ook naar elkaar kunnen luisteren.'
Het is vast heel stimulerend voor het publiek. 'Zeker, we hadden bijvoorbeeld ooit van Beethoven het strijkkwartet opus 95, de vioolsonate opus 96 en het pianotrio opus 97 in één programma. Dat hoor je in het normale muziekleven nooit. Ik ben ook altijd blij als mensen hier elkaar ontmoeten en later samen blijven spelen, dat er vriendschappen ontstaan. Met Bernard Chamayou heb ik hier eerder gespeeld, en nu gaan we ook optreden in het Klavier-Festival Ruhr en een album opnemen. Hij is een fantastisch kunstenaar en een goede vriend. Soms is het niet ideaal, want er is altijd te weinig tijd om te repeteren, maar er ontstaan prachtige dingen.'

ERIC SCHOONES

Alle informatie over het festival op **www.baroniet.no/en/rosendal-festival**

Grosveld
Piano's en Vleugels

Al meer dan 55 jaar een begrip in Nederland en België. Verkoop, verhuur of verhuizen, Grosveld verzorgt al uw piano en vleugel wensen. Kom langs in onze ruime showroom in Tilburg en vind uw droompiano.

Jules Verneweg 20-20A
5015 BL Tilburg
Ma-Za: 10:00-17:00
+31 13 46 80 540
info@grosveld.nl
www.grosveld.nl

FOTO © KAWAI EUROPA

Nuron Mukumi over Shigeru Kawai

Velen zullen zich het filmpje nog herinneren van het wonderkind dat Mozarts pianoconcert KV 466 speelde én dirigeerde. Die opname was richtinggevend voor zijn toekomst, en nu, 20 jaar later, is Nuron Mukumi een zeer gerespecteerd pianist die onlangs nog de aandacht trok met een briljante gespeelde cd met Tchaikovsky's late pianostukken op. 72, genomineerd van de Opus Klassik 2023 Awards, én voor de Preis der deutschen Schallplatten Kritik. Op 4 oktober verschijnt alweer zijn volgende cd met even bijzonder repertoire, de 24 Preludes van York Bowen, maar ons gesprek ging over een andere bijzondere ontdekking voor de pianist.

Onlangs maakte hij namelijk kennis met Shigeru Kawai op het concertpodium. 'Ik was altijd al gefascineerd, maar kende het instrument alleen van beurzen. Omdat ook de door mij bewonderde Pletnev en Argerich vaak op Shigeru Kawai spelen, voelde het als een eer om dat nu zelf te kunnen doen.' Het gebeurde afgelopen december in de Philharmonie in Keulen tijdens een tournee met het Staatsorkest van Litouwen onder leiding van Gintaras Rinkevičius met Beethovens Vijfde Pianoconcert. Na de repetitie was de piano het gesprek van de dag. De dirigent en de orkestleden waren zeer aangenaam verrast en heel geïnteresseerd. 'Ik werd vooral getroffen door wat je een 'menselijke klank' zou noemen. Vaak zijn piano's als een Ferrari, een krachtige, virtuoze en snelle machine, zonder beperking, maar ik prefereer die klank waarmee je eindeloos kunt kleuren en werkelijk kunt zingen. Warm en zacht of juist heel krachtig en pregnant, alles lukt en daarmee voel je je veilig en comfortabel, en meer nog, Shigeru Kawai daagt je uit.'
Voor zijn recital in het Brucknerhaus in Linz kort geleden, had hij ook een Shigeru Kawai tot zijn beschikking. 'Iets jonger, iets anders, maar ook heel prachtig. En ik speelde een zeer gevarieerd programma: Schubert, Albeniz, Rachmaninoff en Liszt, en ik kon al die verschillende karakters mooi laten uitkomen. Een recital beginnen met de grote Sonate in G van Schubert is trouwens niet gemakkelijk. Deze muziek raakt vanaf het allereerste akkoord het hart, het moet hemels klinken in volmaakte harmonie en balans, zoals Arcadi Volodos die sonates speelt. Hij was altijd mijn grote held en na een concert heb ik nog ooit voor hem mogen spelen, misschien omdat ik het steeds weer ging vragen.'
Nog even terug naar die kinderjaren: 'Het was niet gemakkelijk. Door mijn slechte gezondheid kon ik niet naar school, wat ik voelde als een groot gemis. Ik studeerde toen al wel acht uur per dag en ik had ook directielessen. Het niveau in Uzbekistan was heel hoog en er was daar een grote traditie met veel kunstenaars, ook uit Rusland, zoals Yefim Bronfman, Eldar Nebolsin en Alexei Sultanov. Ook Behzod Abduraimov, met wie ik nog in de klas zat, veel mooie herinneringen.'

Als toegift met orkest speelde hij nog de virtuoze etude opus 72 nr. 6 van Moszkowski. 'Ja ook dat voelde heel goed, dankzij het fantastische mechaniek. Bijzonder van Kawai is dat het instrument een paar dagen eerder wordt gebracht, zodat het kan acclimatiseren. En de stemmer blijft aanwezig tijdens het concert, een heel prettig idee, meestal is dat niet zo!'
Tot slot schiet hem nog één ding te binnen: 'Ik hoorde dat Shigeru Kawai slechts een gelimiteerd aantal concertvleugels per jaar produceert. Het is heel veel handwerk en het duurt meestal 10 jaar voordat een instrument klaar is. Zoveel toewijding zie je niet vaak en dat voel je als je erop speelt!'
Op 1 december keert hij terug naar de Philharmonie in Keulen, dan met het pianoconcert van Schumann.
www.nuronmukumi.com

Keur aan toppianisten op NN North Sea Jazz Festival

De 47ste editie van NN North Sea Jazz Festival barst los van vrijdag 12 tot en met zondag 14 juli. Tijdens het grootste indoorjazzfestival ter wereld zijn veel uiteenlopende pianisten te zien van Myra Melford en Peter Beets tot aan Brad Mehldau en Paul Acket Award winnaar Kit Downes.

Zo viert de altijd energieke **Jamie Cullum** op vrijdag zijn twintigjarig jubileum met zijn debuutalbum *Twentysomething*; hoewel hij waarschijnlijk ook recenter werk zal spelen dat zoveel meer is dan vermakelijk croonerrepertoire.

De fenomenale **Brad Mehldau** is vele malen in verschillende bezettingen op het festival te zien geweest. Dit keer speelt hij mee in een nieuwe supergroup onder leiding van saxofonist Chris Potter, met bassist John Patitucci en drummer Jonathan Blake. Begin maart verscheen hun eerste album, *Eagle's Point*.

De Amerikaanse improvisator **Myra Melford** draait met haar lyrische en ritmische composities ook al een tijd mee. Met haar Fire! & Water Quintet brengt ze een vervolg op haar release uit 2022, *For The Love Of Fire And Water*, met vrijwel een identieke all-star bezetting. Dit album is vernoemd naar Melfords interpretatie van zonlicht op de Middellandse Zee in Gaeta, Italië, waarvoor Cy Twombly tekeningen maakte.

Verder is de virtuoze Schotse **Fergus McCradie** te zien in de band Corto.Alto, kun je genieten van gospel en soul van **PJ Morton**, brengt het **Amaro Freitas Trio** spirituele jazz en speelt **Chaerin Im** in het Sun-Mi Hong Quintet. De in Amsterdam wonende Zuid-Koreaanse **Im Won** met haar band won in april de Keep An Eye International Jazz Award. Nog zo'n rising star uit de Amsterdamse scène is de Poolse **Marta Warelis**. Zij is te zien in Sanem Kalfa Miraculous Layers.

Op zaterdag geeft de Britse **Kit Downes** (1986) een concert met zijn band ENEMY, bestaande uit drummer James Maddren en bassist Petter Eldh. Kit Downes ontvangt tevens de Paul Acket Award, een jaarlijkse prijs die het festival uitreikt aan een artiest die meer erkenning verdient voor diens buitengewone muzikaliteit. Downes speelt al sinds zijn jeugd kerkorgel en heeft orgelwetenschappen gestudeerd bij St. Peter Mancroft. Ook studeerde hij piano en compositie en speelt hij tevens harmonium. Hij staat bekend om zijn expressieve, complexe en geïmproviseerde muziek, zijn uiteen-

Kit Downes

MOJO

FireAndWater

DONDIXON1

FireAndWater

DONDIXON1

lopende samenwerkingen en om zijn solo-orgelconcerten. Een hoogtepunt was een soloconcert in de Royal Albert Hall. Opmerkelijk: Downes componeerde in 2017 maar liefst 52 pianostukken voor de rechterhand nadat hij zijn linkerhand had geblesseerd. De van origine Duitse **Philipp Rüttgers**, heeft zich de afgelopen jaren flink in de kijker gespeeld met uiteenlopende bezettingen, zoals zijn Phil's Music Laboratory. Tijdens het NSJ geeft hij een concert met zijn trio (Sun-Mi Hong op drums en Thomas Pol op bas), waarbij hij zich laat inspireren door klassieke werken van Ligeti, Schönberg en Debussy en door jazzimprovisators zoals Craig Taborn en Kris Davis.

De afsluitende zondag biedt voor elk wat wils. Zo behoort de Israëlische-Amerikaan **Shai Maestro** tot een van de veelzijdigste toppianisten van zijn generatie. Tijdens het festival vormt hij een spannende combinatie met het Jazz Orchestra of the Concertgebouw.

Pianist **Jason Moran** deelt het podium met onder andere saxofoonlegende en fluitist Charles Lloyd (86). Diens spirituele album *The Sky Will Be There Tomorrow* – waarop Moran ook te horen is –, verscheen eerder dit jaar en is door critici bejubeld als één van de beste albums uit de lange carrière van de saxofonist.

Nog zo'n grootheid die meespeelt in een all star band is **Aaron Parks**. De Amerikaanse pianist die bekend staat om zijn lyrische spel en sublieme timing, maakt onderdeel uit van Terri Lyne Carrington's New Standards band. Evenals vorig jaar is de band te zien op het festival, alleen nu met Parks op toetsen in plaats van **Kris Davis**. Het repertoire verwijst naar stukken die Carrington selecteerde en bundelde in haar boek *New Standards: Lead Sheets by Women Composers*, met 101 stukken bladmuziek louter geschreven door vrouwelijke musici.

Zanger en multi-instrumentalist **Corey Henry** is vooral geliefd vanwege zijn soulvolle vertolkingen op het Hammond B3-orgel. Sinds zijn vijfde draagt hij de bijnaam 'Master Henry' en als kind stond hij al op grote podia en jarenlang maakte hij onderdeel uit van de populaire Snarky Puppy-familie, maar sinds 2018 tourt hij de wereld over onder zijn eigen naam.

Last but not least, brengt de virtuoze **Peter Beets** met zijn trio (Hein van de Geyn op bas en speciale gast Greg Hutchinson op drums) een veelbelovend programma: *Tchaikovsky, Rachmaninov and All That Jazz*. Het gelijknamige album, dat eind vorig jaar verscheen, is de opvolger van de succesvolle swingende variaties op de tijdloze melodieën van Chopin. Ook zijn interpretaties van Borodin en Skrjabin te horen. De Amerikaanse Greg Hutchinson speelde met grootheden als John Scofield, Brad Mehldau, Dianne Reeves en Oscar Peterson, waarvan de laatste een van de helden van Beets is.

ANGELIQUE VAN OS

FERRUCCIO BUSONI

Profeet van verleden en toekomst

Honderd jaar geleden overleed Ferruccio Busoni, die een unieke historische brug vormde naar Johann Sebastian Bach én een van de belangrijkste wegbereiders van de 20e-eeuwse muziek was. Hij speelde voor Brahms, stond in een levendige dialoog met Arnold Schönberg en gaf les aan Kurt Weill…

Er zijn de grote vernieuwers in de muziek, dan zijn er de uitvoerders, en natuurlijk de epigonen van de tweede garnituur. Wanneer Ferruccio Busoni ter sprake komt, duikt er regelmatig een ander term op: profeet. Deze man was een genie, borrelend als een vulkaan, bruisend van het talent, een beroemdheid, maar in alles wat hij deed componeren, pianospelen of lesgeven, was hij moeilijk te vangen. Het lag zeker ook aan zijn afkomst, als zoon van een Italiaanse klarinetvirtuoos en een Duitse pianiste, geboren in Empoli op 1 april 1866, dat hij zo'n duizelingwekkende persoonlijkheid werd. Terwijl de Italianen hem zagen als de cerebrale vertegenwoordiger van een noordelijk artistiek fanatisme, staken de Duitsers graag de draak met de vermeende oppervlakkigheid van de zuiderling; terwijl sommigen de pianist Busoni in hoog aanzien hielden, zagen anderen zijn ware betekenis in zijn composities, en terwijl de conservatieven in hem de rebelse, 'suïcidale' tijdgeest van de 20e eeuw voelden, bleef hij voor de progressieven nog te zeer geworteld in de 19e eeuw. In feite leefden er twee of meer zielen in Busoni's borst. Het is dan ook geen toeval dat zijn onvoltooide opus magnum, de opera *Doktor Faust*, draait om de centrale held van de Duitse cultuurgeschiedenis met wie hij, volgens Goethe, dit lot deelt.

> Busoni haalde "oude" muziek uit het museum en blies de traditie nieuw leven in.

Toen Busoni precies 100 jaar geleden stierf, liet hij veel meer na dan deze torso. Er zijn ongeveer 300 werken van zijn hand bewaard gebleven, waarvan tweederde uit de eerste 20 jaar van zijn 58-jarige leven stamt, terwijl de belangrijkste in de laatste twee decennia van zijn leven werden gecomponeerd. Bijna breder ontvangen dan zijn muziek – de berg nadert al de "profeet" – was een pamflet dat Busoni in 1907 voor het eerst publiceerde bij een kleine uitgeverij in Triëst en later, in 1916, in een geredigeerde versie in de populaire Insel-serie: *Sketch of a New Esthetic of Music*.
De titel alleen al was provocerend, en nog meer de inhoud, die spreekt over nieuwe toonsystemen buiten de majeur- en mineurtoonladders, over elektronische klankproductie: minder een artistieke to-do lijst van de auteur of zelfs een theoretisch werk dan wel een uitnodiging aan het nageslacht om de muziek van de toekomst vorm te geven.

Busoni was alert, ruimdenkend, had goede connecties en was communicatief begaafd. Op een intermezzo in Zürich tijdens de Eerste Wereldoorlog na, had hij sinds 1894 zijn kamp opgeslagen in Berlijn en probeerde hij de gelederen in alle richtingen te sluiten. Hij ging bijvoorbeeld een levendige uitwisseling aan met Arnold Schönberg, wiens carrière hij met grote interesse volgde, maar ook met de Italiaanse Futuristen, wier artistieke intentieverklaringen veel verder gingen dan wat Busoni in zijn geschriften propageerde. Als dirigent van de Berliner Philharmoniker zette hij de muziek van zijn tijd op het programma. In zijn eigen werk daarentegen oriënteerde hij zich op de principes van een tijdloos "jong classicisme", gericht op het vinden van een balans tussen de traditie en het heden: hier, zo lijkt het, verzoende hij de "Italiaanse natuur" met de "Duitse inborst". Terwijl zijn muzikale omgeving nog vervuld was van een sterke laatromantiek aan de ene kant en het ontwaken van de avant-garde aan de andere kant, namen zijn composities een bijzondere positie in. Met zijn bijna klassieke stijlgevoel, dat verder weinig prijsgeeft over het karakter van de auteur, doet Busoni's muziek soms denken aan de benadering van Camille Saint-Saëns. Maar naast hem is er altijd het ingewikkelde, bizar gevormde en fantastische van de E.T.A. Hoffmann bewonderaar.

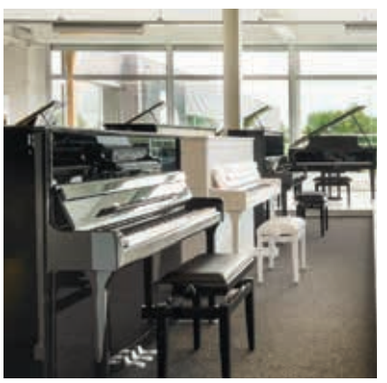
Een goed voorbeeld hiervan is het monumentale concert voor piano, orkest en mannenkoor, gecomponeerd in 1904, met zijn vijf expansieve delen, waarin in eerste instantie niets bij elkaar lijkt te passen, maar waarin uiteindelijk toch – tenminste wanneer het op de juiste manier wordt uitgevoerd – een algemene esthetiek ontstaat. Een basismotief is de pianistische houding, die Busoni als uitvoerder verafschuwde (hij maakte op het podium op velen zelfs een bijna afstandelijke indruk), maar in zijn concert hier – en bij andere gelegenheden – "componeerde" hij deze houding als het ware in het stuk. En met alle inspiratie die hij putte uit de klassieke en romantische traditie en zelfs uit niet-Europese culturen, bleef Bach de allesoverheersende muzikale invloed van zijn leven – en dat al van jongs af aan.
Busoni's Bach-bewerkingen, die in de vorm van een uitgebreide editie door de Leipziger uitgeverij Breitkopf und Härtel zijn uitgegeven, zijn vandaag de dag nog steeds zo bekend dat het dubbele embleem "Bach-Busoni" een merk op zich is geworden. Zelfs toen, en nog meer in de huidige "historisch geïnformeerde" wereld, kreeg Busoni's benadering van het oversized model te maken met beschuldigingen van pretentieus te zijn. Sommige ingrepen in de partituren van Bach kunnen inderdaad een verstorend effect hebben op onvoorbereide oren; de vermeende "ingrepen in de stof" zijn echter uitsluitend pianistisch gemotiveerd. Met zijn baanbrekende manier om "oude" muziek uit het museum te halen en de traditie nieuw leven in te blazen, heeft Busoni echter een grote prestatie geleverd die net zo vooruitstrevend en profetisch is als zijn gedachten over de muziek van de toekomst. En in het algemeen: het ongelooflijke meesterschap waarmee hij werken bewerkte zoals de Chaconne voor vioolsolo of waarmee hij het onvoltooide slot van de *Kunst van de Fuga* voltooide als onderdeel van zijn ingenieuze *Fantasia contrappuntistica*, zou alle kritiek de mond moeten snoeren. En wie echt versteld wil staan, moet eens luisteren naar de Bach "studie" uit de cyclus *An die Jugend*, waarin Busoni Bachs Prelude en Fuga in D uit het eerste boek van het *Wohltemperierte Klavier* combineert tot een "Fuga figurata" van het hoogste meesterschap.

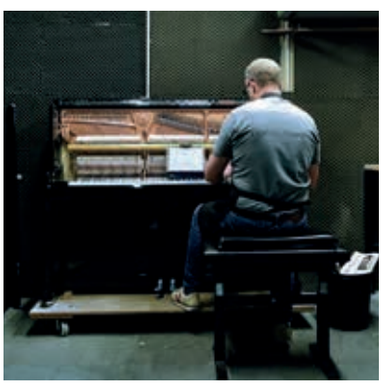
STEPHAN SCHWARZ-PETERS

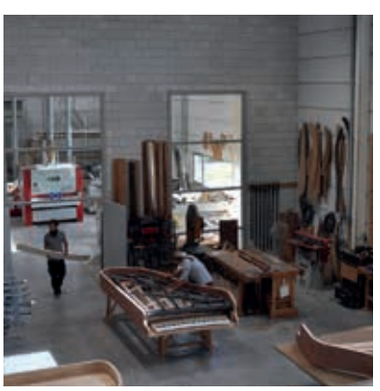
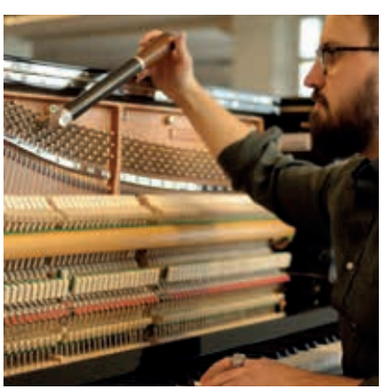
re maene

EXPERIENCED KEYS, NEW MEMORIES

Tweedehands piano's en vleugels in elke prijscategorie (Yamaha, Kawai, Seiler, Petrof, Schimmel, Bösendorfer, Steinway,...)
Lokaal aangekochte gebruikte instrumenten, **volledig gereviseerd en gepolierd** in onze ateliers,
aangeboden met **10 jaar Maene-garantie.**
Geef een instrument een nieuw leven, en hergebruik materialen op een **maatschappelijke verantwoorde** manier!

MAENE

GROOT TWEEDEHANDS AANBOD BESCHIKBAAR IN ONZE BELGISCHE EN NEDERLANDSE SHOWROOMS:
ALKMAAR - AMSTERDAM - ANTWERPEN - BRUSSEL - DELFT - GENT - LANAKEN - RUISELEDE - UTRECHT
OF ONLINE OP WWW.TWEEDEHANDSPIANO.BE

Filiaalmanager André Olthof

Piano's Maene in Utrecht

Vorig jaar gingen de drie vestigingen van Clavis Piano's in Amsterdam, Delft en Utrecht (Nieuwegein) samen met Piano's Maene. Nog eens op bezoek in Utrecht ontmoeten we filiaalmanager André Olthof. Gevraagd naar zijn ervaringen in het afgelopen jaar antwoordt hij kort en goed: 'Het gaat geweldig!'

Hij is al zijn leven lang werkzaam tussen de piano's en vleugels. Toen hij begon na te denken over een beroep, bleek het conservatorium al snel niet iets voor hem maar 'als vijftienjarige een keer thuis ziek op de bank, met een kopje thee en een kaneelbeschuitje, zag ik de pianostemmer aan het werk,' en dat was hem bijgebleven. Hij volgde de opleiding pianotechniek in Amsterdam en ging bij Muziek Staffhorst in Utrecht aan de slag, in de werkplaats repareren en stemmen en in de showroom voor de verkoop. In 1997 vroeg Clavis een filiaalhouder op de Breedstraat in Utrecht en in 2002 werd de nieuwbouw in Nieuwegein gerealiseerd. 'En daar zitten we nog steeds, nu staat er Piano's Maene op de gevel. Ik ben vanaf het begin heel positief geweest over de overname. Mijn hart ligt echt bij het helpen van klanten en dat doe ik nu nog steeds met veel plezier.' Ondertussen is hij nog tien jaar bestuurslid geweest van de NPMB.

In het afgelopen jaar is er veel gebeurd. André Olthof: 'Een van de grote veranderingen voor ons sinds Clavis, is dat voorraden waaruit wij kunnen putten nu wezenlijk groter zijn dan voorheen. We kunnen nu gewoon altijd alles verkopen waar de klant behoefte aan heeft. Van een instappiano tot aan de top en we zeggen weleens "als je het bij ons niet vindt, waar dan wel?" Maar het is ook echt zo.' Piano's Maene Utrecht biedt de gehele lijn van Steinway & Sons, compleet met Boston en Essex. Verder akoestisch ook Yamaha en Kawai naast de huismerken, Petrus Ypma en Doutreligne. Digitaal is er keus uit Yamaha, Kawai, Roland, Casio en Doutreligne.

'Petrus Ypma, een instappiano met een uitstekende prijs-kwaliteitsverhouding en Doutreligne het eigen merk van Maene kende ik nog nauwelijks. Er is op alles gelet: zangbodems van het Duitse kwaliteitsmerk Strunz, hamerkoppen van Abel, gemaakt van esdoornhout voor de piano's en mahonie voor de vleugels. Mechanieken van Renner, klavieren van Kluge en snaren komen van Röslau, allemaal stuk voor stuk Duits topkwaliteit. Het verraste me enorm, het stemt goed, klinkt goed met een mooie, brede klank, de piano's zijn goed te intoneren en af te regelen. Ik ben blij Doutreligne in het assortiment te hebben.'

De toonzaal van 500 m² winkelvloer is oogt plezierig, niet overvol en het filiaal in Utrecht heeft een kleine werkplaats. 'Ja hier maken we piano's die terugkomen uit de verhuur of die zijn ingekocht in de regio, weer helemaal in orde. Voor grotere revisies hebben we in de vestigingen in Ruiselede en Alkmaar grote werkplaatsen.'
Zijn filosofie over de verkoop? 'Je helpt iemand aan de beste piano door vooral heel goed te luisteren en daarvoor de tijd te nemen. Zonder haast, mensen komen niet voor een pak suiker en je wilt dat mensen de deur uitgaan met het instrument dat helemaal bij ze past. Daar gaat het om.'

Piano's Maene Utrecht
De Liesbosch 4B, 3439 LB Nieuwegein
www.maene.nl - Telefoon: 030 231 4212

FOTO'S: PIANO'S MAENE

Rondleiding door de fabriek Grotrian-Steinweg

Groot enthousiasme bij het 65e pianoconcours van Grotrian-Steinweg

In de kantine van de pianofabriek Grotrian-Steinweg in Braunschweig is het eigenlijk een doodnormale ochtend, ware het niet voor de aanwezigheid van de achtjarige Min Jae en zijn ouders, met een kleine koffer in de ene hand en zijn gelukbrengend knuffeldier in de andere. Stefan Gritzka, CEO van Grotrian-Steinweg beschrijft zijn indrukken.

Het is een vrijdagochtend in januari en het Grotrian-Steinweg Pianoconcours gaat weer beginnen. De wedstrijd heeft een lange traditie en wordt al 70 jaar gehouden. Jonge talenten komen alleen of met hun familie, vrienden en pianoleraren naar Braunschweig, en zelfs van overzee. Dit jaar was de 65e editie van het concours, na een onderbreking van drie jaar vanwege de pandemie.
Al snel arriveren meer deelnemers in de kantine en dan wordt het menens: de wedstrijd begint stipt om half negen. In de oefenruimtes hebben deelnemers een half uur de tijd en daarna gaan ze naar de eigen concertzaal van de fabriek, waar de jury, ouders en enkele belangstellenden al staan te wachten.

Vooral familie en de vijf juryleden luisteren heel aandachtig. Prof. Hinrich Alpers, de juryvoorzitter en artistiek directeur van het concours, heeft een ervaren team samengesteld met Sheila Arnold, Aleksandra Mikulska, Bernd Goetzke en Roland Krüger. Uit bijna 60 jonge jonge talenten de sterkste prestaties kiezen, is geen gemakkelijke taak met een deelnemersveld van zo'n hoog niveau, want veel van de jonge talenten zijn werkelijk ongelooflijk. Twee volle dagen van vrijdagochtend tot zaterdagavond is het een komen en gaan van deelnemers.

Het is waar dat dit een wedstrijd is, en je zou terecht denken dat er duidelijke regels en veel discipline zouden zijn. En toch is het zeldzaam om een streng concours van hoog kaliber in zo'n ontspannen sfeer te vinden.

Wat is het geheim van deze wedstrijd? Dat ligt in een combinatie van de professionaliteit van de organisatie en van de deelnemers tegenover de familiaire, ontspannen sfeer in de kantine. Ouders en kinderen, van wie sommigen elkaar kennen maar de meesten elkaar nog nooit eerder hebben ontmoet, zitten samen aan lange tafels, krijgen hun hotdogs, aardappelsalade, koekjes en drankjes en genieten van het moment. En om de wachttijden te overbruggen,

Johanna Staemmler

Tien eerste prijzen

zijn er regelmatig spannende fabrieksrondleidingen die laten zien hoe Grotrian-Steinweg instrumenten worden gemaakt.

Natuurlijk is het ook de jury die dit concours zijn kwaliteit en hoge reputatie geeft. Vrijwel alle juryleden kennen Grotrian-Steinweg al tientallen jaren, en bijna allemaal hebben ze hier in hun jeugd deelgenomen en prijzen gewonnen, lang voor hun succesvolle carrière als pianist of professor. Daarom weten ze precies hoe je je voelt tijdens een concours. Hoewel er volgens strenge normen wordt gejureerd, moet het nog steeds leuk zijn en moet het gevoel van ondersteuning altijd overheersen. De jury geeft dan ook alle deelnemers een gevoel van erkenning, ongeacht prijzen en onderscheidingen. Na twee dagen en bijna 60 jureringen zijn de eerste prijswinnaars bekend gemaakt en op zaterdagavond is het weer stil in de fabriek. De lichten in de kantine gaan uit.

> ‘Veel van de jonge talenten zijn werkelijk ongelooflijk.’

Maar nu komt het hoogtepunt: het slotconcert in de grote zaal van het Staatstheater Braunschweig. Het is zondagochtend 21 januari. Stipt om 11.00 uur betreedt de elfjarige pianiste Yuxin uit Heidelberg het podium en betovert het publiek met de *Abegg Variaties* van Robert Schumann. Een geweldig begin van het concert.

Daarna vertelde ik iets over het allereerste concours in 1954, audities werden gehouden op de eerste verdieping van de Hertie warenhuizen en het prijzengeld bestond uit een reep chocolade of een pakje cacao. Het publiek fungeerde als jury – de winnaar was degene die het meeste applaus kreeg. De rest van de dag is het podium weer voor de jonge pianisten, die vervolgens een waar vuurwerk van muzikale prestaties laten horen: Ballade en Scherzo van Chopin, briljante werken van Clara Schumann, Liszt en Rachmaninoff, en nog veel meer. Elk van de tien werken werd door het publiek enthousiast ontvangen.

Voor alle aanwezigen staat één ding vast: ze willen er volgend jaar weer bij zijn om dit speciale moment nog een keer mee te maken. Van 10 tot 12 januari volgend jaar krijgen ze daartoe de kans.

De winnaars zijn terug te vinden op **www.grotrian.de/aktivitaten/wettbewerbe/**

Prijsuitreiking met Stefan Gritzka en Hinrich Alpers

FOTO'S: ROBERT HELLER

NILS OLE PETER

Multitalent

De jonge Duitse pianist, organist en dirigent Aurel Dawidiuk is met ingang van komend seizoen bij het Koninklijk Concertgebouworkest voor twee seizoenen benoemd tot associate conductor. Na een internationale selectie, auditeerden vier jonge dirigenten met het orkest en toekomstig chef-dirigent Klaus Mäkelä. Dawidiuk werd gekozen.

Waar hij ook verschijnt en wat hij ook doet, Aurel Dawidiuk laat een blijvende indruk achter, zonder een van die wonderkinderen van YouTube te zijn, op zesjarige leeftijd kreeg hij evenwel zijn eerste viool- en pianolessen. De viool werkte niet, de toetsinstrumenten wel. 'Helaas zou het toen geen zin hebben gehad om orgellessen te nemen,' herinnert hij zich, 'ik was nog veel te klein en zou niet eens bij de pedalen hebben kunnen komen.' Er stond wel een piano in huize Dawidiuk, die al snel werd vervangen door een vleugel, waarop de pianist in de dop de beste omstandigheden vond om te oefenen. Tegelijkertijd trainde hij zijn stem als lid van het beroemde jongenskoor in zijn geboortestad Hannover. Ook hier kreeg hij belangrijke inspiratie uit de traditie rond zijn muzikale beschermheilige, Johann Sebastian Bach.

Toen Aurel Dawidiuk in 2014 overstapte naar de klas van Roland Krüger aan de Universiteit in Hannover, kwam het fenomeen Bach steeds meer in zijn gezichtsveld, zijn armen en benen inmiddels van de juiste lengte, begon hij met orgellessen bij Martin Sander in Detmold. De koningin van de instrumenten betoverde hem, maar terwijl hij de orgeltoetsen zelf snel onder de knie kreeg, voelde hij zich in andere opzichten een complete beginner: 'Het orgel is een enorm systeem dat je eerst moet begrijpen,' zegt de jonge musicus, die zich naast het repertoire nu ook intensief bezig hield met windlades, labiaal- en linguaalpijpen of de verschillende orgelregisters en hoe ze werken. Met succes, want slechts één jaar later liet hij het beste concoursresultaat van zijn carrière tot nu toe op het orgel noteren. Zijn pianoleraar was echter minder enthousiast over zijn pas ontdekte fascinatie voor het orgel en vreesde voor het touché van zijn getalenteerde leerling. Aurel Dawidiuk zag dat gevaar niet zo: 'Ik denk dat het grootste verschil is dat het er bij de piano om gaat hoe je de noot benadert en de toets aanslaat, en bij het orgel, waar de noot altijd aanwezig is en onveranderd blijft, de toon'.

De kennismaking met het orkest was als een vroegtijdig muzikaal ontwaken was: Toen zijn ouders hem op zesjarige leeftijd meenamen naar *Die Zauberflöte* van Mozart, kon hij de handeling op het podium al snel niet meer volgen omdat zijn ogen gefixeerd waren op wat er in de duidelijk zichtbare orkestbak gebeurde. Twee jaar later ging bij een concours van de NDR Radiophilharmonie Hannover, zijn wens in vervulling. Lang voordat hij voor het eerst onder professionele omstandigheden een dirigeerstok oppakte, kon Dawidiuk zijn debuut maken bij de Radiophilharmoniker met een stuk van twee minuten. Het waren niet alleen de groepslessen tijdens zijn pianostudie die hem inspireerden om naast piano en orgel ook directie te gaan studeren aan de universiteit (momenteel studeert hij piano bij Till Fellner aan de Hogeschool voor de Kunsten in Zürich).

Naast zijn zeven eerste nationale prijzen bij Jugend musiziert (in verschillende categorieën), won hij als pianist het Zwickau Schumann Concours in 2016 en het TONALI Concours in 2019; op orgel won hij grote concoursen in Londen en Moskou – en in 2021 won hij het Deutsche Musikwettbewerb, waar in 2001 voor het laatst een organist werd geëerd. Zijn debuutalbum als pianist kwam uit in 2022: "B-A-C-H" – een muzikale verkenning van de kruisverbanden tussen de grootste Thomaskantor aller tijden en Franz Liszt, waarvan niet alleen het gespecialiseerde publiek diep onder de indruk was. Hier kon iedereen met eigen ogen de muzikale volwassenheid zien die Dawidiuk al in zijn vroege twintiger jaren had bereikt.

De vraag voor de toekomst blijft: wat wil je doen met zoveel talent? Vooral in een muziekwereld die zo georganiseerd en verkokerd is als die van vandaag? De benoeming bij het Concertgebouworkest bevestigt een duidelijke tendens naar dirigeren, die zich al in 2023 duidelijk openbaarde toen hij in Meiningen het Internationale Hans von Bülow Concours won in de categorie 'Dirigeren vanaf de piano'. Hij weet mensen voor zich te winnen met zijn muzikale capaciteiten, maar ook door zijn open, bescheiden en benaderbare manier van doen. Het feit dat een carrière als dirigent niet langer de traditionele weg van kapelmeester hoeft te volgen, biedt hem een breed scala aan mogelijkheden om zijn andere vaardigheden te gebruiken. Hoe hij het ook aanpakt: zijn potentieel zou genoeg moeten zijn voor drie carrières.

STEPHAN SCHWARZ-PETERS

Oorspronkelijk gepubliceerd in onze Duitse uitgave van eind 2023.

IRENE ZANDEL

YAMAHA

Make Waves

CFX

Yamaha Concert Grand Piano

Crafted for Your Moment.

There's a moment every artist lives for.

Where the music flows effortlessly.

Player and piano in harmony, as one.

Reaching this state takes more than practice.

It takes a piano that feels like an extension of you.

An instrument that lets you express an extraordinary range of emotions with exceptional tone and resonance.

Presenting the next generation CFX, our flagship concert grand.

europe.yamaha.com/CFX

Dimitri Proost Pianoservice

Dimitri Proost is actief als pianostemmer en pianotechnicus in en rond de provincie Antwerpen.

Hij wilde aanvankelijk filmregisseur worden, maar volgde toch niet de opleiding in Brussel. In plaats daarvan koos hij voor een meer theoretische opleiding en begon vooral uit interesse een studie Taal en Letterkunde aan de universiteit van Antwerpen. Onzeker over zijn beroepskeuze gaf hij les en werkte hij in cafés, totdat zijn neef Maarten Proost uit het pianovak, hem vroeg of hij misschien pianostemmer wilde worden. Dimitri Proost: 'Daar ben ik erg dankbaar voor, hij heeft me veel geleerd. Na een half jaar dagelijks oefenen, ging ik stemmen bij mensen thuis.'
Weer wat later ging hij aan de slag bij Queens Piano's in Grimbergen, één van de grootste pianogroothandelaars van België. 'Daar heb ik heel veel ervaring opgedaan met stemmen, soms tot wel 10 piano's per dag, vooral Yamaha en Kawai, en ook met het afregelen van mechanieken. Het was een zeer efficiënte leerschool.'

Sinds 2017 is hij als zelfstandige actief. 'In het begin, zonder groot klantenbestand, vond ik dat wel een beetje angstaanjagend, maar het bleek een ongelooflijk leuk beroep en ik heb er nooit spijt van gehad. Vooral door het contact met de klanten, je moet dat een beetje aanvoelen. Het belangrijkst vind ik is dat je de mensen met een goed gevoel achterlaat', lacht hij.

Ook de techniek fascineert hem: 'Met het afregelen van piano's kan ik mij gemakkelijk uren bezig houden, wel met een muziekje op de achtergrond. Het is trouwens dat mensen soms het belang van onderhoud onderschatten, want een instrument kan vaak met wat werk heel veel beter spelen. Maar soms blijft het potentieel van een piano onbenut. Men geeft vaak liever geld uit aan de aankoop van een digitale piano, dan aan de herstelling van een akoestische. Voor mij is een digitale piano niets anders dan een computer in de vorm van een piano, niet te vergelijken met een echt akoestisch instrument. Dan ben je beter af met een piano met een silent-systeem, dan heb je het beste van twee werelden.'

Grote revisies verwijst hij door aan zijn neef Maarten Proost: 'Hij is gespecialiseerd in restauratie, zowel historische 19e-eeuwse instrumenten als moderne piano's. Ik heb een klein atelier, groot genoeg voor het binnenwerk van een vleugel of een paar mechanieken van piano's. De inbouw van klimaat- of silent-systemen kan ook gewoon bij de mensen thuis.'

In zijn ogen mag het vak van pianostemmer best nog wat meer onder de aandacht worden gebracht. 'Het lijkt wel een beetje obscuur, onbekend. Mensen vragen me weleens of het mijn hobby is of een bijverdienste. Jammer eigenlijk, want het is een heel mooi beroep en er is genoeg werk. Er is weinig instroom van nieuwe stemmers en ik denk dat ik nog steeds één van de jongere pianotechnici ben in België.'

Sinds een jaar of zes is hij pianoles gaan volgen: 'Ik ben een amateur, maar ik geniet ervan, al speel ik veel te weinig. Het is niet altijd gemakkelijk om de motivatie te vinden om te oefenen, na een hele dag tussen de piano's. Er is nog meer in het leven dan alleen piano's. Ik wil kunnen blijven genieten van het werk dat ik doe.'
Als het even kan gaat hij op de fiets naar zijn klanten. 'Het verkeer rond Antwerpen kan tamelijk rampzalig zijn. Maar ik doe het eigenlijk meer uit principe, voor het milieu. In de winter is het soms minder fijn natuurlijk, maar als de zon schijnt is het zo heerlijk werken.'

www.dpianoservice.be
+32 494 63 40 55

LISA FURU BAARDSEN

De beste zorg voor uw piano of vleugel

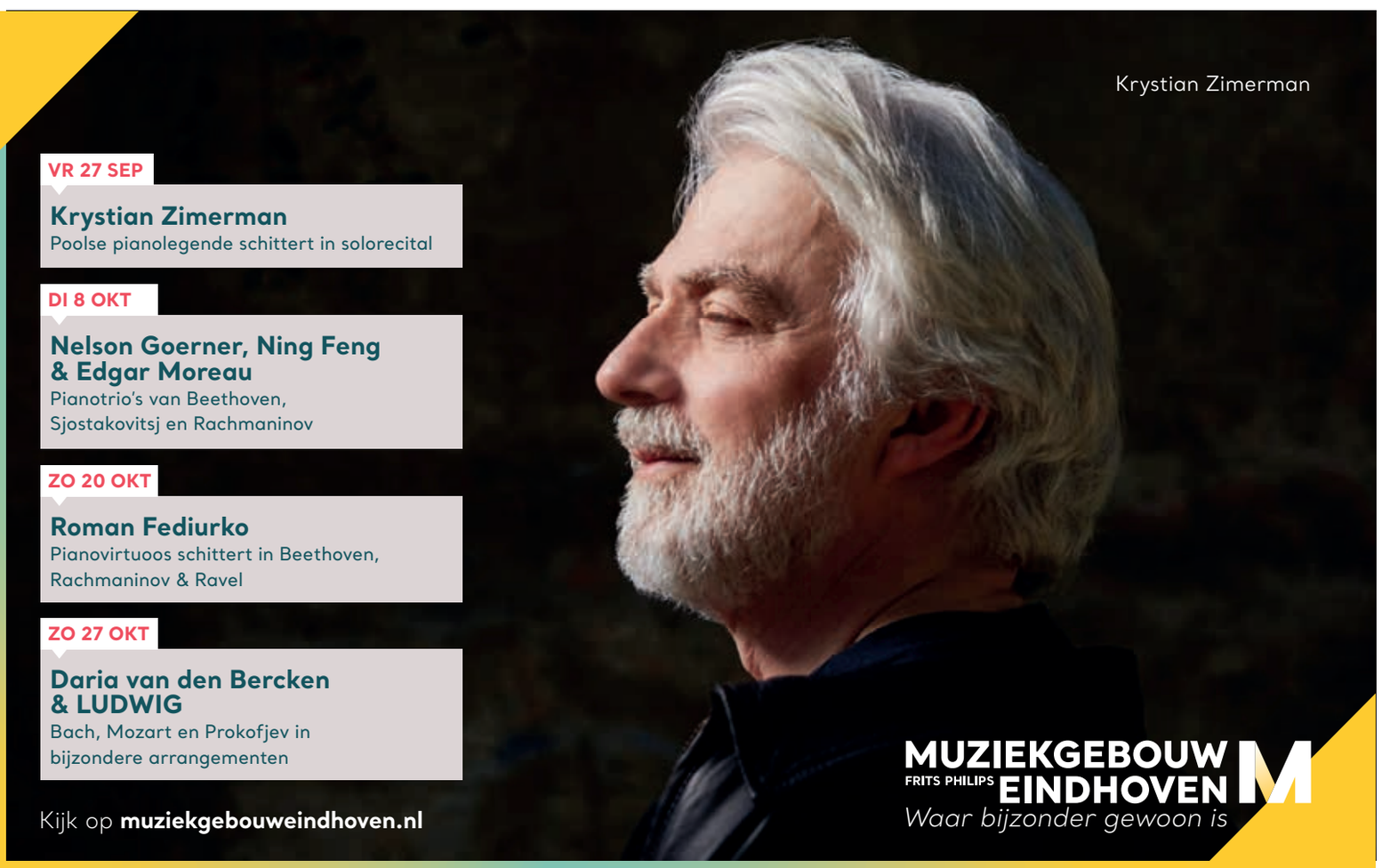
Vindt een vakbekwame pianostemmer of pianotechnicus in Nederland of Vlaanderen op www.vvpn.nl

VvPN is de Vereniging voor Pianotechnici Nederland. Ook met leden in Vlaanderen!

- Vakbekwaamheid en hoogwaardige dienstverlening als doel
- Seminars, workshops en bijeenkomsten. Expertise en kennisdeling
- Ondersteuning van de opleiding Pianotechniek in Amsterdam
- CPT Certified Piano Tuner keurmerk

Meer informatie?
www.vvpn.nl

Pianostemmer worden? Kijk op
www.hmcollege.nl/opleidingen/pianotechnicus

JONATHAN NAP

De Toonzetter

Jonathan Nap is opgegroeid met muziek, en weliswaar op een lager pitje tijdens de middelbare school, is hij altijd muziek blijven maken. Hij deed studies werktuigbouwkunde en verkeerskunde, maar dat paste hem als doener niet echt. Iets met zijn handen moest het ook zijn en uiteindelijk kwamen zijn drie passies: muziek, techniek en het werken met mensen samen in het vak van pianostemmer.

Daar moest op zijn 27ste nog wel een loopbaancoach aan te pas komen, maar het bleek de juiste keuze. In september is hij nu tien jaar bezig. Jonathan Nap: 'de mens is zo divers als zijn instrument en daarmee is het ook zo boeiend. Je maakt van alles mee, komt bij mensen in de privésfeer, maar ook bij instellingen en op muziekscholen. Het is altijd weer verrassend en daar geniet ik van. Hoe mooi is het als je merkt dat je plezier in het stemmen aanstekelijk werkt. Vaak zijn de klanten blij en verrast als ze merken dat ze weer mooi, licht en gelijkmatig kunnen spelen. Dat vind ik echt het fijnst om te mogen doen!'

Ook al zijn er mindere kanten, hij waardeert zijn vrijheid als zelfstandig ondernemer. Voor grotere klussen werk ik samen met collega's. 'Het onderling contact is me dierbaar, je kunt vragen bij elkaar neerleggen en onlangs was ik nog bij het Europiano Congres in Neurenberg. Dat was een waardevolle tijd met veel inhoudelijke zeer interessante lezingen en niet te vergeten de gesprekken met collega's. Het gaf me nieuwe energie, en je kijkt weer met frisse moed naar je bedrijf: waar sta ik en wat kan ik veranderen.'

Hij werkt vanuit Dirksland op Goeree-Overflakkee: 'Ik beperk me tot de regio onder Rotterdam, hier is echt schaarste aan goede pianotechnici. En ik ben hier opgegroeid, ik werk hier graag, de omgeving is fantastisch en de mensen zijn prettig, nuchter en eerlijk.' Hij heeft de luxe om te variëren in zijn werk en te kiezen wat hij wil doen. Het onderhoud heeft hem eigenlijk ook altijd getrokken. 'Mensen denken daar vaak te weinig aan. Alles is aan slijtage onderhevig en denk bijvoorbeeld ook aan de luchtvochtigheid. Die heeft een grote invloed op het goed functioneren van piano's en dat is vaak in zeer goed geïsoleerde nieuwbouw woningen, geoptimaliseerd op duurzaamheid, een probleem.'

Hij besteedt nu ongeveer de helft van zijn tijd aan grotere klussen. 'Vandaag nog heb ik gewerkt aan een mooie Ibach uit 1906, die eigenlijk onbespeelbaar was geworden. En dan is het heel fijn dat je met een dag werk een heel eind komt, om de klank en de speelaard echt te verbeteren.' Ook het intoneren is voor hem belangrijk. 'Dat gaat altijd in samenspraak met de klant. ik werk alleen dus ik kom altijd zelf bij de mensen thuis. Zo bouw je langjarige relaties op en je moet altijd kijken wat werkt in de praktijk, met respect voor de klant en voor zijn instrument.'

De Toonzetter, Jonathan Nap
Emmalaan 23, 3247AE Dirksland
www.detoonzetter.com
telefoon 06 5375 1528

DESIGN AWARD 2024
CASIO®
AP-750
Voor meer informatie: http://www.casio-music.com/nl
Importeur: EMP B.V. info@empmusic.nl
www.empmusic.nl
CELVIANO
Redefining Tradition and Innovation
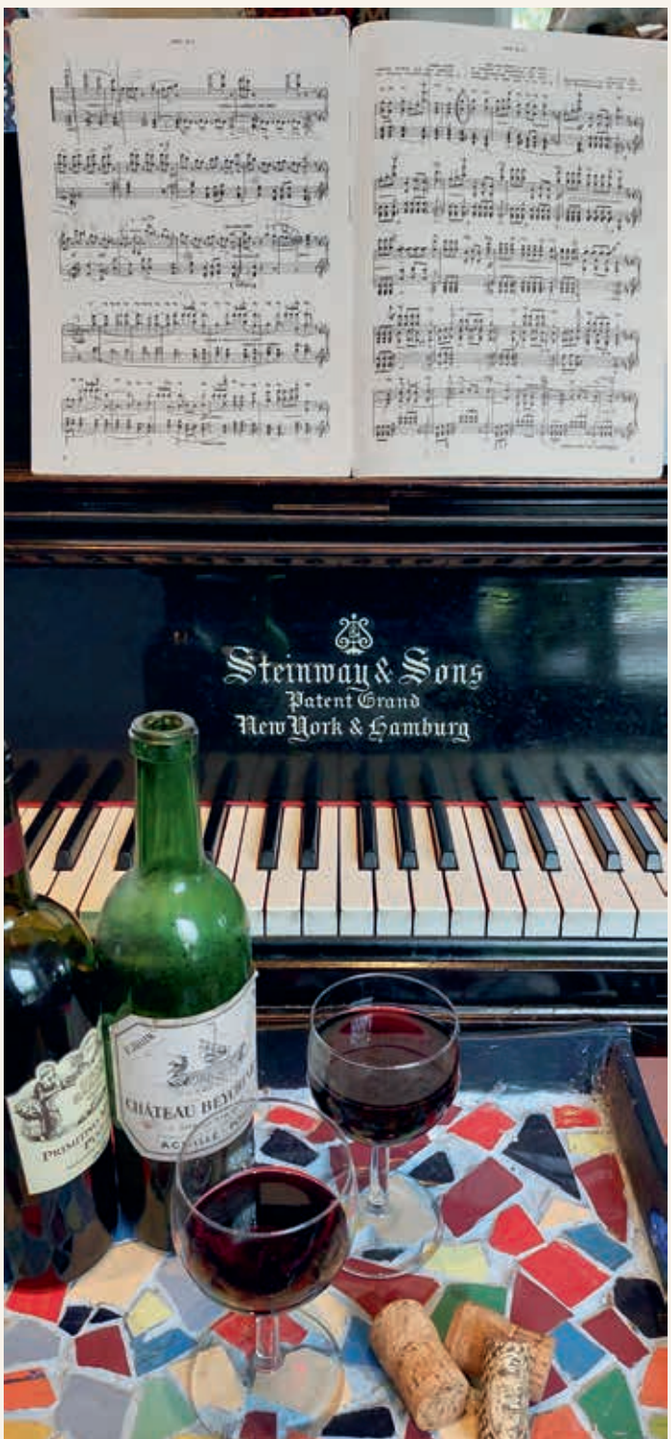

Jaap Blauwendraat
www.pianoservice.nl
verzorgt al uw
piano- en vleugelwensen
Al 30 jaar dé pianospecialist voor Midden Nederland. Voor stemmen, onderhoud, reparatie, verbetering van speelaard en vervoer. Vakbekwaam én klantgericht. Met een ruime voorraad piano's en vleugels voor leerling en professional.
VvPN CERTIFIED PIANO TUNER
PTDAE
WIJ LEIDEN VAKMENSEN OP
•gecertificeerd pianostemmer
•all-round pianotechnicus
•specialist in precisietechniek
•zorgvuldig en betrouwbaar
06 212 688 71 / 0343 76 41 00
info@pianoservice.nl / www.pianoservice.nl

ANDRIESSEN
PIANO'S~VLEUGELS
ANDRIESSEN PIANO'S ~ VLEUGELS BV
INKOOP - VERKOOP - VERHUUR - REPARATIE
RESTAURATIE - STEMMEN - TAXATIE
BOTERMARKT 18 - 2011 XM HAARLEM
TEL. 023-5322922 - FAX 023-5420738
E-MAIL: INFO@ANDRIESSENPIANO.NL
WEBSITE: WWW.ANDRIESSENPIANO.NL

Goede wijn…

Zoals in wijnen door de fijnproever typische verschillen en eigenschappen waargenomen worden, kun je ook bij piano's van alles beleven. Is de klank diep, evenwichtig, ademend, oorstrelend of juist scherp, dynamisch en subtiel of vlak, stug of juist aansprekend?

Zoals een mooie wijn stimuleert, zo inspireert een fijn instrument je tot het mooiste pianospel. Dit is niet bedoeld om overmatig drankgebruik aan te moedigen, wel om de kwaliteit van een goed ontworpen piano of vleugel te herkennen en te beleven, of juist vast te stellen dat een piano niet de kwaliteit heeft om je ambitie optimaal te dienen.

ERIC SCHOONES

De Opleiding Pianotechniek aan het Hout- en Meubileringscollege Amsterdam is sinds het jaar 2000, steeds meer voorzien van de mooiste Duitse piano's om de leerlingen kennis te laten maken met hoogwaardige kwaliteit.
De meeste van deze Duitse fabrieken hebben inmiddels Japanse, Chinese of Koreaanse eigenaren gekregen waardoor ze in veel gevallen van een faillissement werden gered. Om rendabel te kunnen zijn is het productieproces efficiënter geworden en wordt er om budgettaire redenen naast traditionele materialen ook gebruik gemaakt van goedkopere, vaak in China geproduceerde alternatieven. Er is in delen van de productie gekort op traditionele ambachtelijkheid om ook de betere merken in Europa betaalbaar te houden. Dit geldt niet of in mindere mate voor de topmerken.

In China is de verkoop van piano's door overheidsmaatregelen in 2021 nagenoeg stil komen te liggen waardoor er, naar verwachting, een enorm overschot piano's uit het lagere segment de wereld in zal gaan.
Nogmaals dringt bij mij de vergelijking met de wijnwereld zich op. Voor de minder gevoelige gebruiker mag het best een goedkoop wijntje zijn, zelfs alcoholvrij zoals een digitale piano. Maar luister toch eens naar bijvoorbeeld een mooie Bechstein, Pfeiffer, Ibach of een Grotrian-Steinweg van vijfenveertig jaar oud en stoor je niet aan het noten fineer. De warme, volle en transparante klank voel je in je buik en geeft je pianospel vleugels.
Natuurlijk zijn deze toppers allemaal voorzien van een mechaniek dat steevast na jaren en zeker na decennia steeds zwaarder gaat spelen.

Mijn advies: besteedt wat centjes en laat een van onze onvolprezen VvPN-pianotechnici een onderhoudsbeurt en een intonatie op dit prachtige instrument uitvoeren. Een grote kans dat je eerstvolgende flesje wijn wat duurder mag zijn om het resultaat te vieren!

JAAP BLAUWENDRAAT

LIUDMILA MALOFEEVA

Alexander Malofeev

DE AMSTERDAMSE SERIES

Frans Bernard van Riel, hoofd marketing bij het Muziekgebouw, kijkt heel optimistisch naar het nieuwe seizoen. ‘Ja, we zijn coronacrisis goed te boven gekomen, het publiek is weer teruggekeerd en het algehele beeld is zonder meer positief.’
De missie van het Muziekgebouw is nog onveranderd. ‘We proberen muziek te brengen die je niet zo snel elders zult horen en we willen de pianisten uitdagen om met een programmavoorstel te komen. Wij vinden het leuk om mensen mee te nemen op avontuur, niet perse experimenteel, maar vooral origineel. We weten van ons publiek dat ze graag iets horen wat ze nog niet kennen.’

Een paar jaar geleden verraste het Muziekgebouw met Alexandre Kantorow en nu met **Alexander Malofeev**, die op 28 september de serie opent. ‘Hij is al wel vaker in Nederland te horen geweest, maar we proberen altijd bijzondere pianisten te boeken waarvan we denken: die moet je horen! Malofeev is zo iemand we kijken enorm uit naar zijn optreden.’ Hij speelt Schubert, Brahms, Rachmaninoff en Skrjabin.

Een geheimtip tussendoor: ‘Ja op 29 oktober vieren we met **Alexander Melnikov, Olga Pashchenko, Slava Poprugin, Viacheslav Shelepov én Alexei Lubimov** zelf diens tachtigste verjaardag!’
Dan op 15 november een programma speciaal door **Pierre-Laurent Aimard** samengesteld voor het Muziekgebouw. Hij speelt het complete piano-oeuvre van Arnold Schönberg gecombineerd met Skrjabin, Schumann, Brahms en Stravinsky. ‘Dit is waar hij blij van wordt en hij is bijna obsessief bezig met de dramaturgie van de avond. Hij kan dat als geen ander en dit programma kun je niet zelf bedenken.’
Ook **Yeol Eum Son**, heeft voor 19 december, heel bijzonder een avond samengesteld met stukken van componerende klavierleeuwen. Ze begint met het bekende Menuet van Paderewski, maar dan wordt het al snel minder voorspelbaar met composities van Alicia de Larrocha, Alexis Weissenberg, Friedrich Gulda en Earl Wild. Allemaal ontdekkingen, na de pauze keren we weer terug op bekend terrein met Preludes op. 32 van Rachmaninoff.

Pavel Kolesnikov en Samson Tsoy zijn twee originele denkers en ze komen op 8 januari ook met een speciaal voor het Muziekgebouw bedacht programma, ‘een opmerkelijke combinatie van groots, *Visions de l’Amen* van Messiaen met miniaturen van Kurtág.’

Alice Sara Ott, maakt op 15 februari haar debuut in het Muziekgebouw, met ‘Mondschein’ een intrigerende combinatie van Beethoven en John Field, bekend van zijn Nocturnes. ‘Ravel 150’ staat er boven het programma van **Julien Libeer** op 7 maart, een graag geziene gast aan het IJ en hij mengt Ravel met Couperin en Gershwin, en misschien minder verwacht: *A Little Suite for Christmas* van George Crumb, een geweldig kleurrijk werk, geïnspireerd op de fresco’s van Giotto in Padua.

Drie concerten op één dag 5 april, dat is de ‘Sonate Marathon’ van **Tamara Stefanovich**. Eigenlijk een staalkaart van wat je allemaal kunt doen met een vorm. Het repertoire reikt van de barok met vader en zoon Bach, Scarlatti en Soler tot aan Bartók, Ives, Eisler, Busoni, Hindemith, Janáček, Sjostakovitsj, Skrjabin, en Oestvolskaja.

Paul Lewis tenslotte speelt op 9 mei ook sonates, en dan uit de tijd die Tamara Stefanovich had overgeslagen, zoals Beethoven opus 10 nr. 1. Maar nog wel met een verrassing: de Nederlandse première van de Sonata van Thomas Larcher, gevolgd door Intermezzi opus 117 van Brahms, en de serie wordt afgesloten met een onbetwist hoogtepunt, de Sonate D. 960 van Franz Schubert.

Meer info: **www.muziekgebouw.nl/piano**

Zoals elk jaar blikken we ook nu alvast vooruit naar de grote series in Amsterdam en in ons septembernummer krijgt u een uitvoerig overzicht van de andere zalen.

Arthur en Lucas Jussen

Ook in die andere tempel in Amsterdam, het Concertgebouw aan de Van Baerlestraat, is het publiek weer teruggekeerd. Anita Crowe, hier o.a. programmeur van de serie Grote Pianisten, kijkt terug op een heel mooi afgelopen seizoen met eigenlijk alleen maar hoogtepunten: 'Fazil Say natuurlijk en prachtig zoals je in de laatste drie Sonates van Beethoven al de levenservaring van Mitsuko Uchida kon horen.' Jammer genoeg waren er wat uitvallers. 'Ronald Brautigam was een tijd uit de running, maar hij keert in de zomer weer terug en Pires werd magisch vervangen door Arcadi Volodos. Ik was ook zeer onder de indruk van Jonathan Fournel.'

Het nieuwe seizoen wordt op 22 september geopend door eigenlijk ook een uitvaller, want **Ivo Pogorelic** was bijna dertig jaar niet in Amsterdam te horen. Hij was de grote held van Anita Crowe in haar tienerjaren, toen hij bekend werd door het Chopin Concours in Warschau, en ook in Amsterdam speelt hij straks Chopin. Nooit lang weggeweest zijn **Katia en Marielle Labèque**, al zo lang aan de top. 'Ze zijn twee seizoenen geleden nog geweest en op 13 oktober zijn ze weer terug met Schubert en Ravel. Mooi dat ze ook een werk van Philipp Glass spelen.'

Ook **Arthur en Lucas Jussen** zetten op 10 november, tussen gekende meesterwerken van Schumann, Debussy en Rachmaninoff een nieuw werk van Widmann op het programma. 'Ze zijn geweldig, ik zou ze wel elke jaar willen uitnodigen. We proberen sowieso steeds Nederlandse pianisten uit te nodigen.'
Bruce Liu speelt op 1 december een mooi en divers programma rond *De Jaargetijden* van Tchaikovsky. 'Hij is de winnaar van het laatste Chopin Concours in Warschau, werkelijk echt een groot talent.'

Igor Levit is een heel bijzondere kunstenaar, een wereldburger die zich ook uitspreekt over maatschappelijke kwesties. Hij komt 26 januari met o.a. de derde Symfonie van Beethoven in de pianobewerking van Liszt.

Tchaikovsky is heel belangrijk voor **Yefim Bronfman**. 'Hij zegt: "Muziek maken is geen beroep, het is een leven op zichzelf", een bescheiden grootheid en bij hem klinkt de muziek steeds als nieuw.' Op 23 februari speelt hij ook Mozart en Debussy.

Op 23 mrt verbindt **Alexander Gavrylyuk** de klassieke Haydn, met de expressionistische Liszt en de romantiek van Rachmaninoff. 'Ik heb hem pas nog gehoord met Amsterdam Sinfonietta, heel bijzonder altijd!'

Jorge Luis Prats is 'een lieveling van de zaal, maar hij komt niet zo vaak. Het is een must en zeker als hij op 6 april met zijn Latijnse ziel *Ibéria* van Albéniz zal vertolken. **Khatia Buniatishvili** komt op 25 mei voor het eerst naar de Grote Zaal. 'Ze was eerder wel in het Concertgebouw als rising star en ze komt met een bijzonder programma van allemaal heel verschillende kortere werken Satie, Bach, Schubert, Chopin en Liszt. Mooi is dat contrast met bijvoorbeeld het programma van Igor Levit.'

De laatste twee pianisten in de reeks **Grigory Sokolov** (1 juni) en **Krystian Zimerman** (22 juni) maken hun programma niet op voorhand bekend. 'We sluiten af met de grootmeesters van de grootmeesters, zou je kunnen zeggen. Het zijn zonder meer lievelingspianisten, allebei met een heel eigen klankwereld. Het is een eer om ze te ontvangen in het Concertgebouw.'

www.concertgebouw.nl/serie/grote-pianisten-passepartout-3

Op pagina 29 een overzicht van de pianisten in de serie Zomerconcerten.

100 Years of Bärenreiter
Jubilee Editions for Piano

At Unbeatable Jubilee Prices!

BÄRENREITER JUBILEE AMBASSADOR

I studied all of Beethoven's piano sonatas and symphonies for hours every day when I was a student, comparing them to other editions, and was fascinated by Bärenreiter's overwhelming interpretation. Since that time I have trusted Bärenreiter more than any other edition. Thank you so much for choosing me as your Bärenreiter Jubilee Ambassador.

MAO FUJITA
PIANIST

100 Celebrating Music

www.baerenreiter.com
100.baerenreiter.com/en

Johann Sebastian Bach:
Notebook for Anna Magdalena Bach (1725)
URTEXT / BA05242

Joseph Haydn:
Sonata in E-flat major Hob. XVI:49 "Genzinger"
URTEXT / BA08639

Wolfgang Amadeus Mozart:
Selected Piano Pieces
URTEXT / BA08644

Franz Schubert:
Selected Piano Pieces
URTEXT / BA08641

Robert Schumann:
Selected Piano Pieces
URTEXT / BA08640

Johannes Brahms:
Selected Piano Pieces
URTEXT / BA08645

Frédéric Chopin:
Préludes. A Selection
URTEXT / BA08643

Erik Satie:
Selected Piano Pieces
URTEXT / BA08642

AUGUST FÖRSTER

in Löbau/Sachsen seit 1859

✓ *Kunsthandwerk*
✓ *made in Germany*
✓ *familiengeführt*

AUGUST FÖRSTER GmbH Kunsthandwerklicher Flügel- und Pianobau
Jahnstr. 8 · 02708 Löbau, Germany · +49 3585 86630 · www.august-foerster.de · facebook.com/august.foerster

DE YOUNG PIANIST FOUNDATION

Pianofeest in aantocht

De YPF European Piano Competition / Grand Prix Youri Egorov opent in februari en maart komend jaar zijn deuren voor jonge pianisten tot en met 27 jaar uit de Europese Unie, inclusief het Verenigd Koninkrijk én Zwitserland. Met de grootste jonge talenten uit een groter gebied zal het niet alleen een eerlijke en stimulerende pianistische uitdaging worden, maar ook een goede motivatie voor studenten, docenten en onderwijsprogramma's binnen de conservatoria om tot nog grotere betrokkenheid en prestaties te komen.

De Young Pianist Foundation is erin geslaagd om een indrukwekkende jury te verzamelen met klinkende namen: Severin von Eckardstein, Jean-Claude Vanden Eynden, Edith Fischer, Nino Gvetadze, Ronan O'Hora, Hannes Minnaar, Malcolm Singer en Einav Yarden. Het repertoire voor het concours zal gedeeltelijk vrij zijn, maar de belangrijkste stijlperiodes zullen deel moeten uitmaken van het programma van de kandidaten in de verschillende rondes. Daarnaast zijn onder andere de volgende werken verplicht gesteld: in de halve finale een kamermuziekwerk van Mozart voor de finale met orkest staan pianoconcerten van Beethoven of Schumann op het lessenaars.
Voorafgaand aan het eigenlijke concours worden potentiële kandidaten geselecteerd door middel van video-inzendingen en een nieuw in opdracht geschreven stuk voor piano solo van Jan-Peter de Graaff.

Online inschrijving is al mogelijk en de inschrijving sluit op 15 november 2024. Ongeveer een maand later zal de voorselectiejury onder leiding van Thomas Beijer twintig kwartfinalisten selecteren. Van 26 februari tot 5 maart 2025 vinden de kwart- en halve finales plaats in het Bimhuis in Amsterdam.
De finale van de Nationale Piano Jongerenwedstrijd 2025 – die de YPF organiseert in samenwerking met het Liszt Concours staat open voor jonge pianisten van 12 t/m 17 jaar en vindt plaats op zaterdag 8 maart 2025 in het Bimhuis.

De finale van het YPF European Piano Competition 2025 – Grand Prix Youri Egorov vindt een dag later plaats in het Muziekgebouw aan 't IJ. Dan spelen de finalisten hun pianoconcert met begeleiding van Phion, Orkest van Gelderland & Overijssel onder leiding van Benjamin Levy.

Op zaterdagavond 8 maart 2025 spelen bovendien de leden van de internationale jury en Thomas Beijer tijdens 'A Tribute to Youri Egorov'. Dit concert, ter ere van Youri Egorov en zijn filosofie om jonge pianisten de kans te geven zich te ontwikkelen, is een echte YPF-traditie geworden en elke keer weer bijzonder om bij te wonen vanwege het grote aantal meesterpianisten op één avond.

www.ypf.nl

FOTO'S: FOPPE SCHUT

Beelden van de vorige editie

PORTRET VAN **DINO CIANI**,
GENIAAL EN BIJNA VERGETEN

Liefde voor muziek

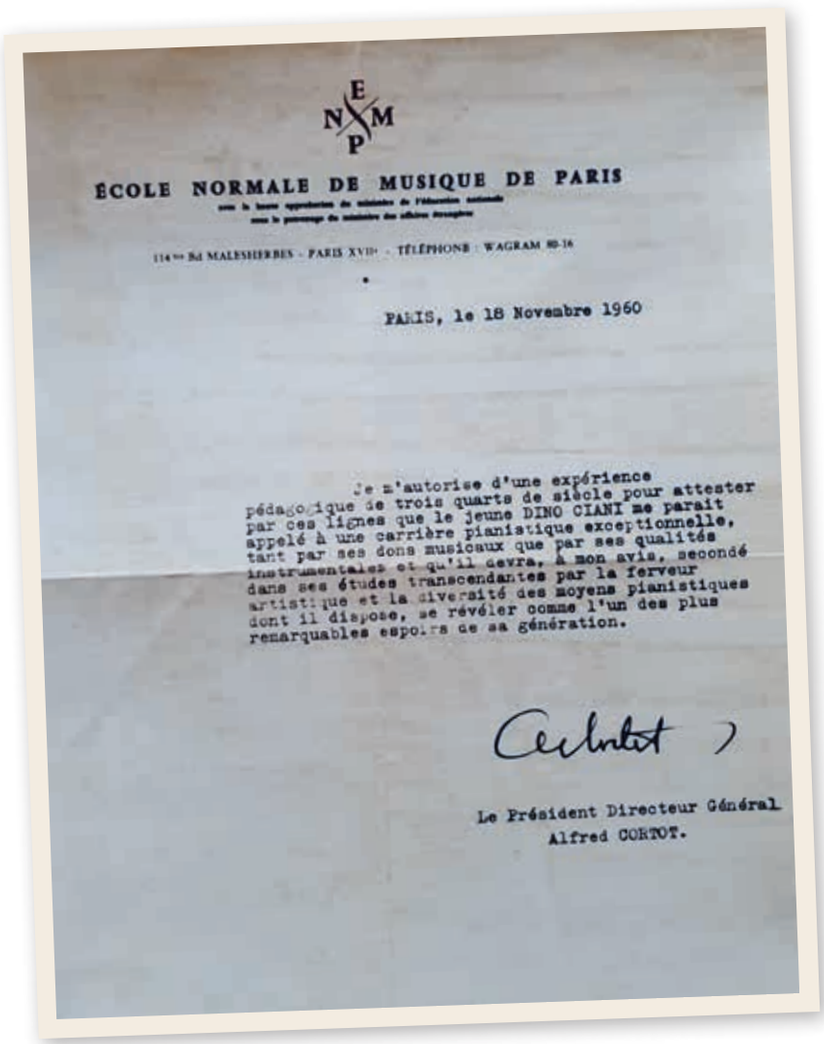
Dino Ciani deelt zijn tragische lot met een groep uitzonderlijk begaafde musici wier leven voortijdig werd beëindigd: Dinu Lipatti, William Kapell, Ginette Neveu, Guido Cantelli, Fritz Wunderlich, Michael Rabin... Ciani stierf in 1974, op slechts 32-jarige leeftijd bij een auto-ongeluk.

Toch hebben we het geluk dat zijn buitengewone muzikaliteit behouden is gebleven in relatief veel opnamen. Felice Todde, biograaf en vriend, en Caterina Ciani, een nicht van de pianist, delen hun gedachten en herinneringen aan een unieke persoonlijkheid.

Dino Ciani werd geboren op 16 juni 1941 in het Italiaanse Fiume, thans in Kroatië. Hij genoot van kunst, cultuur, literatuur én van het goede leven. Dat maakte hem wellicht tot een markante persoonlijkheid, zijn karakter hoorbaar in zijn spel. Zijn vriend Maurizio Pollini omschreeft hem als 'pianist-musicus'.

In tegenstelling tot wat sommige bronnen ons vertellen, heeft Ciani nooit aan een conservatorium gestudeerd. Zijn eerste pianolerares was Bianca Rodinis, die zich herinnerde dat Ciani op 8-jarige leeftijd de eerste drie pagina's van Beethovens Eerste Pianoconcert op het gehoor kon spelen nadat hij het op de radio had gehoord. Daarna studeerde hij bij Martha Del Vecchio, die de 17-jarige overhaalde om auditie te doen bij Alfred Cortot. Ciani speelde de *Diabelli Variaties*, en de oude maestro was heel enthousiast en onder de vele leerlingen van Cortot viel Ciani op, samen met Clara Haskil, Samson François en Dinu Lipatti.

Ciani zei over zijn leermeester: 'Het lijkt misschien weinig, maar het is veel dat ik van Cortot heb geleerd. Het is de liefde voor muziek. Dat is een grote les, want tegenwoordig hebben velen de neiging muziek te benaderen alsof ze dood is, met weinig ideeën, angstvallig maken ze een soort fotokopie van de partituur, altijd dezelfde. Cortot had die problemen niet.'

ÉCOLE NORMALE DE MUSIQUE DE PARIS

PARIS, le 18 Novembre 1960

Je m'autorise d'une expérience pédagogique de trois quarts de siècle pour attester par ces lignes que le jeune DINO CIANI me paraît appelé à une carrière pianistique exceptionnelle, tant par ses dons musicaux que par ses qualités instrumentales et qu'il devra, à mon avis, secondé dans ses études transcendantes par la ferveur artistique et la diversité des moyens pianistiques dont il dispose, se révéler comme l'un des plus remarquables espoirs de sa génération.

Le Président Directeur Général
Alfred CORTOT.

Liszt

Ciani's carrière begon toen hij in 1961 de tweede prijs won bij het Liszt-Bartók Concours in Boedapest. Zijn uitvoering van Liszts Sonate in b, die hij op het concours speelde, ontlokte een zeer lang applaus aan de toehoorders, maar om mysterieuze redenen speelde hij de sonate daarna nog maar één keer. In het algemeen speelde hij Liszt vooral in de eerste jaren van zijn carrière, waarbij hij de nadruk legde op de revolutionaire vorm en de gedurfde harmonie en kleur, zoals blijkt uit een opname uit 1967 van de *Totentanz* met het Orchestra Sinfonica di Roma della RAI, onder leiding van Armando La Rosa Parodi.

Beethoven

Al snel ging zijn belangstelling meer uit naar Beethoven, Chopin, Schumann, Schubert en Liszt. Hij debuteerde in 1969 in La Scala in Milaan met Beethovens Vierde Concert onder leiding van Claudio Abbado. Op YouTube is een opname te beluisteren van deze quasi geniale uitvoering.

In 1970 speelde hij de 32 sonates van Beethoven verdeeld over acht recitals in Turijn. De opnames danken we aan Renato Caccamo die als vriend alle recitals bezocht en ook de opnames maakte. Voor dit Beethoven-project bestudeerde Ciani alle destijds beschikbare edities waaronder kopieën van manuscripten. Hij had grote bewondering voor Wilhelm Backhaus, maar vond bij hem een zekere dynamische eenvormigheid en gaf daarom de voorkeur aan de vertolkingen van Artur Schnabel. Ciani's Beethoven is rijk aan nuances en contrasten. Ook zijn uitvoeringen van de vijf pianoconcerten en de Bagatellen op. 126 oogstten veel lof.

Chopin

Hij speelde vele werken van Chopin, waaronder het Eerste Pianoconcert, de Derde Sonate, vele Mazurka's en de complete Nocturnes, waarvan ook opnames bestaan. Zijn Nocturnes, vaak in een langzamer tempo dan gebruikelijk, met een nobele zangerigheid en veel aandacht voor harmonie, waren zeer expressief maar nooit sentimenteel. Toen hij 24 was, maakte hij bij hem thuis een opname van de 24 Etudes van Chopin.

Piano’s Maene, altijd de rit waard!

Onze missie: onze passie delen en u inspireren om piano te spelen

Piano’s Maene is **een familiebedrijf opgericht in 1938** in België en sinds decennia een begrip bij muzikanten en pianisten. We zijn gespecialiseerd in de **verkoop en verhuur van piano’s** in alle prijscategoriën. Daarnaast is er een sterk uitgebouwde **service-afdeling** met pianotechnici en concertverhuur. In het Chris Maene Atelier worden restauraties uitgevoerd en innovatieve rechtsnarige piano’s en historische klavierinstrumenten gebouwd. Deze Chris Maene instrumenten worden wereldwijd geëxporteerd en illustreren de uitzonderlijke expertise en professionaliteit van Piano’s Maene.

In 2019 nam Piano’s Maene het Nederlandse **Ypma Piano’s** over. Ypma bestond toen meer dan 150 jaar en was net als Maene in België importeur in Nederland voor de topinstrumenten van Steinway & Sons. Ypma Piano’s telde 25 medewerkers en werd omgedoopt tot Piano’s Maene Nederland. Sindsdien kozen steeds meer pianisten voor de instrumenten en service van Maene.

In 2023 werden ook drie vestigingen van Clavis Piano’s toegevoegd. Clavis is **sinds decennia een vaste waarde in Nederland**, en had vestigingen in Utrecht (Nieuwegein), Delft en Amsterdam. Ondertussen maken deze showrooms integraal deel uit van de bedrijfscultuur en filosofie van Maene, en zijn het echte Maene-vestigingen geworden.

Het nieuwe Piano’s Maene Nederland heeft nu dus showrooms in Alkmaar, Amsterdam, Delft en Utrecht en meer dan 40 medewerkers om de Nederlandse klanten maximaal te bedienen.

Piano’s Maene is hiermee nog meer toonaangevend in de hele Benelux, voor zowel de verkoop, verhuur, productie als onderhoud van akoestische en digitale piano’s. De focus ligt op elke pianist, wat ook zijn kennisniveau of budget is: **van digitale piano’s van €400 tot concertvleugels van meer dan €150.000**. Elke individuele vestiging blijft focussen op de lokale markt, de klant staat er meer dan ooit centraal !

We nodigen jullie graag uit naar één van onze 9 vestigingen om piano’s op een unieke manier te beleven. We zijn open van dinsdag tot en met zaterdag, doorlopend tussen 10 en 18 uur. In Delft zijn we ook op zondag open, in Amsterdam ook op maandag.

U kunt ook eerst verkennend inspiratie en kennis opdoen op onze website of online bestellen in onze uitgebreide webshop.

Piano’s Maene is Gebrevetteerd Hofleverancier van België

Piano’s Maene is dichtbij !
9 showrooms én een webshop

Piano nodig? Breng ons zeker een bezoek voor u beslist !
www.maene.nl - www.maene.be

Een fascinerende opname, helaas opgenomen op een niet ideaal instrument.

Debussy

De kleurenrijkdom, zo karakteristiek voor zijn spel, was er vanzelfsprekend in Debussy, met als treffende voorbeeld *Children Corner* en de complete *Préludes*, opgenomen voor Deutsche Gramophon, maar zijn 'impressionisme' was niet louter sferen in kleuren, er was altijd een solide en duidelijke structuur in deze werken.

Ciani verkende ook graag minder vaak gespeelde muziek. Vol fantasie maakte hij opnames van de vier sonates van Carl Maria von Weber en hij hield van de muziek van Bartók, waarin aardse en percussieve kracht en nachtelijke oases, als een verwonderde contemplatie van de natuur, elkaar vinden. Zijn opname van de complete *Novelletten* opus 21 van Schumann getuigt ook van diezelfde lyrische en tegelijkertijd bewogen natuur. Een van zijn ontdekkingen was de pianomuziek van Rossini, vol pit en expressie. In zijn tijd volledig onbekend en nog niet gepubliceerd, bestudeerde hij de manuscripten.

Cortina d'Ampezzo

Zijn reizen brachten hem naar Salzburg, Montreux, Berlijn, Spoleto, maar ook naar de Verenigde Staten, Zuid-Amerika en de Sovjet-Unie, en hij werkte samen met dirigenten als Claudio Abbado, Thomas Schippers, John Barbirolli, Gianandrea Gavazzeni en Carlo Maria Giulini.

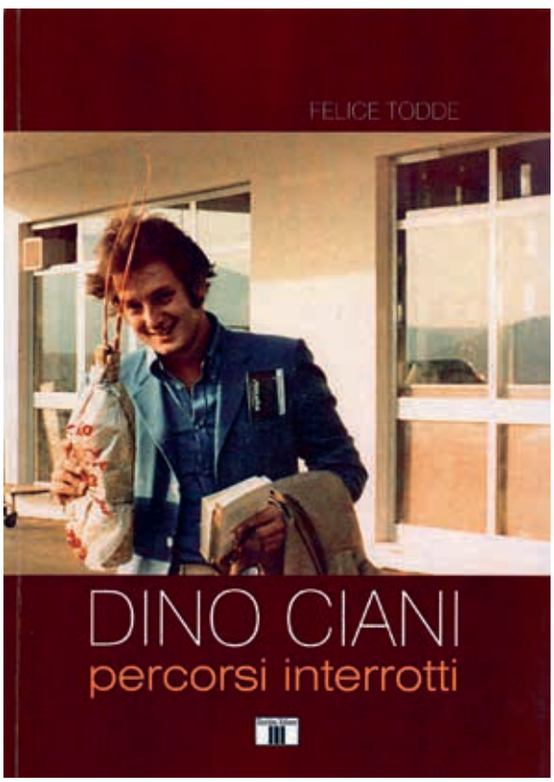
Ciani werkte ook met Riccardo Muti, die zei: 'Ik heb buitengewone herinneringen aan hem aan de piano, maar even buitengewone herinneringen aan zijn roekeloze afdalingen op ski's in Cortina d'Ampezzo. Aan de piano toonde hij zich echter ook bedachtzaam, met fijn gefilterde poëzie.'

Ciani hield van de bergen, bergbeklimmen en skiën. Hij hield van het leven, sport en rijden in zijn sportwagen. Zijn familie had een huis in Cortina d'Ampezzo waar Dino een studio had met een Steinway die er nu nog steeds staat. Hij had charisma en ontmoette graag de plaatselijke bevolking. Zijn huis aan het Lago Maggiore bood jarenlang onderdak aan vele vrienden en musici, zoals Claudio Abbado, Maurizio Pollini, de sopraan Leyla Gencer, Nikita Magaloff, Gianandrea Gavazzeni, Nandi Ostali en Romolo Valli. Vele onvergetelijke avonden werden doorgebracht met muziek en gesprekken.

De concerten in Chicago en Milwaukee met Giulini, waarbij hij Beethovens Derde Pianoconcert speelde, werden zijn laatsten. Op 27 maart 1974 verongelukte hij met zijn auto, hij was op slag dood. Ter nagedachtenis aan hem werd in 1975 nog een Dino Ciani Pianoconcours gehouden in de Scala in Milaan en onder de eminente leden van de jury bevonden zich Nikita Magaloff, Martha Argerich, Maurizio Pollini, Lazar Berman, Rudolf Firkusny en Aldo Ciccolini.

Veel opnames zijn te vinden op CD op verschillende labels, zoals Dynamic, Fonit Cetra en Stradivarius enz. Voor Deutsche Gramophon maakte hij o.a. opnames van Schumann *Novelletten* Op. 21. J.S. Bach *Wohltemperierte Klavier*, en de volledige Préludes van Debussy. Ook is er en Chopin recital en een set van 3 LP's *Omaggio a Dino Ciani*.

ERIC SCHOONES

Felice Todde
Dino Ciani. Percorsi interrotti
Zecchini Editore, Varese 2016.

FRANCIS POULENC

Zelfvertrouwen en bescheidenheid waren niet tegenstrijdig voor Francis Poulenc. De Franse componist combineerde diepzinnigheid en charme als weinig anderen. Hij werd 125 jaar geleden in Parijs geboren.

Behoefte en vreugde

Francis Poulenc moet vanaf het begin een oogverblindende, zelfverzekerde figuur zijn geweest: elegant, nieuw, 'anders', een briljante beeldenstormer die eerder met stoutmoedigheid dan met kracht te werk ging en de wijdvertakte muzikale taal van zijn tijd pareerde met de verfijning van uitgewerkte eenvoud. Het is misschien geen verrassing dat hij, de gevatte, financieel welgestelde en openlijk homoseksuele levensgenieter van geboorte, al snel beschuldigd werd van oppervlakkigheid. Slechts een paar mensen zagen aanvankelijk in dat hij ook een zeer introverte kant had, die zich later uitte in zijn diepe toewijding aan het katholieke geloof. Hij besefte al vroeg dat hij zijn leven volledig aan de muziek zou wijden. Zoals voor velen was de piano het begin van Francis Poulencs roeping.

Toen hij op vijfjarige leeftijd zijn eerste pianolessen van zijn moeder kreeg, was dat niet zozeer uit burgerplicht of conventie. Alles dreef de kleine Francis naar de toetsen, die als gevestigd componist nog steeds beweerde dat hij de behoefte om te componeren niet kon scheiden van het plezier van pianospelen. Toen de piano hem in zijn tienerjaren naar Ricardo Viñes leidde, leerde hij uit de eerste hand de muziek van grote componisten, Viñes wordt vandaag de dag nog steeds beschouwd als de ideale vertolker van de werken van Debussy, Ravel en De Falla, waarvan hij er veel in première bracht. Naast zijn uitstekende lessen stelde hij zijn jonge leerling ook in staat om Erik Satie te ontmoeten, die als geen ander een directe invloed op Poulenc had. In Parijs rond 1920 werd de excentriekeling beschouwd als een soort goeroe, een muzi-

kale visionair die, zoals de schrijver en musicoloog Romain Goldron schrijft, 'jonge musici de weg van de eenvoud wees en hen herinnerde aan de waarden van ironie en humor.'
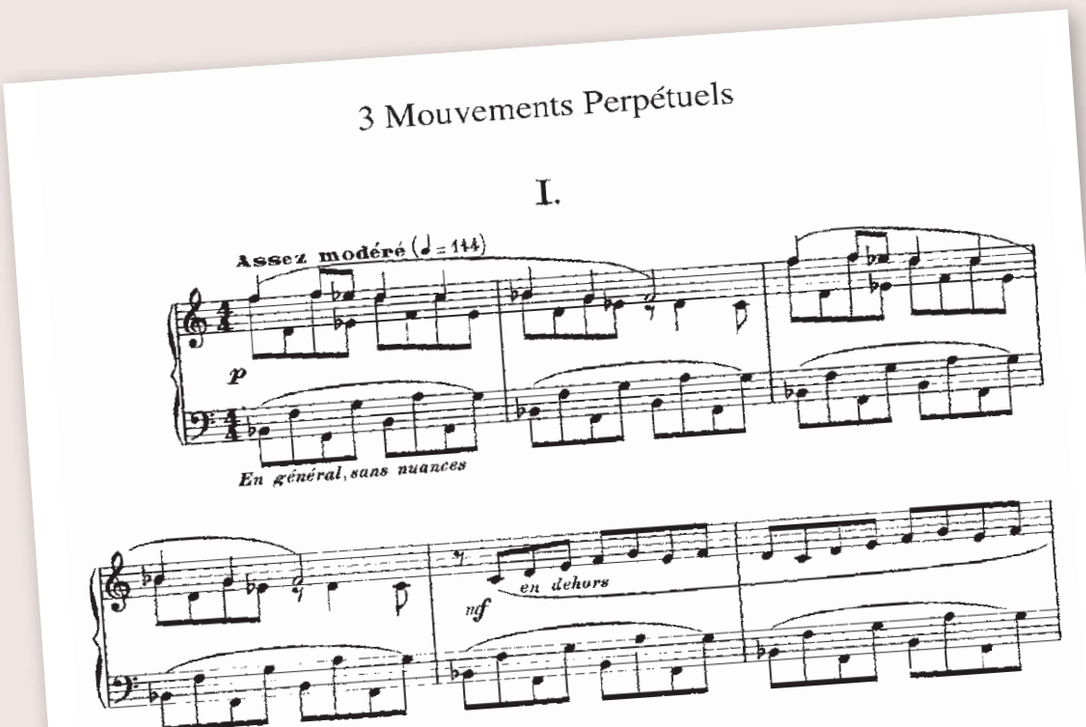
Francis Poulenc toonde inderdaad geen eerbied voor de muzikale monumenten van zijn tijd, vooral niet in zijn beginjaren. Met zijn eerste gepubliceerde werk, de *Rhapsodie nègre* uit 1918, opgedragen aan Satie, sloot hij zich aan bij het dadaïsme dat op datzelfde moment opkwam. Zijn eerste grote succes als pianocomponist behaalde hij met de *Trois Mouvements Perpétuels*, die ook door amateurs gemakkelijk onder de knie te krijgen zijn en waarvan de onopvallende elegantie niet in de laatste plaats gebaseerd is op een bewust berekende banaliteit. Als verder contrast met de hoge toon van de klassieke muziekcultuur verwerkte hij uiteindelijk elementen van jazz, vaudeville en andere vormen van populaire muziek uit die tijd in werken zoals het ballet *Les Biches*, dat in 1924 in première ging. Hij had ook van Satie geleerd hoe dergelijke ingrediënten nieuwe muzikale perceptieruimtes konden openen. Verenigd in deze manier van denken met andere jonge Franse componisten, werd Poulenc rond 1920 lid van de Group des Six, die, afgezien van een paar gezamenlijke projecten, niet veel gemeenschappelijks had en al snel uit elkaar viel.

Poulenc boekte in die tijd veel succes als pianocomponist met zijn zes Impromptus, die in 1920 werden gepubliceerd. Voor de rest componeerde hij vooral kleinere stukken. De volgende grotere cyclus zijn de acht Nocturnes, die hij tussen 1929 en 1938 componeerde. Samen met de *Mouvements perpétuels* en een nogal apocriefe *Suite Française* is tenminste één van deze Nocturnes beschikbaar in een opname van de componist – en biedt een levendig voorbeeld van zijn vrije, fantasierijke spel, een schoolvoorbeeld van de Franse clarté, dat nooit lijdt onder het veelvuldige en wellustige gebruik van het pedaal. Net als in de 15 Improvisaties, die over een nog langere periode werden gecomponeerd – en die overigens wordt afgesloten met een hommage aan Edith Piaf – is de invloed van de grote Franse klavecinisten uit de 18e eeuw, Rameau en Couperin, in deze muziek voelbaar. Maar Mozart en andere 'classicistische' componisten zoals Camille Saint-Saëns zijn ook op een inspiratiebron, vooral in de latere werken die Francis Poulenc componeerde voor piano en orkest.

Hij was 50 jaar oud toen hij zijn eerste en enige (solo) pianoconcert schreef in 1949 (het *Concert champêtre* voor klavecimbel, ook beschikbaar in een pianoversie, en de *Aubade*, opgevat als ballet, niet meegerekend). Ondertussen was er een zekere melancholie in Poulencs elegante muzikale taal geslopen, die al kenmerkend was voor de stemming van het Concerto voor twee piano's uit 1932: Het is een van de populairste en ook beste werken van de componist, die hier heel duidelijk een muzikale dialoog aangaat met zijn vereerde rolmodel Mozart. Tegen het einde – hij stierf in 1963 aan hartfalen in zijn geboortestad Parijs – komen hier nog twee composities voor twee piano's bij, een Sonate en een *Élégie*, beiden uit 1959.

Als we het echter over de pianocomponist Poulenc hebben, mogen we één ding niet vergeten: de pianoliederen! De componist wordt terecht beschouwd als een van de grote vertegenwoordigers van dit genre in de 20e eeuw. De 'begeleidingen' van zijn meer dan 150 liederen bevatten enkele van de meest originele vondsten.
Hij overtrof zichzelf ook als pianist bij het begeleiden van zijn eigen *mélodies* en chansons, vooral wanneer hij speelde met zijn favoriete vertolker, de bariton Pierre Bernac. Hier betrad hij dan een wereld van improvisatie en fantasie, waarin componeren en pianospelen eigenlijk onlosmakelijk met elkaar verbonden waren.

STEPHAN SCHWARZ-PETERS

Mooie promotie piano en muziek

Beleef het opnieuw bij RTL4

www.npmb.nl/videos

Muziekprogramma 'De Piano' was een muzikaal feest rondom het fenomeen stationspiano; zes weken lang op televisie.

Bezoek onze erkende muziekwinkels

GRONINGEN: Kuipers Muziekhuis Orgels & piano's **Leens**
OVERIJSSEL: De Graaf Muziek **Zwolle** • Schumer Piano's & vleugels **Hengelo**
GELDERLAND: Oostendorp Muziek **Wezep** • Muziekhuis Souman **Hattemerbroek**
Verhoog Muziek Piano's & orgels **Nijkerk** • Westera Piano's & vleugels **Winterswijk**
Zuid Nederland Piano's **Wijchen** • Het Klavier Piano's & vleugels **Vorden**
UTRECHT: Steinberg & Rinkel Piano's & vleugels **Eemnes** • Evert Snel Piano's & vleugels **Werkhoven**
Pianohandel van Tol **Soest** • Piano's Maene **Utrecht**
NOORD-HOLLAND: Alphenaar Muziekhandel **Haarlem** • Andriesen Piano's & vleugels **Haarlem**
Van Kerkwijk Piano's **Amstelveen** • Moeskops Muziek **Hoorn** • Oostendorp Muziek **Hilversum**
Spanjaard Muziek **Alkmaar** • Piano's Maene **Alkmaar** • Piano's Maene **Amsterdam**
Bockting Piano's & vleugels **Amsterdam** • Kaldenbach Piano's & vleugels **Assendelft**
ZUID-HOLLAND: Muziekhandel Van Buytene **Delft** • Joh. de Heer Muziekinstrumenten **Sliedrecht**
Pianohandel Mos en Spetter **Waddinxveen** • Pianobedrijf Arie Keijzer **Oud-Beijerland**
Piano's Maene **Delft** • Pianometropool **Rijswijk** • Cox Pianoservice **Gouda**
Emile van Leenen Piano's **Leiden** • Schinck Piano's **Sassenheim**
Pianohandel De Liefde **Den Haag**
ZEELAND: De Hamernoot Piano's & vleugels **Middelburg**
NOORD-BRABANT: Acustica Piano's & vleugels **Breda** • Simons Piano **Tilburg**
Edward Meijer Piano- & vleugelonderhoud **Tilburg**
Muziekhuis Arie Willems **Helmond** • Nederlands Piano Atelier **Ulvenhout**
LIMBURG: Piano Technica **Beegden**

• Vakmanschap
• Betrouwbaar advies
• Veilig kopen

NEDERLANDSE PIANO- EN MUZIEKINSTRUMENTENBOND
npmb.nl • secretariaat@npmb.nl

Kuipers Muziekhuis

DE MENSELIJKE MAAT

Op Goede Vrijdag jl. werd het 65-jarig bestaan gevierd van Kuipers Muziekhuis, met een sfeervol concert in de Nederlands Gereformeerde Kerk in Leens door o.a. de bekende organist Harm Hoeve, die ook vaak instrumenten demonstreert bij Kuipers Muziekhuis. De dag werd in de eigen showroom feestelijk afgesloten met een toost op de komende jaren.

Els Rozema, die sinds het overlijden van haar eerste echtgenoot, Johan Kuipers, de leiding over het bedrijf heeft, kijkt met veel voldoening terug op het feest: 'Ja, het was werkelijk een goede, Goede Vrijdag. Bij het jubileumconcert waren er veel mensen die nog les hebben gehad van mijn schoonvader, dirigent en organist A.H. Kuipers. Hij begon het bedrijf vanuit zijn eigen woning die dienst deed als showroom en werkplaats en van de vijf dochters ging er een naar het conservatorium en zijn enige zoon, Johan, had meer talent voor de techniek.'

Johan Kuipers ging in 1978 bij zijn vader aan het werk en leerde daar het repareren en reviseren van piano's en elektronische orgels. Helaas is Johan in februari 2018 na een lang ziekbed overleden. Els Rozema: 'Ik was al mede-eigenaar en met hulp van veel goede vrienden heb ik de zaak voortgezet. Ik speel zelf geen orgel of piano, maar belangrijker is: je moet het verhaal over de instrumenten kunnen vertellen en vooral ook mensen de kans geven om zelf de piano's en orgels te proberen. Ik vind het contact met de klanten enorm fijn, zo'n winkel is een sociaal gebeuren. Ik zit rustig een uur met mensen te praten, over hun leven, over wat ze hebben meegemaakt. Het zijn altijd openhartige gesprekken. Je ziet dan ook vaak waarom mensen muziek willen maken, muziek is emotie. En een demonstratie is altijd wel te regelen. Maar mensen moeten het vooral zelf ervaren, wat hoor je als ik zelf speel. Dan zijn niet alle Yamaha's hetzelfde.'

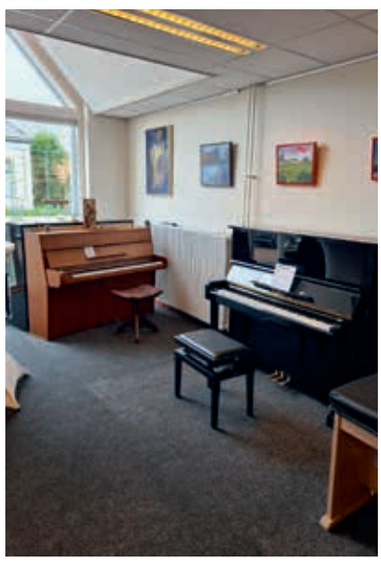
In 1988 werd het huidige pand aan de Hoofdstraat 18-b aangekocht. 'Het is ideaal, we hebben hier alles onder één dak op een oppervlak van 350 m^2, plus nog een ruime werkplaats. Jaap Heeringa is onze stemmer, Willem Verboom de servicemonteur en André Bolhuis helpt met de transporten en hij is ook meubelmaker en pijporgelspecialist. Voor piano's komen we feitelijk door heel Nederland en wat de orgels betreft zijn we dealer voor Johannus en Content in Groningen, Friesland en Drenthe en voor Mixtuur orgels in het hele Noorden, tot aan de kop van Overijssel.'

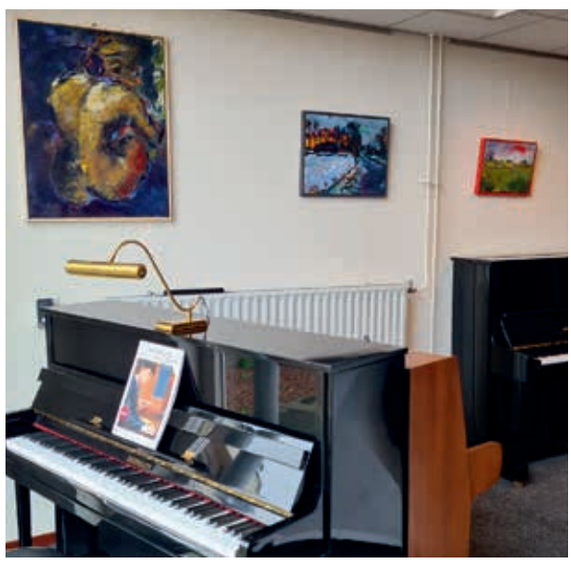
Kuipers Muziekhuis heeft piano's in de verhuur voor beginners, maar ook voor speciale gelegenheden.

Bijzonder is dat Els Rozema ook een bevlogen kunstenaar is. Ze koos destijds niet voor de Kunstacademie in Groningen, maar ontwikkelde zich verder grotendeels als autodidact. Ze biedt haar schilderijen (figuratief, abstract of expressionistisch), aan ook in combinatie met een piano. 'Ja, het is een leuke aanvulling. Mensen weten het te waarderen.'

Kuipers Muziekhuis
Hoofdstraat 18-B, 9965 PB Leens (Groningen)
www.kuipersmuziekhuis.nl
Telefoon: 0595 571 531

Een kijkje in de toonzaal en Els Rozema met Burgemeester Bolding van de gemeente Hogeland.

PIANIST selecteert:

Gerenommeerde Pianohuizen in België;

PIANO'S VERHULST

Europalaan 1B-1
8970 Poperinge
Tel. +32 (0)57
33 41 89
www.pianosverhulst.be

ROMBAUX BVBA

winkel: Mallebergplaats 13
piano toonzaal: Kelkstraat 13
8000 Brugge Tel. +32 (0)50 33 25 75

Rombaux BRUGGE

PIANO-ATELIER PROOST-SLACKX

Apollostraat 43 - 2600 Antwerpen, België
Tel. +32 (0)3 502 81 62 - GSM 0496 12 90 46
maarten@proost-slackx.be
www.proost-slackx.be

PROOST SLACKX

TAFFIJN PIANOS SUPPLY BVBA

Hoevestraat 37B, B-1755 Gooik
Tel. +32 (0)54 56 65 70
www.taffijn.be

TPS

PIANO'S MAENE RUISELEDE

(Hoofdzetel, bij Brugge)
Industriestraat 42 - B8755 Ruiselede
Tel. +32 51 68 64 37 www.maene.be

PIANO'S MAENE GENT

Steinway Piano Gallery Gent
P. Van Reysschootlaan 2 - B9051 Gent
Tel. +32 9 222 18 36 www.maene.be

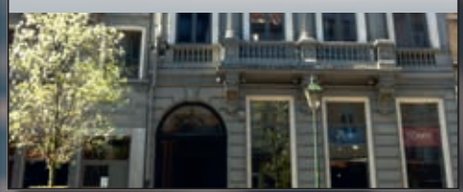
PIANO'S MAENE LIMBURG

Paterskerk Paterstraat 36 - Oud-Rekem
Tel. +32 89 21 52 72
www.maene.be

PIANO'S MAENE BRUSSEL

Argonnestraat 37 - B1060 Brussel
Tel. +32 2 537 86 44
www.maene.be

PIANO'S MAENE ANTWERPEN

Herentalsebaan 431 - B2160 Wommelgem
Tel. +32 3 321 78 00
www.maene.be

DRIESEN PIANO'S

Rijksweg 370 - B3630 Maasmechelen
Tel. +32 89 76 41 45
www.pianosdriesen.be

DRIESEN PIANOS

PIANOMOBIL

VERHUUR VAN CONCERTVLEUGELS

Tervuursesteenweg 176, 2800 Mechelen
Tel. +32 (0) 468 467 794 info@pianomobil.be

PIANO-ATELIER CHAERLE

Gaverlandstraat 171 - 9120 Melsele
Tel. +32 476 87 75 18
www.pianoatelierchaerle.be

PIANO'S NOTON

Berlarij 60 - 2500 LIER
Tel +32 (0)3 480 41 22
info@noton.be www.pianosnoton.be

NOTON
als je noten tonen wil ...

Michaël Grailet – L'Artisan du Piano
Rue de Maestricht 11 • 4600 Visé
www.artisandupiano.be

Steingraeber & Söhne | Sauter | Förster

PITCH PIANOSERVICE BV
Handelsstraat 18D
8020 Oostkamp
Tel. +32 483 52 47 70
info@pitchpianoservice.com
www.pitchpianoservice.com

PITCH PIANOSERVICE

GRIFFIOEN TRANSPORT
Geeft vertrouwen!

Schumanweg 1
2411 NH Bodegraven - NL
Tel.: +31 (0)172-612644
www.griffioentransport.nl
info@griffioentransport.nl

+32 498 84 00 03
info@kintpianos.be
www.kintpianos.be

kint pianos

Winkel: Kortrijksesteenweg 128 9000 Gent
Atelier: Klapeksterstraat 1A 9000 Gent

QUATRE MAINS PIANO'S
Kwaadham 52 - 9000 Gent
Tel.: +32 9 233 80 59
www.quatremainspianos.be

QUATRE MAINS PIANOS

PIANIST

Wilt u informatie over deze rubriek,
dan kunt u bellen op
nummer +31 655 141 982
of mailen naar:
info@pianistmagazine.nl

OPEN DAG PIANO LAB 2024

Van 13 tot 20 juli vindt de vierde editie van Piano LAB plaats op de unieke site van Alden Biesen te Bilzen, u las er al over in onze vorige editie. Twintig jonge belofte-volle pianisten zullen samenwerken met niemand minder dan: Cyprien Katsaris, Ingrid Fliter, Florian Noack, Severin von Eckardstein en artistiek directeur Liebrecht Vanbeckevoort.

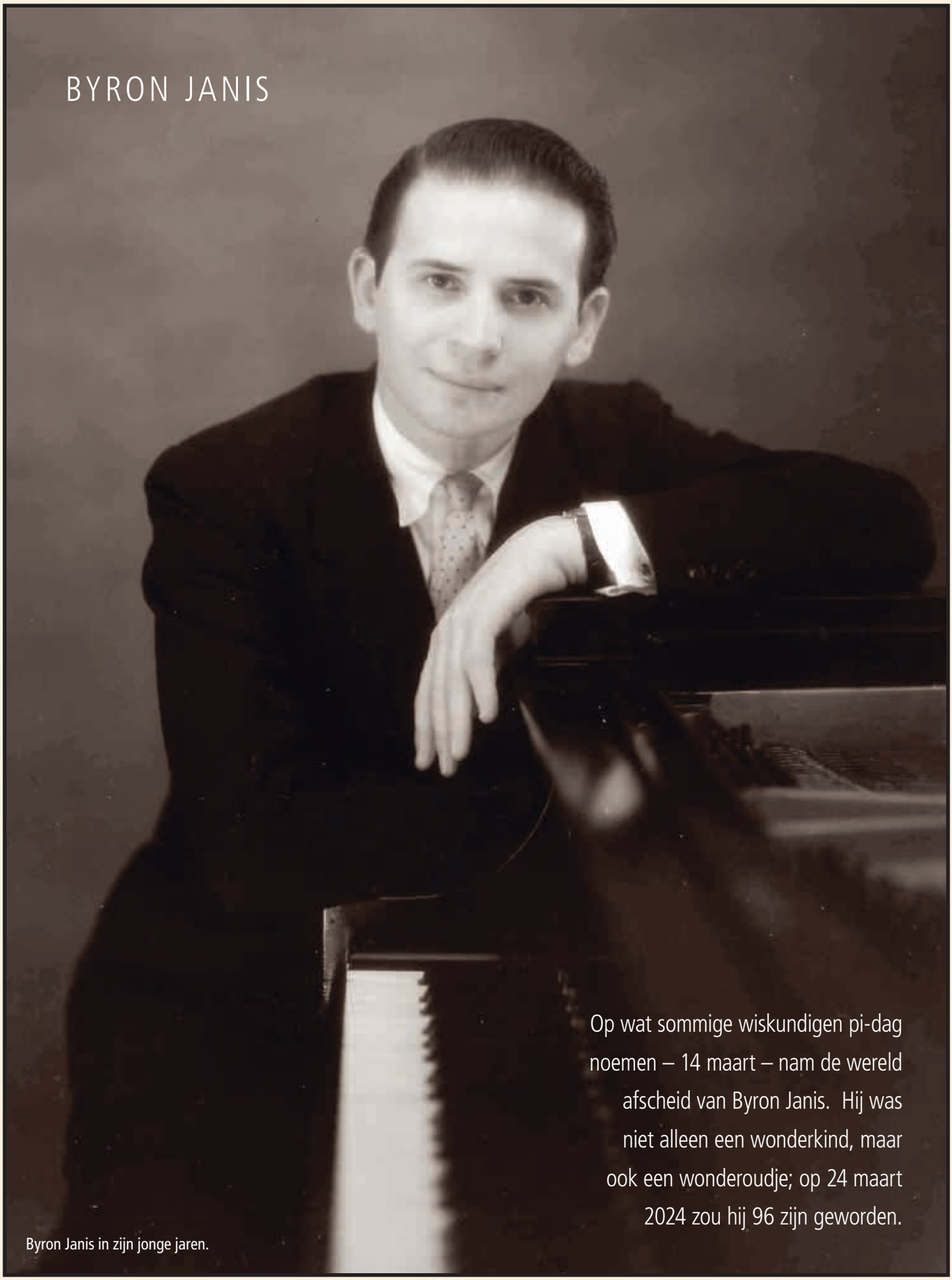
Tijdens de Open Dag op donderdag 18 juli neemt u een kijkje achter de schermen. U kan individuele pianolessen bijwonen, maar ook een workshop of een Q&A-sessie met de docenten. Er is zelfs gelegenheid tot persoonlijke ontmoeting met zowel de faculty als de studenten. Wie zich inschrijft voor de hele open dag krijgt een lunch aangeboden. Echt een buitenkans, gewoon doen dus!
Kijk voor inschrijving en alle informatie op **piano-lab.be**

IN MEMORIAM PETER BAARTMANS 1960 – 2024

Na een kort ziekbed en zeer onverwachts is op 12 april jl. Peter Baartmans, de bekende en geliefde demonstrateur van Yamaha, overleden. Het nieuws van zijn ziekte veroorzaakte een schok in de pianobranche en velen konden in de laatste weken nog persoonlijk afscheid van hem nemen.
In 1985 presenteerde Peter Baartmans de eerste CVP Clavinova serie, wat tevens de start was van zijn belangrijke rol binnen het wereldwijde ontwikkelingsteam van Yamaha. Hij was vooral bekend als zeer gewaardeerd demonstrateur van alle belangrijke Yamaha piano's en vleugels en vooral van de Tyros serie en onlangs de Genos2. In december toonde hij nog alle ins en outs van deze instrumenten o.a. in Goes, Antwerpen, Rotterdam en Apeldoorn.
'Er is niets mooiers dan muziek maken', zei hij vaak en met zijn gepassioneerde concerten en shows op alle continenten belichaamde Peter Baartmans passie en perfectie. Voor velen was hij decennialang een mentor en een voorbeeld. Met zijn unieke manier om het publiek te inspireren, maakte hij elke presentatie tot een muzikaal hoogtepunt en een feestje met veel humor. Hij is 64 jaar oud geworden.

BYRON JANIS

Op wat sommige wiskundigen pi-dag noemen – 14 maart – nam de wereld afscheid van Byron Janis. Hij was niet alleen een wonderkind, maar ook een wonderoudje; op 24 maart 2024 zou hij 96 zijn geworden.

Byron Janis in zijn jonge jaren.

De muziek heeft geen hulp nodig

Janis – né Yanks – werd geboren in 1928 in Pennsylvania, uit een Russische moeder en een Poolse vader, die nog voor de naziperiode hun geluk zochten in de Verenigde Staten. Al in de kleuterschool werd zijn talent ontdekt, toen hij alles wat de juf op de piano speelde onmiddellijk bleek te kunnen imiteren.

Janis' carrière is goed gedocumenteerd. Dat hangt niet alleen samen met zijn status als wonderkind én zijn voor wonderkinderen zeldzaam succesvolle ontwikkeling, maar ook met het tijdvak waarin hij rijpte. Janis behoorde – samen met Leon Fleisher, William Kapell en Van Cliburn tot de eerste generatie buitengewone Amerikaanse pianisten, veelal zonen van immigranten.

Buitengewoon? Beluister bijvoorbeeld zijn lezing van Bachs Prelude en Fuga in a, BWV543, in de zetting van Liszt, uit 1947. Hij was 19 jaar, de leeftijd waarop Michelangeli in Genève aan het licht kwam. De vergelijking is niet zo gek; zeker de late, verinnerlijkte Janis vertoont qua profiel, op transformatie gerichte concentratie, plechtige toewijding, manuele ergonomie en precisie enige gelijkenis met de alvast qua gestalte nochtans veel grotere Italiaanse meester.

Als 11-jarige geraakte Janis het gevoel in zijn linkerpink kwijt toen hij te bruusk zijn hand uit een gat in een houten kast terugtrok en een zenuw onherstelbaar beschadigde. Toch hield hij vol als pianist, hoewel hij de pinken 'de belangrijkste vingers' noemt – wat ons veel leert over zijn ergonomische dispositie.

Als 16-jarige maakte Janis zo'n indruk op Horowitz, dat die hem als zijn eerste leerling aanvaardde. Een ervaring waarop Janis overigens met gemengde gevoelens terugkeek. Veelzeggend is dat hij de woonkamer-Horowitz verkoos boven de concertzaal-Horowitz, die volgens hem soms "overdreef" in zijn interpretaties.

Omstreeks 1960 was Janis een van de eerste musici die, gezien zijn afkomst ietwat ironisch, figureerden in het culturele 'uitwisselingsprogramma' tussen US en USSR, als deel van toenaderingspogingen in de nog jonge Koude Oorlog. Hij vertelt indrukwekkend over hoe hij, die Moskou moest tonen dat Amerika meer kon dan wagens produceren, de vijandigheid van het publiek voelde omslaan in enthousiasme: "Ze leken opgelucht dat de vijand menselijk was…" Beluister uit die jaren zijn tweede deel uit Mozarts *Pianoconcerto nr. 23* met Bernstein, of Prokofjevs *Toccata* of *Derde Concerto*!

In 1973 werd bij Janis psoriasische arthritis vastgesteld – een aandoening die zelfs voor een amateur het einde van zijn hobby zou betekenen, laat staan voor een virtuoos dat van zijn beroep. Pas in 1984, na een recital in het Witte Huis, bracht hij het publiek op de hoogte van zijn ziekte. Het moet heel wat mentale kracht gevergd hebben om te zwijgen en verder te werken, "om niet als een freak te worden gezien door het publiek", dat dan alleen maar "voor de fouten" zou gekomen zijn… Voortaan werd hij ambassadeur en woordvoerder van een stichting voor de bestrijding van arthritis. Zijn besluit uit die pijnlijke geschiedenis: *"If you feel passionate about something, never give up."*

Een speciale band had Janis met Chopin – wiens muziek hij op zijn kenschetsende manier speelde: nobel, zonder sentimentaliteit, in de overtuiging dat de muziek geen hulp, alleen respect en toewijding nodig heeft. Van de *Walsen in Ges* en *Es* ontdekte hij maar liefst twee alternatieve manuscripten: in een Frans kasteel van een bevriende gravin én in Yale University. Hij en zijn vrouw – de dochter van de beroemde acteur Gary Cooper – waren in het bezit van een van de drie dodenmaskers van Chopin. Dat zou overigens in intieme kring, zij het met de naarstige hulp van Uri Geller, aan het wenen gebracht zijn – en daarop gaan wij hier niet verder in.

Dit merkwaardige verhaal is evenwel niet vreemd aan Janis' voornaamste streven: "Niet in alle stukken, maar wel daar waar het nodig is, aardse schoonheid te overstijgen." Dat is wat ons betreft een nog edeler doel dan dat van Chopin zelf, die ooit zei mooie muziek te schrijven "om het lelijks in deze wereld toe te dekken."

Met wat geluk kunnen beide musici er nu over discussiëren. Zonder Uri Geller.

Dankuwel, Byron Janis.

RUDY TAMBUYSER

International Piano LAB for young pianists 2024

pianolab Liebrecht Vanbeckevoort artistic director

STEINWAY & SONS

MAENE

13 JULY 2024 • 20:30 OPENING CONCERT
by Piano LAB 2024 FACULTY

Ingrid FLITER
Florian NOACK
Cyprien KATSARIS
Liebrecht VANBECKEVOORT
Severin VON ECKARDSTEIN

18 JULY 2024 • OPEN DAY
Visit Piano LAB 2024 Lessons & Workshops

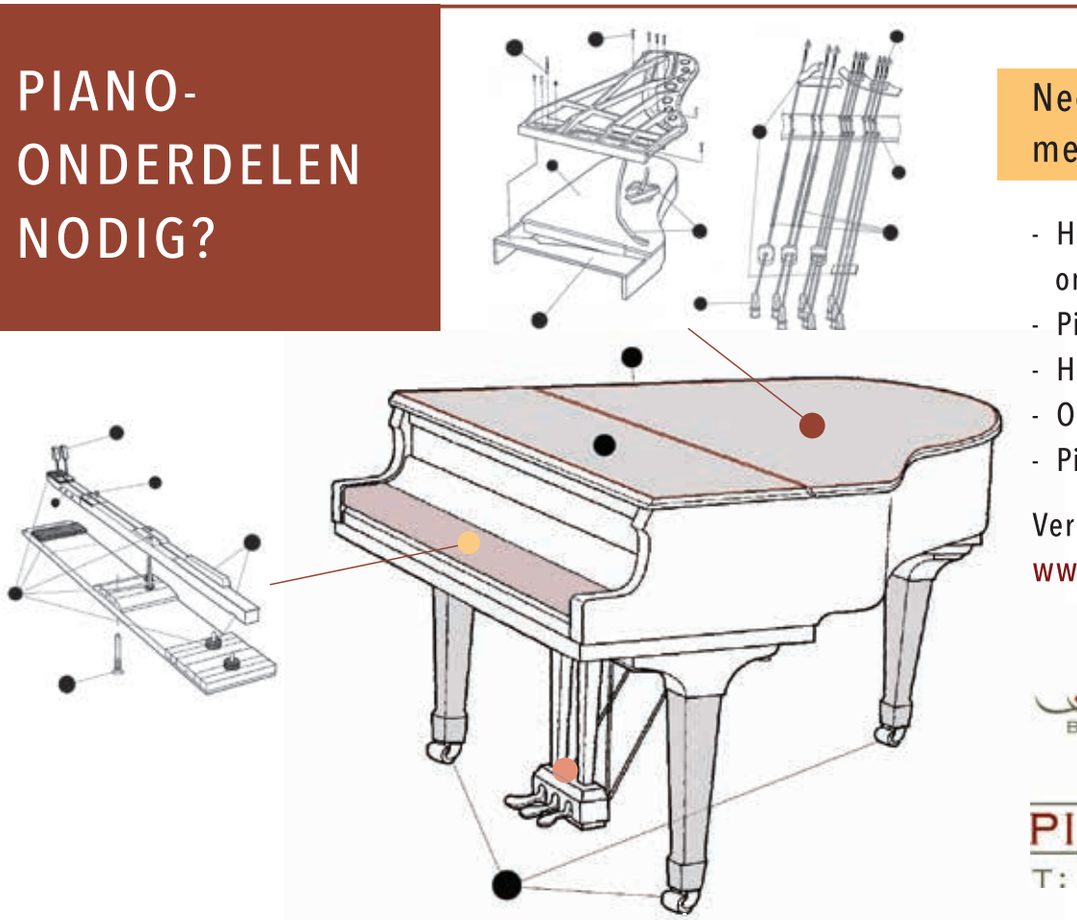
20 JULY 2024 • 11:30 CLOSING CONCERT
by Piano LAB 2024 STUDENTS

LOCATION
Grand Commandery Alden Biesen Belgium

TICKETS & INFO
www.piano-lab.be

Flanders State of the Art · Alden Biesen · pwc · Steinway & Sons · Maene · Pianist · Martin's Rentmeesterij · Ambiorix · Davidsfonds cultuur beleef je samen · Loft 33

PIANO-ONDERDELEN NODIG?

Neem dan contact op met Sven Taffijn!

- Heel veel piano- en vleugel-onderdelen en gereedschappen
- Pianostoelen
- Hoezen
- Onderhoudsproducten
- Piano Life Saver systemen

Vernieuwde website:
www.taffijn.be

BV Taffijn
PIANO SUPPLY
T: +32 54 566 570

De piano-onderdelen specialist

Rombaux BRUGGE

Cultuur Stad Brugge
Piano's Rombaux Brugge

een fantastische combinatie, al bijna 100 jaar

Wij heten u welkom in onze zaken

Grote keuze bladmuziek

Rombaux BVBA
Mallebergplaats 13
8000 Brugge

Rombaux piano toonzaal
Kelkstraat 13
8000 Brugge

www.rombaux.be - music@rombaux.be - Tel: +32 50 33 25 75

Bösendorfer - Yamaha - Schimmel

Kayserburg

Pianos for Artists

With its European heritage one piano takes the throne of quality and superiority.

© Guangzhou Pearl River Kayserburg Piano Co., Ltd.

De maestro met de breinaald

Na een podcast met dezelfde titel, die in 2021 genomineerd werd voor een Dutch Podcast Award, heeft Christiaan Kuyvenhoven zich nu aan een boek gewaagd. Dat hij een goede pianist is, wisten we al. Hij won in 2005 de derde prijs op het Internationaal Franz Liszt Pianoconcours. Dat hij een goede presentator is wisten we – als luisteraar van NPO klassiek – ook. En nu blijkt dat hij ook prachtig kan schrijven. Als een journalist op reportage neemt hij de lezer mee naar Italië, de bakermat van de opera, naar het Leipzig van Bach en Mendelssohn, het Wenen van Beethoven en Mahler, het Luzern van Wagner.

Beethoven heeft talloze dirigenten geïnspireerd, maar was zelf een slechte dirigent. Als de muziek zachter moest, dook hij in elkaar, en bij een crescendo zwaaide hij zo wild met zijn armen dat hij ooit de kandelaars van de piano sloeg. Eigenlijk kon het orkest op zijn aanwijzingen niet spelen. Soms werd daarom een andere orkestleider naast hem gezet om de boel in het gareel te houden. Een groot componist is niet vanzelfsprekend een goede dirigent, schrijft Christiaan Kuyvenhoven in zijn onlangs verschenen *De maestro met de breinaald*. En de dirigent zoals wij hem kennen, een man of vrouw met een baton en een lessenaar voor het orkest, bestond in de tijd van Beethoven nog niet. Die kwam pas later. Wat is het geheim van een goede dirigent?

Oerdirigent

In het rijtje grote componisten en orkestleiders valt Felix Mendelssohn op, die al op zijn twaalfde aan zijn carrière als dirigent begon; de 'oerdirigent' noemt Kuyvenhoven hem. Mendelssohn was amper 20 jaar oud toen hij de Matthäus Passion dirigeerde – uit zijn hoofd, wat bij zijn publiek een onvergetelijke indruk achterliet. Volgens Kuyvenhoven wist Mendelssohn als geen ander hoe hij met musici moest communiceren en een orkest tot een consistente eenheid moest maken. 'Het orkest veranderde in zijn handen van een groepje onbeteugelde persoonlijkheden in één coherent instrument: zíjn instrument.' Mendelssohn kende de partituur tot in de finesses en hoorde elk foutje. 'Met één blik kon hij een musicus laten inzetten of het karakter van diens spel bijsturen.'

Zoektocht

Wie eenmaal aan *De maestro met de breinaald* is begonnen, blijft doorlezen, zo kunstig is het gecomponeerd. Haarfijn vervlecht Kuyvenhoven zijn eigen zoektocht, ervaringen en gedachten met de rijke muzikale historie vanaf de 17de eeuw. We leven met hem mee als hij in Parijs vanaf Père-Lachaise – waar onder anderen Chopin, Bizet en Rossini begraven zijn, op zoek gaat naar de laatste rustplaats van Hector Berlioz, op de begraafplaats van Montmartre, naast diens twee vrouwen. Of wanneer hij zijn lievelingsstad Florence bezoekt en terloops vertelt dat hij zijn twaalf weken oude dochtertje vernoemd heeft naar de Italiaanse dichter Dante.

De maestro met de breinaald is meer dan een boek over dirigeren. Het is een enthousiasmerende ontdekkingsreis door de muziekgeschiedenis van de afgelopen drie eeuwen.

SUZANNE WEUSTEN

De maestro met de breinaald. Op zoek naar het geheim van de grote dirigenten.
Christiaan Kuyvenhoven
Lannoo, 2024. € 24,99.

VERANDERINGEN IN CHINA

Rond 2008 brak er een pianohype uit in China. Miljoenen ouders stuurden hun kinderen naar pianoles omdat ze zo extra punten voor het toelatingsexamen voor de universiteit konden verzamelen. Veel kinderen moesten daarom elke dag urenlang oefenen na de normale schoollessen en strenge piano-examens afleggen die in de ogen van hun ouders over hun toekomst zouden beslissen. De druk was enorm. De piano werd een statussymbool van de hoger opgeleide middenklasse. De muziekindustrie floreerde. Volgens de krant Lianhe Zaobao steeg het aantal piano's in stedelijke huishoudens van gemiddeld 1,3 per honderd in 2001 naar meer dan acht in 2021. Ongeveer 40 miljoen mensen leerden het instrument bespelen.

Op een gegeven moment realiseerde de regering zich ook dat de dagelijkse werkdruk van de permanent gestreste kinderen, die bekend staan als "Jiwa", niet gezond kon zijn en gooide het roer om. De economische crisis ten gevolge van Covid deed de rest. Volgens het tijdschrift Caijing halveerde de pianoproductie van 390.000 stuks in 2019 tot slechts ongeveer 190.000 vorig jaar. Dertig procent van de muziekscholen en pianowinkels moesten hun deuren sluiten.

PIANOMUZIEK OP HET WATER

Landgoed Vollenhoven in De Bilt is een ware groene oase onder de rook van Utrecht en bovendien de thuisbasis van Stichting Toucher, die zich inzet voor het bevorderen van pianomuziek onder een brede doelgroep. Een concert in de openlucht met fluitende vogels is een laagdrempelige manier om in aanraking te komen met klassieke pianomuziek. Ontstaan in coronatijd overtroffen deze concerten in afgelopen twee jaar alle verwachtingen.
De glanzende vijver achter het landhuis dient als podium, Evert Snel leverde de Fazioli concertvleugel, die per boot naar het podium werd gebracht. Ruim 700 aanwezigen kunnen hier genieten van een zwoele avond in de openlucht.
Dit jaar op 28 & 29 juni worden weer concerten georganiseerd, met pianisten Jan Vayne en Jaap Eilander. Sopraan Elske te Lindert brengt klassiek, opera en Franse chansons. Het 13-jarige viooltalent Eline Liselotte van Dijk is ook van de partij net als een mystery-guest op de saxofoon.
www.muziekopvollenhoven.nl

Bescherm uw instrument zo optimaal mogelijk!

Voor verdere informatie kunt u terecht bij uw pianotechnicus, pianowinkel of bij uw Benelux-vertegenwoordiger:
Taffijn Piano Supply bv
pianos@taffijn.com

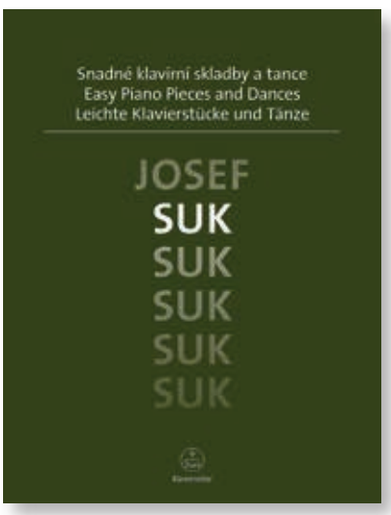
Taffijn BV
PIANO SUPPLY
T: +32 54 566 570

EEN PRODUCT VAN:
DAMPP-CHASER CORPORATION
www.pianolifesaver.com

Nieuwe bladmuziek

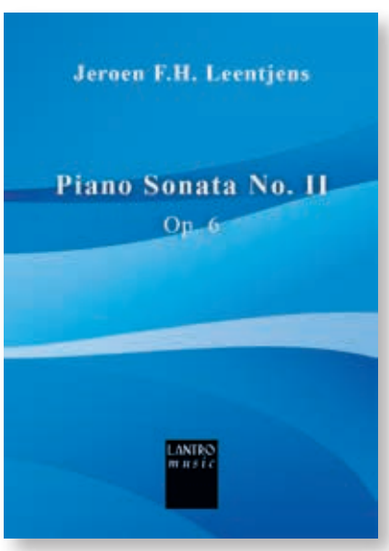
Besprekingen door Cornélie Hoendervanger

Josef Suk | Leichte Klavierstücke und Tänze

De Tsjechische componist en violist Josef Suk (1874-1935) is onlosmakelijk verbonden met zijn beroemde landgenoot en grote inspirator Antonin Dvořák. Hij was diens lievelingsleerling en trouwde ook Dvořáks dochter, Otilie. Toen zij op 27-jarige leeftijd na hartfalen overleed en ook Dvořák binnen jaar stierf, tekende dat het leven van Suk en hij kwam dit verlies nooit meer te boven. Zijn composities werden allengs ingetogener en tragischer. Het oeuvre is vrij omvangrijk: symfonieën, liederen, koor-, orkestwerken en kamermuziek. Als violist, o.a. in het Boheemse Strijkkwartet, werd hij door niemand minder dan Brahms bewonderd en zelfs in de ogen van de gevreesde criticus Eduard Hanslick kon hij geen kwaad doen. Suk schreef ook een aantal kleine pianowerken. Een geselecteerd twaalftal is uitgekomen in een nieuwe editie van Bärenreiter: een aantrekkelijk en interessant album met stukken typisch stammend uit de Tsjechische Nationale School, die redelijk verwant lijken aan de originele klaviercomposities van Dvořák. De taferelen zijn niet echt moeilijk te spelen en getuigen van karakter en sfeer: zoals Village Serenade, Humoreske, een Kerstlied en het slotstukje Spanish grap. Eerlijke onopgesmukte romantische muziek “pur sang”, kenmerkend voor Suks woorden: „Ik buig voor niemand, behalve voor mijn eigen geweten… en voor de nobele muze”.

Bärenreiter BA 11575

Jeroen F.H. Leentjes | Piano Sonate nr 2 opus 6c

Wat een verrassing: een nieuwe suggestieve Sonate voor piano ontsproten uit het creatieve brein van de nauwelijks 20-jarige Nederlandse Jeroen Leentjes. Hij studeert als “componist in wording” aan het Amsterdamse Sweelinck Conservatorium o.a. bij Willem Jeths. De jongeman kreeg thuis, in de omgeving van Maastricht, de klavierliteratuur met de paplepel in gegoten als zoon van een pianodocente, die hem ook de onvermijdelijke lessen gaf. ”Ik speelde vooral saxofoon en wijdde mij eerst aan de elektronische muziek” vertelde hij mij in een telefoongesprek. “Mijn wens werd sterker om mooie composities te gaan schrijven, waarin de conventionele klassieke stijl samensmelt met de hedendaagse technieken, maar wel zó dat het voor luisteraars toegankelijk blijft”. Zijn Sonate, uitgegeven door Lantro Music uit België, blijkt een uitmuntende proeve van zijn fantasie en gevoel voor kleuren. De drie delen klinken spanningsvol en zeer boeiend. In het middendeel experimenteert hij met het allerlaagste register, waarbij een aanzwellend dreigend gegrom herinnert aan oorlogsgedruis. “Ik schreef dit stuk al vóór de Oekraïne-inval,” zei Leentjes lachend. Het derde deel is motorisch interessant, een beetje à la Prokofjev. Sommige passages zijn echt ludiek maar hebben soms ook schrille klankexplosies. Alles is wel in een vaste structuur gegoten. Het pakkende en kernachtige werk zonder atonale effecten of modernistische fratsen lijkt mij een repertoireaanwinst voor pianisten met een behoorlijk niveau. Voor spelers, die minder hoog op de technische ladder staan, gloort er toekomstmuziek. De veelbelovende componist werkt momenteel aan een nieuwe pianoserie voor startende toetsenisten.

Lantro Music, LM 2022101803

SINFONIA ROTTERDAM

season 2024/2025

Magnificent classics for everyone!

25 JAAR

Classical masterpieces
by Chopin & Mozart

with star pianists
Anna Fedorova & David Fray

Conducted by Conrad van Alphen

Tickets available at: **sinfoniarotterdam.nl**

VAN OLDENIEL
PIANO'S

NIEUW ADRES!
HANDELSWEG 6 te WIJHE
(centraal gelegen tussen Zwolle en Deventer)

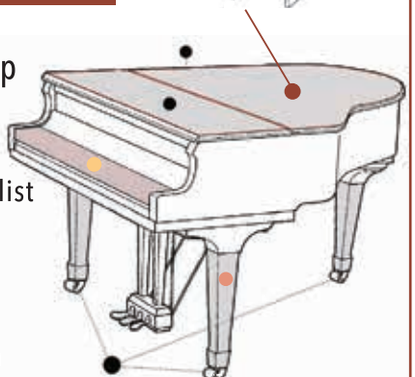
Handelsweg 6
8131 XX WIJHE

M 06 - 28 16 15 54
www.vanoldenielpiano.nl

PIANO-
ONDERDELEN
NODIG?

Neem dan contact op
met Sven Taffijn!

- Uw onderdelen-specialist
- Gereedschappen
- Pianostoelen
- Hoezen
- Onderhoudsproducten
- Piano Life Saver systemen

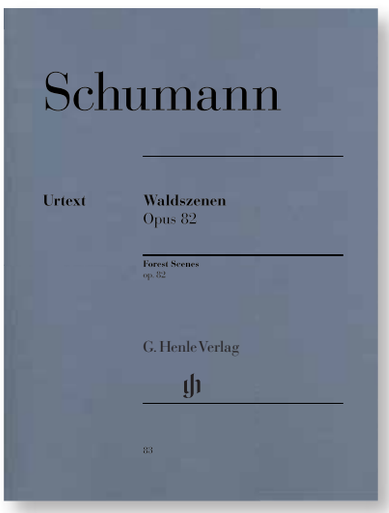
Vernieuwde website:
www.taffijn.be

BV Taffijn
PIANO SUPPLY
T: +32 54 566 570

Simon Laks | Les Filles du Forgeron

De Pools-Joodse violist en componist Simon Laks (1901-1983) studeerde wiskunde én muziek. Hij had al een hele staat van dienst toen hij in de Tweede Wereldoorlog in de concentratiekampen belandde. In Auschwitz kreeg hij de twijfelachtige eer het hoofd van het gevangenenorkest te worden. Gelukkig wist hij te overleven en kon hij zijn muzikale activiteiten voortzetten. In zijn werken speelt zijn Joodse afkomst vaak een rol, de typische Jiddische folklore heeft hij in zijn conventionele en authentieke stijl verweven. Hij schreef toneelmuziek bij een komedie *Les Filles du Forgeron*, die in 1964 in Parijs werd opgevoerd door een Joods kamermuziekensemble onder zijn leiding. Om deze compositie voor een groter publiek toegankelijk te maken maakte hij later een bewerking voor cello en piano. Boosey & Hawkes presenteert nu een versie voor pianosolo, op vakkundige wijze door de Duitse Holger Groschopp (1964) gezet in een zevendelige Suite. Deze pianist en componist grossiert in knappe transcripties, vooral van Busoni! De stukken van het nieuwe boek zijn kort, kernachtig en boeiend. Piano-technisch niet erg veeleisend maar wel uitdagend om de juiste karakters te treffen in de zeven deeltjes van dit historische monumentje.
Boosey&Hawkes BB 3865

Schumann | Waldszenen opus 82, Urtext

De meester van de verbeelding Robert Schumann (1810-1856) schreef vele piano-cycli. Een evenknie van de *Kinderszenen* is de serie *Waldszenen*. Niet zijn belangrijkste wel een heerlijk werk door een overdosis aan prachtige poëzie in de negen intieme delen. Voor de Tweede Wereldoorlog sierde deze cyclus vaak de programma's van beroemde pianisten, zoals van Walter Gieseking en Clara Haskil. De laatste decennia kiezen uitvoerders meer voor de grotere werken zoals *Kreisleriana, Fantasie* opus 17 of *Carnaval*. Mooi dat Henle met een gloednieuwe uitgave weer eens de schijnwerpers richt op de *Waldszenen* opus 82. Over de titels van zijn persoonlijk gekleurde muzikale belevenissen zegt Schumann zelf: "Goede muziek heeft geen wegwijzers nodig, zij duiden slechts het karakter aan van de stukken". Wie kent niet het beroemdste deeltje *Vogel als Prophet* met z'n betoverende frases, de onheilspellende *Verrufene Stelle* of de *Herberge*? De uitgave is mooi duidelijk van druk en de geschiedenis weer tot de bodem uitgespit met het bekende vakmanschap van Henle. In de appendix bevindt zich o.a. nog een korte 'nazit' in de herberg: de oorspronkelijke slotregels. Weer een album om te willen bezitten!
Henle Verlag, HN 83

advertentie

Pianorama

We gaan alweer richting de zomer en traditiegetrouw kijken we in dit nummer ook alvast naar het nieuwe seizoen en in het bijzonder naar de twee grote pianoseries in Amsterdam. In september geven we u dan een overzicht voor Nederland en België over 2024/2025. Ondertussen is er nog altijd veel te beleven, in grote en kleine zalen én in diverse genres. Margaretha Coornstra maakte weer een veelzijdige selectie.

INTERACTIEF MET JAN

Bereid je voor op een avond vol interactieve melodieën, want dit concert van Jan Vayne is de ultieme vorm van improvisatie, waarbij Vayne laat zien dat niets van tevoren kan worden voorbereid. Elk akkoord, elke melodie en elke harmonie ontstaat ter plekke, in samenspraak met het publiek.
7 juni, Deurne. fletcherevents.nl

DINEREN MET EINAUDI

Deze *Midsummer Night's Dream*, zoals het evenement heet, begint met een driegangendiner in het Kasteel van Rhoon. Maar nu het bijzondere: tussen hoofd- en nagerecht zal pianist Jeroen van Veen in de Dorpskerk een recital geven, getiteld *The Best of Einaudi*. Na afloop keert iedereen terug naar het kasteel voor het toetje. Let op: er is een beperkt aantal kaarten beschikbaar.
Rhoon, 14 juni. klassiekinrhoon.nl

HOLLANDSE CHOPIN

De Friese pianist Frans Douwe Slot studeerde behalve in Groningen en Utrecht, ook in Boedapest (Franz Liszt Conservatorium). Met de Nederlandse violiste Lisa Jacobs speelt hij werken van Von Brucken Fock ('de Hollandse Chopin'), de 'echte' Chopin en Grieg.
22 juni, Vlieland. Nicolaaskerk-vlieland.nl

BRIEVEN AAN MILOS

De Catalaanse pianist Marco Mezquida bracht met *Letters To Milos* een prachtig album uit met muziek die hij schreef tijdens het eerste levensjaar van zijn zoon. Het resultaat is een speelse, veelzijdige liefdesbrief aan zijn zoon én aan de muziek. Om die brief te communiceren doet hij beroep op percussionist Aleix Tobias en cellist Martín Meléndez. Samen verkennen ze typische Iberische muziekstijlen als *ajechao, sorteao en corrido maragato*, maar spelen ook progressieve pop, free jazz, groove en samba.
5 juli, Gent. greenhousetalent.com

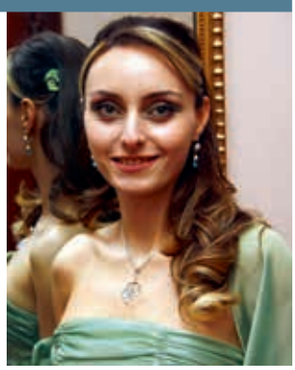
VIOOLSONATES OP VLIELAND

De Japanse violist Shunske Sato is getrouwd met pianiste Shuann Chai; zij is van Chinese afkomst en staat bekend als Beethoven-specialiste. In de Nicolaaskerk spelen ze onder meer vioolsonates van Debussy en Elgar.
10 juli, Vlieland. Nicolaaskerk-Vlieland.nl.

REBELSE ARPEGGIO'S

De 'rebel pianist of France', zo wordt pianist Sofiane Pamart getypeerd. Al jong zat hij tussen twee werelden: die van de hiphop-cultuur en die van het conservatorium. Door vele samenwerkingen met rappers weet hij een jong en breed publiek te bereiken. Op het album *Noche* verkent hij Latijnse nachten waarin zijn typische arpeggio's weerklinken: teder, meeslepend en verhalend. Het accent ligt op sensualiteit, het contrast tussen dag en nacht, op de dood en op taal.
10 juli, Gent. sofianepamart.com

FRANSE SFEREN

Onder de paraplu van het Geelvinck Museum verbindt de Armeense pianiste Marina Gevorgyan melodieën uit haar geboorteland met Franse sferen. Ze verdiepte zich in de priester-componist Soghomon Gevorgi Soghomonian – beter bekend als Komitas – die tijdens dit recital veel aandacht krijgt. Daarnaast speelt ze Chopin en Ravel.
14 juli, Amsterdam. geelvinck.nl

KLASSIEK UIT KLEEF

Het internationale Euregio Rijn-Waal Studentenmuziekfestival is niet meer weg te denken uit het zomerprogramma van Podium Doesburg. Dit jaar verzorgen internationale studenten van de Musiksommer Campus in het Duitse Kleef een serie klassieke pianorecitals.
Alle concerten zijn gratis toegankelijk.
25, 26 & 27 juli en 1 & 2 augustus, Doesburg. PodiumDoesburg.nl

RAVEL AAN DE BERKEL

In Frankrijk heb je de beroemde zussen Labèque, in Nederland de broers Jussen, maar ook het duo Scholtes & Janssens is internationaal actief. In de Achterhoek spelen ze werken van Rimsky-Korsakov, Satie en Ravel.
4 augustus, Barchem. kamermuziekaandeberkel.nl

WAKANA OP VLIELAND

Wakana Shimizu komt uit Tokio waar zij Yasuko Kurosu als leermeester had. Later kwam ze naar Nederland waar zij in 2015 cum

laude afstudeerde bij Willem Brons. Deze zomer komt ze voor het eerst naar Vlieland en speelt Scarlatti, Beethoven, Chopin en Schubert.
7 augustus, Vlieland. Nicolaaskerk-vlieland.nl

NJO ZOMERTOURNEE

Boris Giltburg staat internationaal aangeschreven als een groot Rachmaninoff-kenner. Voor het Nationaal Jeugdorkest (NJO) een geweldige eer om met hem het Vierde Pianoconcert in g (versie 1941) uit te voeren. Een concert dat volgens Giltburg 'een muzikale kleur heeft die anders is dan in al zijn andere werken'. De stad New York, met zijn nieuwe muziek en jazz, beïnvloedde de muzikale opbouw naar een finale vol hectiek en actie, van een onstuitbare kracht en energie.
7 & 11 augustus, in Apeldoorn en Amsterdam. njo.nl

HOND EN ROZEBOOM

In de Grote Zaal van het Concertgebouw brengt Iris Hond werk van onder anderen Einaudi. Jan-Willem Rozenboom is niet alleen de pianist en componist van Guus Meeuwis, maar ook een getalenteerd klassiek pianist. Hij speelt werken van Bach en Schubert.
15 augustus, Amsterdam. concertgebouw.nl

ANTWERPEN IN AMSTERDAM

Traditiegetrouw sluit het Antwerps Symphonie Orkest zijn zomerreces af in het Concertgebouw Amsterdam. Met Dvořáks Achtste Symfonie en Mozarts virtuoze Pianoconcert nr. 22 brengt het orkest twee meesterwerken waartussen ruim honderd jaar liggen. Toppianiste Yeol Eum Son heeft een zee van ervaring met Mozarts muziek. Samen met dirigent Eduardo Strausser gidst ze ons door dit verfijnde concert.
16 augustus, Amsterdam. antwerpsymphonyorchestra.be

GOEDE WIJN…

Nino Gvetadze trad al eerder op bij de stichting *Kamermuziek aan de Berkel* en behoeft volgens de organisatie geen introductie meer: 'Ze zal ons ongetwijfeld weer een boeiend programma voorschotelen.' Wie zich toch liever niet laat verrassen, doet er goed aan om de website in de gaten te houden.
23 augustus, Barchem. kamermuziekaandeberkel.nl

SHAER EN DUPONT

De afgelopen jaren heeft Ishay Shaer zich ontwikkeld tot een gerenommeerd kamermuziekartiest. Hij speelde samen met meerdere grote musici en vormt momenteel een duo met violist Jeroen Dupont. Samen spelen ze vioolsonates van Beethoven en Enescu.
1 & 7 september, Vlieland en Oosterhout. nicolaaskerk-vlieland.nl, buitengewoonklassiek.nl

PREMIÈRE VAN VAN PARYS

SASHA GUSOV

Sterpianist Boris Giltburg speelt Prokofjevs Concert voor piano en orkest nr. 3, op. 26, een uiterst virtuoos en vitaal werk. Het Belgian National Orchestra omlijst dit met de première van een werk van Annelies Van Parys: *Eco ... del vuoto*, en *Ein Heldenleben* van Richard Strauss.
13 september, Brussel. www.bozar.be

advertentie

LUCAS DEBARGUE

"Ik zie mijzelf als artiest, niet als pianist", zei Lucas Debargue (Parijs, 1990) in het interview met hem dat u ook leest in deze uitgave, "de wetten die je moet volgen zijn die van de schoonheid van de symmetrie en balans zoals in elk groot kunstwerk". Deze mooie woorden maakte hij waar in een uitgebalanceerde en sublieme interpretatie van één van Mozarts beroemdste pianoconcerten, in A groot, KV 488. Zelden hoorde ik zo bewogen en bevlogen spelen, expressief tot in elke vezel met de uitstraling van een innerlijke warmte. Bovenal trof Debargue's creatieve vermogen om een schepping als vanuit de bron te herscheppen met een volkomen natuurlijk rubato. In het weergaloos fraaie en bezonken *Adagio* wist hij ook door te dringen tot de diepste krochten van Mozarts ziel, het was muisstil in de zaal. Dirigent Ludovic Morlot en de Philharmonie Zuidnederland moesten de verbintenis zoeken met de solist en zijn verfijnde toucher. Het bleek weer een moeilijke opgave om een ideaal evenwicht te vinden want de dialoog was helaas volledig verstoord. De partners leken als Romeo en Julia, ze hielden muzikaal van elkaar maar konden elkaar niet bereiken. Het orkest musiceerde voortdurend te luid en te dominant, vooral in de hoekdelen. Het best klonk nog het *Adagio*, maar ook hier geen delicate kleuring, geen fluweel bij de strijkers en veel te hard toeterende blazers. Debargue kreeg veel applaus en gaf een toegift, een eigen *Albumblatt*: een charmant kort werkje, een beetje Schumann in een moderne jas, uiterst origineel van snit. Na de pauze nam de Philharmonie gelukkig revanche met een knetterende jazzy Bernstein en een melancholische *Romeo en Julia* van Tschaikowsky.

Gehoord: Muziekgebouw Eindhoven, 25 februari 2024
Cornélie Hoendervanger

SERGIO TIEMPO

"Absoluut mijn favoriete Concerto, ik speel het dolgraag", vertelde de meesterpianist Sergio Tiempo (Venezuela, 1972) mij nadat hij Prokofjevs Eerste Pianoconcert subliem had voorgedragen. Met dit jeugdwerk won de componist anno 1914 een concours in Sint-Petersburg maar over zijn nieuwe technische snufjes van de solopartij was toen niet iedereen enthousiast: zelfs conservatoriumdirecteur Glazounov liep hoofdschuddend de zaal uit. Nu, in Eindhoven, luisterden de toehoorders vol bewondering naar het fantastische pleidooi dat Tiempo voor zijn lievelingsstuk hield. Het werd geen bonkerige maar een prachtige pronkende Prokofjev met als hoofdkenmerken levendigheid en lenigheid. Levendig door Tiempo's temperamentvolle verhaaltrant, die boeide van de eerste tot de laatste noot en lenig door de fascinerende lichtheid en zwier waarmee hij de veeleisende acrobatische toeren ogenschijnlijk moeiteloos uit de toetsen toverde. Wat een warmte, delicate klankformaties, felle motoriek en ook een toucher met intense zangerigheid, vooral in het Andante. Het Concert klonk fonkelnieuw en de Philharmonie Zuidnederland gaf onder voortreffelijke leiding van Hans Graf de solist alle ruimte om zijn partij verfijnd te kleuren. Ook Tiempo's toegift maakte een verpletterende indruk. Ginastera's *Tweede Argentijnse Dans* bouwde hij adembenemend spannend op en vooral zijn pianissimo's waren weergaloos fraai. "Ik ga nog niet terug naar mijn woonplaats Brussel" zei hij in de pauze na zijn optreden „want ik moet eerst nog die schitterende Schubert beleven". En ja, er viel veel te beleven: heel monumentaal en muzikaal geladen heeft de Philharmonie Schuberts Grote Negende uitgevoerd met z'n hemelse lengte, extra opvallend na de zeer korte Prokofjev, die nauwelijks een kwartier duurt. Lang of kort: de hele avond werd er meeslepend gemusiceerd.

Gehoord: Muziekgebouw Eindhoven, 22 maart 2024
Cornélie Hoendervanger

Sergio Tiempo

SUSSIE AHLBURG

Alexander Gavrylyuk

MARCO BORGGREVE

LEIF OVE ANDSNES

De Noorse pianist hield een indrukwekkend pleidooi voor de *Sonate Etere* van zijn landgenoot Geirr Tveitt, wiens werken bij een noodlottige brand voor 80% verloren gingen. Deze sonate nr. 29, zijn laatste, is absoluut een meesterwerk, gekenmerkt door een grote dramatiek en bijzondere klankeffecten, met de linker onderarm op het klavier, waardoor de motieven in de rechterhand een onaardse werking kregen, nog geholpen door de fraaie Steinway en de eveneens zeer mooie akoestiek. Ook bij Schubert en Brahms is Andsnes kind aan huis. Na de diepzinnige *7 Fantasien* op. 116 van de late Brahms nam hij afscheid van het publiek met een lichtvoetige Mazurka opus 33 nr. 2 van Chopin.

Gehoord: Amsterdam, Muziekgebouw, 15 maart 2024
Eric Schoones

ARCADI VOLODOS

Nadat een tijdlang de focus van Arcadi Volodos lag bij de introverte muziek van Mompou en ook Skrjabin, is nu de 'oude virtuoos' weer terug met Liszt en Schumann. Sowieso een belevenis van de eerste orde was de Sonate nr. 16 in a, D 845 (Op. 42) van Franz Schubert. In bijna veertig minuten ontvouwt zich hier schepping van symfonische allure, waarin elk detail door de pianist volmaakt werd getroffen in een alles omvattende structuur met de allermooiste klank die een piano kan voortbrengen.
Na de pauze gebeurde met de *Davidsbündlertänze* van Schumann precies hetzelfde, maar in een totaal andere taal en de *Hongaarse Rapsodie nr. 13* van Liszt klonk met de superieure panache van de virtuoos, die spot met alle technische problemen. Alle pianoliefhebbers hebben geen enkel excuus om in de toekomst thuis te blijven bij concerten van deze tovenaar, zoals op 12 juni (Flagey in Brussel) en 14 juni (Amare in Den Haag).

Gehoord: Arnhem, Musis, 20 maart 2024
Eric Schoones

ALEXANDER GAVRYLYUK & AMSTERDAM SINFONIETTA

Tenslotte reisden we op 11 april naar het Wilminktheater in Enschede waar Alexander Gavrylyuk samen met Candida Thompson en de solisten van haar Amsterdam Sinfonietta het Pianokwartet nr. 3 van Brahms speelde. Hoe Gavrylyuk het scherzo opende zal veel toehoorders zijn bijgebleven. Na de pauze was het met het *Forellenkwintet* van Schubert eveneens een feest van kamermuziek op z'n best. De strijkers, in het bijzonder ook Ying Lai Green op de contrabas, maakten diepe indruk met een levendige conversatie. Iets wat de concerten van Andsnes, Volodos en Gavrylyuk gemeen hadden was dat met de uitzonderlijke inleving van de pianisten de bewondering in de allereerste plaats toekomt aan de componist, voor de zeldzaam geniale muziek van met name Schubert die in alle concerten zo volmaakt over het voetlicht werd gebracht.

Gehoord: Enschede, Wilminktheater, 11 april 2024
Eric Schoones

BEETHOVEN

PIANO SONATAS OP. 10 NO. 3 – OP. 26 'GRANDE SONATE PATHÉTIQUE', OP. 13

Gianluca Cascioli (fortepiano)

Arcana A558 • 68'

Waardering: 8

De Italiaanse pianist Gianluca Cascioli heeft al acht Beethoven-projecten achter de rug, met de opnamen van onder andere concerten, vioolsonates en vijf pianosonates. De nieuwe opname is gewijd aan de Zevende, Achtste en Twaalfde sonate en het Rondo in C, opus 51 nr. 1, dat net voor de Zevende sonate werd gecomponeerd. Voor deze composities uit de jaren 1796-1802 heeft Cascioli de sterk en vol klinkende fortepiano van Paul McNulty gekozen, een kopie naar het Weense model van Anton Walter uit circa 1805. Met vijf en een half octaaf heeft dit instrument een groot bereik dat heel geschikt is voor deze werken. Het heeft bovendien een una corda pedaal dat nog ontbrak bij de Weense fortepiano's uit die tijd – maar dat wel bekend was bij Beethoven – wat Cascioli de kans geeft om met de klankkleur te experimenteren. De zangerige klank van fortepiano en Cascioli's doordachte toepassing van rubato leiden tot bijzonder mooie langzame de delen van de sonates. Ook maakt de pianist eigen interpretaties van de fermates die hij met korte geïmproviseerde en stijlgetrouwe cadensen 'versiert'. Met zijn klankgevoelige en fijn uitgewerkte spel probeert Cascioli de klankwereld en de intenties van de componist zo dicht mogelijk te benaderen wat deze fraaie cd een duidelijke meerwaarde geeft.

Olga de Kort

CHOPIN

COMPLETE MAZURKAS, VOL. 2

Peter Jablonski (piano)

Ondine ODE 1431-2 • 74'

Waardering: 7

Toen Peter Jablonski's tweede deel van Chopins complete mazurka's in de bus plofte hoopte ik stiekem dat er een van mijn Chopin testcases op zou staan. En ja, de Mazurka opus 68/4 vormt de laatste track. Als het goed is hoor je daaraan – ook zonder dat je iets weet van de hartverscheurende omstandigheden waaronder dit stuk is geschreven – dat het hier gaat om een getoonzet afscheid. Jablonski's rubato's zijn enigszins hortend en werktuigelijk. Wel bijzonder is de foto van het manuscript van nou juist deze mazurka in het boekje. Vol doorhalingen, met grote zwarte strepen er dwars overheen. Die geven aan dat Chopin, totaal uitgeteerd, van tijd tot tijd in slaap viel. Ze vonden dit manuscript namelijk tussen de lakens op zijn doodsbed. Dat lezen we in de door Jablonski zelf voortreffelijk geschreven toelichting. Maar daar koop je een cd niet voor. Ter vergelijking zette ik de versie op van Piotr Anderszewski. Die maakt er een compleet ander verhaal van. Langzamer, vloeiender, met veel meer hartverscheurende rubato's en aarzelend aaiend, knijpt Anderszewski je keel dicht. Helaas is deze voor Jablonski nadelig uitvallende vergelijking ook representatief voor de rest van de cd. Het wordt allemaal best mooi gespeeld, maar behoorlijk eenvormig van toon en soms dus gewoon te zakelijk. Ik merkte dat ik luistermoe werd.

Thijs Bonger

CHOPIN, BEETHOVEN

BEATRICE RANA (PIANO)

Sonatas – Funeral March – Hammerklavier

Warner Classics 5419789765 • 71'

Waardering: 9

Als baby'tje van zes maanden speelde ze haar eerste toonladders op de schoot van haar moeder, die evenals haar vader pianist is. Voor de Italiaanse Beatrice Rana (1993) is muziek haar moedertaal en dat is te horen. Ze is geweldig in timing, frasering en spanningsopbouw van verhalende structuren en geeft alle noten kleur en betekenis op een manier die veel verder reikt dan het verlangen naar een mooie klank. Haar zoektocht naar de essentie kwam in een stroomversnelling terecht toen Rana, tijdens de corona lockdowns, besloot twee stukken uit te diepen die volgens haar overeenstemmen in hun expressie van eenzaamheid: Beethovens Hammerklavier-sonate en Chopins Tweede sonate met de Treurmars, beide eindigend in een poging los te breken uit droefenis en isolement. Beethoven door in zijn ruige fuga de stemmen alle kanten uit te laten vliegen, Chopin door in de unisono bewegingen van linker- en rechterhand weg te vluchten in het rijk der geesten. Wat Rana zo bijzonder maakt is haar vermogen expressieve betekenis te geven aan vormen en structuren, die ze uitbalanceert tot in de kleinste details. Haar interpretaties van Beethoven en Chopin zijn virtuoos, glashelder, sensitief, integer en diep doorleefd, waarbij ze alle denkbare pianistieke middelen inzet om een heel persoonlijk verhaal te vertellen, alsof de muziek alleen maar zó kan klinken.

Wenneke Savenije

GERSHWIN, KERNIS, STILL

IN BLUE

Andrew Armstrong (piano)

Rubicon Classics RCD1112 • 69'

Waardering: 8

Wie nieuwsgierig is naar de antecedenten van pianist Andrew Armstrong (1974) wordt niet geholpen door het boekje bij deze uitgave, ondanks twee bijna blanke pagina's. Op de achterkant worden we weliswaar verwezen naar de site van het label Rubicon, maar daar vinden we uitsluitend informatie over de inhoud van deze cd. Armstrong is bepaald geen nieuwkomer, als duopartner van violist James Ehnes heeft hij een respectabel aantal cd's uitgebracht, maar zijn enige solistische discografische optreden dateert alweer van twintig jaar terug. Hier revancheert hij zich met een programma onder de titel In Blue, een verwijzing naar de Rhapsody in Blue van George Gershwin, die 100 jaar geleden in première ging. Armstrong speelt de versie voor piano solo, van de hand van de componist, die niet bepaald uitblinkt door technische hoogstandjes maar meer een blauwdruk was voor orkestrator Ferde Grofé. Heel wat interessanter materiaal vond Armstrong in de Three Visions van William Grant Still en een Prelude van Julia Perry, beiden van zwarte afkomst. De cd opent met een substantieel werk (25 minuten) van Aaron Jay Kernis (1960), een verzameling slaapliedjes met de titel Before Sleep and Dreams waarin de blues evenwel ver weg is. Al met al toch een boeiend programma waaruit blijkt dat Armstrong niet voor niets hoge ogen gooide in de Van Cliburn competitie van 1993.

Siebe Riedstra

GLASS

COCTEAU TRILOGY

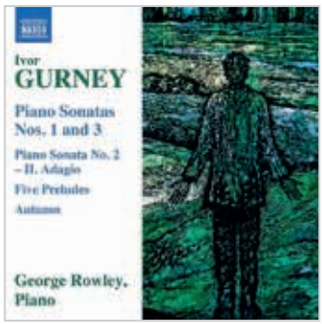
Katia & Marielle Labèque (piano)

Deutsche Grammophon 4875369 • 96'

Waardering: 8

Het gelauwerde Franse pianoduo Katia en Marielle Labèque heeft sinds 2021 klatergoud aangeboord met een arrangement van de dansopera Les Enfants Terribles die Philip Glass componeerde op basis van de gelijknamige roman van Jean Cocteau. Het succes bleek zo groot dat zij Glass en diens vaste muziekregisseur Michael Riesman vroegen pianoarrangementen te maken voor de twee overgebleven opera's van Glass' Cocteau-trilogie, La Belle et La Bête en L'Orfée (kameropera). Het klinkende resultaat, Suites voor twee piano's, staat sinds enkele weken op een dubbel-cd. Quatre-mains heeft soms de neiging de luisteraar te geselen met stortbuien van noten maar de samenstellers op deze cd hebben zich gericht op de sterke kanten van dit genre: het muzikale tweegesprek, dat voor hetzelfde geld uit de hand mag lopen in knetterende ruzie. Gelukkig hebben de zusters Labèque daarnaast een reputatie voor hun vederlichte aanslag. In de lange Promenade uit La Belle bewijzen zij eer aan het belang van een efficiënte taakverdeling door binnen minimale toonafstanden met microscopische precisie in te zoomen op de nuance. Alle facetten van Glass' compositorische rijkdom komen aan bod: via een boogiewoogie aan het begin, snuffelt de luisteraar aan de zwevende harmonieën uit zijn Metamorphoses, om via dynamiek, lyriek en chromatische sequensen te landen op het vertrouwde terrein van het repetitieve minimalisme van Glass.

Wynold Verweij

GURNEY

PIANO SONATAS NOS. 1-3 – PIANO SONATA NO. 2 - II. ADAGIO – FIVE PRELUDES – AUTUMN

George Rowley (piano)

Naxos 8.574479 • 75'

Waardering: 7

Ivor Gurney's leven (1890-1937) werd volledig getekend door de Eerste Wereldoorlog. In Gloucester zong hij in het koor van de kathedraal, ontwikkelde zich als componist en dichter, was leerling van Charles Stanford en van Ralph Vaughan Williams. Aan het front werd hij een 'Great War Poet', net als een aantal beeldende kunstenaars die aan het front ook switchten naar poëzie. In zijn muziek speelt poëzie ook een grote rol, hij componeerde meer dan 300 liederen (onder meer vastgelegd door Paul Agnew op Hyperion). Van zijn pianowerken bestonden – behalve van Five Preludes – nog geen opnamen. Gurney was goed thuis in de muziek van Schubert, Schumann, Brahms en Skrjabin. Dat zijn herkenbare invloeden in zijn pianowerken. De Eerste pianosonate uit 1910 is qua stijl een echo van wat hij in zijn studie had geabsorbeerd. Van zijn Tweede sonate is alleen het tweede deel, Adagio, overgeleverd. Dat kan net als Autumn en veel delen van zijn pianowerken doorgaan voor een Lied zonder Woorden. Zingbare muziek die staat in het teken van verlies en nostalgie. Zijn leven eindigde treurig in een zwakzinnigengesticht. Het spel van George Rowley houdt de aandacht gespannen, het klankbeeld is hard en kaal.

Hans Quant

D'INDY, MAGNARD

PIANO SONATA – PROMENADES

Sofia Andreoli (piano)

Piano Classics PCL10255 • 69'

Waardering: 8

De Franse componisten Vincent d'Indy en Albéric Magnard waren actief in een tijd dat de tegenstelling tussen Frankrijk en Duitsland flink werd opgeschroefd. Uitgerekend in die periode schreven deze twee componisten de werken op deze cd waarin Duitse en Franse elementen flink zijn vermengd en waarin die versmelting veel meer opvalt dan hun eigen persoonlijkheden. D'Indy kiest in zijn Sonate van meer dan een half uur, uit 1907 voor de Duitse klassieke vorm, maar verdonkeremaant die met onduidelijke cesuren, overvolle harmonieën zonder dat de atonaliteit lonkt plus prachtige instrumentale kleuren die niettemin zelden een doel op zich lijken. Magnard plukt in zijn zevendelige cyclus Promenades uit 1893 van vele walletjes: bij vlagen het onbekommerde flaneren van Chabrier, soms de allusies op religie als bij Franck, af en toe het vooruitlopen op de harmonieën van Debussy en de permanente afwisseling van schoonheid en lichtelijke troebelheid. De werken zijn mooi maar beklijven niet, een kwaliteit die ook het spel van de pianiste typeert. Andreoli kan lijn brengen in schijnbaar diffuse vormen, maar men wenst haar spel meer karakter toe. Is er gemis omdat ze veel kamermuziek speelt of omdat deze stukken (beide componisten hebben sterkere werken geschreven) bij al hun kwaliteiten net niet het niveau hebben van de grootste Fransen als Debussy, Ravel en Fauré?

Emanuel Overbeeke

MOZART

PIANO CONCERTOS NOS 18 KV 456 & 21 KV 467

Jonathan Fournel (piano), Mozarteumorchester Salzburg o.l.v. Howard Griffiths

Alpha Classics ALPHA 1039 • 57'

Waardering: 9

Mozart werkt als een soort lakmoesproef voor pianisten: de muziek is zo puur en transparant dat de noten weinig bieden om je achter te verschuilen. Wanneer je niks te vertellen hebt als pianist, kun je dat bij Mozart niet bedekken met indrukwekkende virtuositeit of sentimentele lyriek. Welnu, de jonge Franse pianist Jonathan Fournel (30) slaagt glansrijk voor de proef: zijn Mozart is gevoelig, organisch en onomfloerst. Het Pianoconcert nr. 21 heeft weleens puntiger geklonken (zoals bij Friedrich Gulda), met meer bedachtzaamheid en delicatesse (Piotr Anderszewski) of vloeiender, gracieuzer (Mitsuko Uchida) – maar Fournel brengt een Mozart die de luisteraar rechtstreeks aanspreekt. Geen overdreven rubato, geen valse klemtonen, maar een pianoklank van geslepen kristal waarmee een heel spectrum aan emoties en gedachten wordt opgeroepen. In Pianoconcert nr. 18 speelt Fournel, in 2021 winnaar van de Koningin Elisabethwedstrijd, Mozarts eigen cadensen met een heerlijk monter en bruisend toucher – alsof je de joyeuze componist zelf aan het klavier hoort. Het Mozarteumorchester Salzburg heeft datzelfde fruitige en parelende karakter, vooral in de houtblazers en hoorns. Dit album, onderdeel van het project Next Generation Mozart Soloists waarin veelbelovende jonge musici uiteindelijk alle soloconcerten van Mozart opnemen, is Fournels eerste cd-opname met orkest. Dat er nog maar vele mogen volgen.

Marnix Bilderbeek

C. BECHSTEIN
— ARID DRESS BY JULIA KOERNER — PHOTO: MORGAN FRANKE —
ACOUSTIC HEART. DIGITAL SOUL.
www.bechstein.com

MOZART

THE FIRST VIENNA CONCERTOS, PIANO CONCERTOS NOS. 11-12-13

Ben Kim (piano, directie), Concertgebouw Chamber Orchestra

Challenge Classics CC72985 • 73'

Waardering: 8

De pianoconcerten 11 (KV 413), 12 (KV 414) en 13 (KV 415) schreef Mozart in 1782. Het zijn bevallige concerten, bedoeld als 'gulden middenweg tussen te gemakkelijk en te moeilijk; zeer briljant, aangenaam voor het oor en natuurlijk, zonder saai te zijn', zoals de componist aan zijn vader Leopold schreef. Klopt als een bus. De kwalificatie gemakkelijk is overigens relatief, hoe gemakkelijk de partituur ook lijkt, elke noot komt zeer nauw. De Amerikaanse pianist Ben Kim speelt de drie concerten die in 'gemakkelijkheid' nog wel wat van elkaar verschillen – nr. 11 doet denken aan de Sonata facile, 12 en 13 krijgen al meer diepgang – aangenaam speels. Geholpen door het Concertgebouw Kamerorkest en uitstekende opname-technici heeft deze opname een weldadige en natuurlijke frisheid. Ze klinkt boven alles ontspannen. Je ziet het orkest rustig zitten tijdens de solopassages, Ben Kim genieten van de klanken die hij uit de Steinway-vleugel tovert en je hoort het orkest met welgevallen invallen aan het einde van de solopassages. Puurheid heeft hier de overhand, ook in de wijze waarop de klank van de vleugel in de ruimte is geprojecteerd.

Marjolijn Sengers

MOZART

THE SONATA PROJECT SALZBURG (K.331 'ALLA TURCA' – FANTASIA K.475 – K.457 – K.310)

Yundi (piano)

Warner Classics 5419793485 • 79'

Waardering: 6

De Chinese pianist Yundi Li noemt zich bij concerten en opnamen regelmatig Yundi. Zo ook op deze cd. Sinds hij in 2000 als achttienjarige (en als jongste ooit) het Chopin-concours in Warschau won, heeft hij een succesvolle internationale carrière gemaakt met de nadruk op Chopin, Rachmaninoff, Liszt en Beethoven. Het zwaartepunt in zijn repertoire, en vermoedelijk zijn eigen voorkeur, ligt in de romantiek. Voor zover ik weet is dit de eerste keer dat hij werk van Mozart vastlegt, maar gezien de titel 'The Sonata Project Salzburg' is er meer op komst. Of zijn affiniteit nu speciaal bij Mozart ligt, waag ik te betwijfelen. Zijn spel is nogal kordaat, recht toe recht aan, zonder veel nuances. Het klinkt mij nogal vlak in de oren, de lyriek komt te kort en de ritmiek komt drammerig over. Luister bijvoorbeeld naar het gebeuk in de linkerhand bij het Rondo 'Alla Turca'. Voeg daarbij vreemde dynamische accenten in het openingsdeel van dezelfde Sonate, KV 331 en je vraagt je af waarom Yundi Li zo nodig zijn partijtje wil meeblazen in een gebied waarin de concurrentie enorm is. De nogal harde opnameklank werkt ook niet mee en verdoezelt Mozarts gevarieerde subtiliteit nog meer dan Yundi Li toch al deed.

Gerard Scheltens

RAMEAU, RACHMANINOFF, BACH

OVER TIME

Konstantin Emelyanov (piano)

Fuga Libera FUG 823 • 59'

Waardering: 7

Interessante programmering op deze cd: de zware Corelli-variaties van Rachmaninoff, ingeklemd tussen twee barokgiganten. Bewust niet in chronologische volgorde gerangschikt, want pianist Konstantin Emelyanov (1994) wil 'een nostalgisch tapijt weven […] van eeuwige schoonheid en puurheid waarin de tijd een hele andere betekenis heeft'. In zijn ietwat wijdlopige toelichting beschrijft hij hoe Rachmaninoff je uit je comfortzone haalt door de tijd als een springveer in te drukken of zelfs helemaal stop te zetten. In het werk van krap twintig minuten kan een pianist je inderdaad behoorlijk naar de keel grijpen, en Emelyanov doet dat overtuigend: hij laat de luisteraar op de tast door een plat geschroeid landschap dolen, waarin de eenzame dwaler zich af en toe bitterzoete herinneringen voor de geest haalt, even plotseling afgehouwen door harde mokerslagen. De Bechstein-vleugel ondersteunt dat vooral in het lage register heel mooi, maar klinkt in de hoogte wel erg metalig en hard. Bij het barokrepertoire ervaart Emelyanov een andere beleving van tijd – organischer, meer in balans met ons natuurlijke ritme. In Rameau's Suite in G accentueert hij zijn trillers echter zo scherp dat dat bioritme eerder aanvoelt als een atoomklok, en ook in Bachs Derde Franse suite vind ik zijn spel te prikkelig en afstandelijk om echt in de kalme meditatie te geraken waar hij volgens het boekje op mikt.

Marnix Bilderbeek

SAINT-SAËNS

LE CARNAVAL DES ANIMAUX – PIANO CONCERTO NO. 2

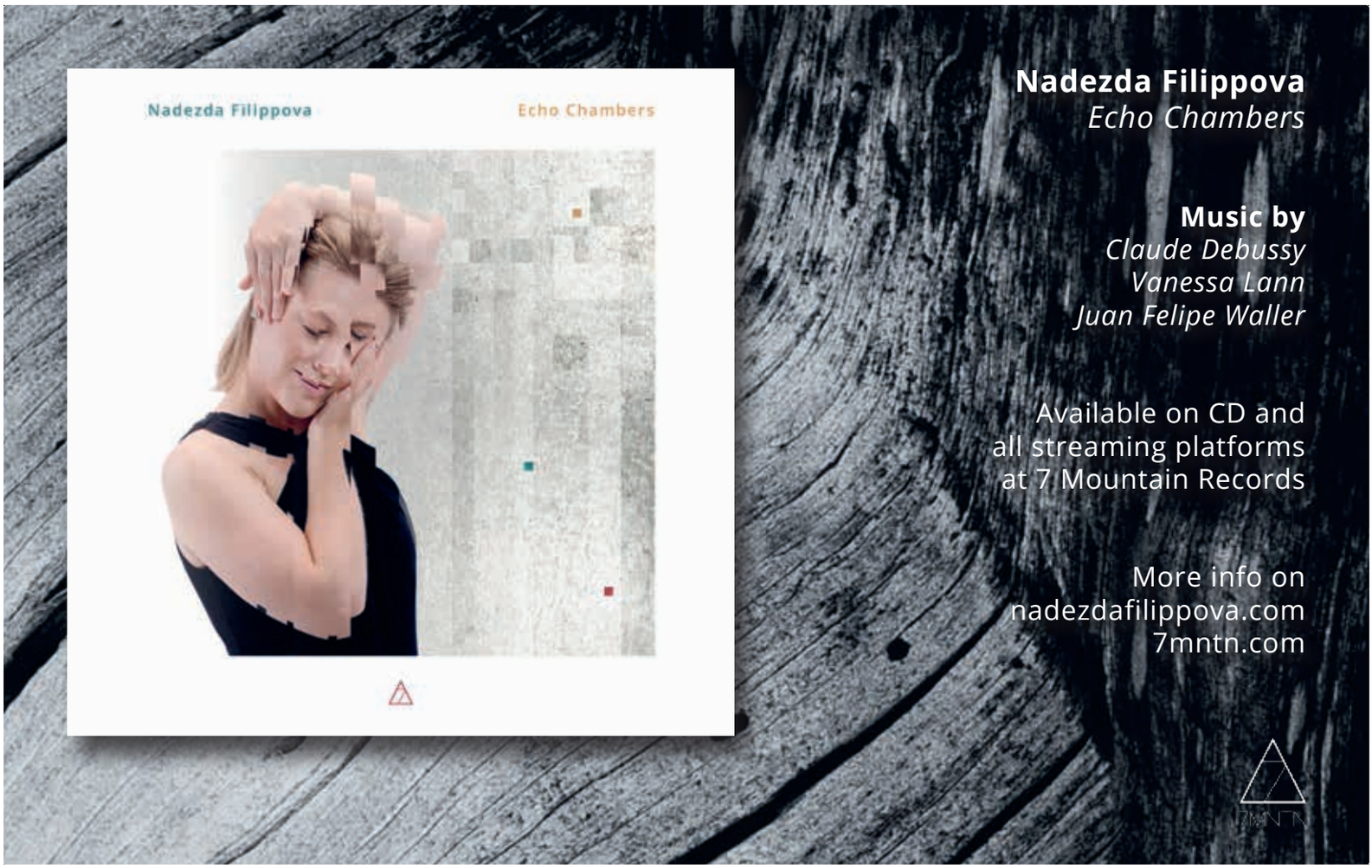
Lang Lang (piano), Gina Alice (piano), Gewandhausorchester Leipzig o.l.v. Andris Nelsons

Deutsche Grammophon 4859224 • 1.46' (2 cd's)

Waardering: 7 à 8

Lang Lang is met zijn indrukwekkende, fysieke en technisch feilloze spel een fenomeen en heeft een sterrenstatus waarmee hij zichzelf – naar mijn zin – te veel in de schijnwerpers zet. Hoewel, op dit dubbelalbum heeft echtgenote Gina Alice een belangrijke rol als tweede pianiste in Camille Saint-Saëns' Carnaval des animaux. Desondanks overheerst toch Lang in alle passages waar de pianopartijen samenspelen. Soms klinkt zowaar een dialoog, zoals in het deeltje Aquarium, maar echt gelijkwaardig samenspel – neem een voorbeeld aan de broers Jussen – ontbreekt helaas. Lang Lang neemt met zijn dominante, pretentieuze pianospel echtgenote, orkest en dirigent een beetje op sleeptouw. Hierna ook in Saint-Saëns', overigens weinig gespeelde Tweede pianoconcert. Ik vind de tweede schijf stukken interessanter. Hierop composities – deels in bewerkingen – van weer Saint-Saëns, Maurice Ravel, Gabriel Fauré, Léo Delibes en Claude Debussy, in wiens Petite suite voor piano vier handen Lang en Alice weer samenspelen. Plus een aantal werken van Louise Farrenc, Charlotte Sohy, Germaine Tailleferre, Mélanie Bois en Lili Boulanger. In de noten van deze deels onbekende vrouwen lijkt Lang Lang met delicate interpretaties prettig tot rust te komen. Samengevat: een dubbel-cd met een verrassend en boeiend programma, maar in uitvoering vooral de Lang Lang Onemanshow.

Frank Hougee

Nadezda Filippova
Echo Chambers

Music by
Claude Debussy
Vanessa Lann
Juan Felipe Waller

Available on CD and
all streaming platforms
at 7 Mountain Records

More info on
nadezdafilippova.com
7mntn.com

PIANIST

NEDERLAND | BELGIË

HÉT BLAD VOOR DE PIANOLIEFHEBBER:

- ✓ interviews en reportages vanuit het muziekleven, festivals, concoursen, op bezoek bij pianobouwers, vaktechnische informatie
- ✓ vaste rubrieken i.s.m. NPMB, detailhandel, VvPN, stemmers en technici, EPTA, pianodocenten
- ✓ achtergrondartikelen, bladmuziek, album- en concertrecensies, boekbesprekingen, concertagenda en nog veel meer!

Kortom: onmisbaar voor iedereen die van piano houdt!

Lees nu op **www.pianistmagazine.nl** bijzondere interviews, reportages en bijlagen.

Inclusief
2x per jaar
THE WORLD OF PIANO COMPETITIONS

Volgende editie
verschijnt in
november 2024

PIANIST verschijnt vier keer per jaar. Een jaarabonnement bedraagt € 37,50 incl. verzendkosten
Abonneer u op: **www.pianistmagazine.nl** of bel **+31 (0)499 791 062** (ma t/m vr 10-13 uur).
Schrijf u op de website ook in voor onze maandelijkse nieuwsbrief.

forte media

Pianist verschijnt in Nederland en Vlaanderen. Daarnaast in de Duitse taal in Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland, Luxemburg en Liechtenstein.

www.pianistmagazine.nl

SCHUBERT

PIANO MUSIC
DREI KLAVIERSTÜCKE D 946 – SONATA D 664 – ZWEI SCHERZI D 593 – ALLEGRETTO D 915 – ADAGIO D 612

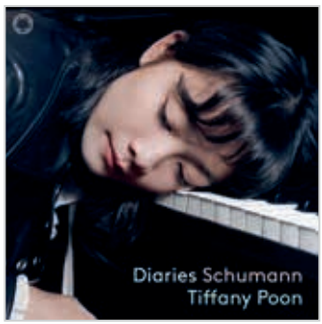
Elisabeth Leonskaja (piano)

Dabringhaus und Grimm MDG 943 1194-6 • 80'

Waardering: 7 à 9

Zo ongeveer halverwege de luistertijd klinkt Franz Schubert bij Elisabeth Leonskaja vrijwel naturel. De finale van de Sonate, D 664 is lichtvoetig en helder; bijna onschuldig omdat zij niet naar een vierde dimensie in de noten zoekt. Zo klinken ook de twee Scherzi, zeker in de sprankelende Eerste in Bes groot. Het gaat in beide gevallen bovendien om stukken van rond 1817, van een nog kerngezonde Schubert. Dat zoeken naar de andere dimensie zit toch al wel in de eerste twee delen van die sonate. Gelijk de eerste twee doodgewone noten van het Allegro-thema krijgen een onberedeneerbare vertraging, en het Andante speelt ze beslist te langzaam met te veel denkpauzes. Ze is daar een minuut langzamer dan Paul Lewis, die ik vorig jaar besprak. De late Schubert op deze cd, de Drei Klavierstücke uit 1828 en het (opnieuw te langzame) Allegretto in c klein van het jaar daarvoor kunnen Leonsakaja's persoonlijke tempofluctuaties en dramatiseringen in voordracht veel beter verdragen. Zij besluit weer onopgesmukt met het Adagio in E groot uit 1818. Maar of je het nu wel, niet of minder eens bent met haar interpretaties, ze klinken op de door Manfred Bürki gereviseerde Steinway uit 1901 prachtig.

Paul Herruer

SCHUMANN

DIARIES

Tiffany Poon (piano)

Pentatone Music PTC 5187 128 • 60'

Waardering: 9

De Amerikaanse pianiste Tiffany Poon (27) staat bekend als representante van een nieuwe generatie pianisten. Is haar spel dan radicaal anders dan van de generatie voor haar? Nee. Als ik haar cd Diaries beluister hoor ik geen nieuwe benadering. Wel hoor ik een zeldzaam goede pianiste. Poon toont dit voorzichtig in Schumanns Kinderszenen. Mijn favoriet uit de Kinderszenen is het afsluitende deel Der Dichter spricht. Poon laat de dichter gewichtig spreken, maar het is geen Goethe. Het is eerder een Von Kotzebue – Goethe's tijdgenoot met minder diepgang. Poons kwaliteiten treden prominenter naar voren in de Davidsbündlertänze, eveneens van Schumann. In deze collectie van achttien karakterstukken toont Tiffany Poon haar ware gezicht. Schumann had tijdens zijn leven last van voortdurende 'moodswings'. Dat is ook in deze muziek duidelijk waarneembaar. De 'ups' legt Schumann in de mond van de (fictieve) Florestan, een echte Draufgänger. De 'downs' komen voor rekening van Eusebius, een introvert figuur. In de Davidsbündlertänze verschijnen beide figuren beurtelings op het muzikale toneel. Het geeft Poon de gelegenheid om de muziek qua karakterisering uit te diepen en vele contrasterende richtingen te verkennen. In de stukken komen zo vele emotionele kanten van de componist naar voren. Belangrijk is, dat ik hier Poon echt hoor spelen. Zij komt los van de noten en jaagt vasthoudend Schumanns vluchtige sfeerbeelden na.

Arnoud Heerings

SEELING

PIANO WORKS

Karl-Andreas Kolly (piano)

Dabringhaus und Grimm MDG 904 2247-6 • 75'

Waardering: 6

De vergeten Tsjechische componist Hans Seeling (1828-1862) was respectievelijk achttien en zeventien jaar jonger dan Chopin en Liszt (met wie hij als virtuoos nog moest concurreren). De invloeden zijn hoorbaar (ook van Mendelssohn), maar er zit óók iets weerbarstigs en eigens in Seelings Poesien, Schilflieder, Concert-Etuden, Barcarolle en de Memoiren eines Künstlers. Ze tonen echter vooral dat Seelings muziek in eerste lijn een vehikel voor zijn virtuoze vingers was. Heel eerlijk gezegd boeide het boekje over de curiositeit en de tijdsgeest waarin Seeling opereerde mij meer dan de muziek. De verzamelaar van het tijdvak zal echter af en toe chopiniaans wegdromen of net als bij Liszt worden opgeschrikt door woeste akkoordreeksen. Verder wordt door MDG hoog opgegeven van de keuze voor natuurlijke akoestische locaties (hier Abtei Marienmünster) maar het is nogal onflatteus hard opgenomen en afgemixt; vooral de expressieve passages lijden daaronder. De zoetigheden worden daarentegen als suikerspinnen zo fijn uitgesponnen. Karl-Andreas Kolly bespeelt een Steinway D uit 1901, dat klinkt leuk, maar zo'n instrument afregelen is vergelijkbaar met het tunen van de RB-20. De opname is echt vermoeiend om naar te luisteren. Ik denk dat Kolly en Seeling op een minder weerbarstig instrument beter uit de verf zouden komen.

René Seghers

SORABJI

OPUS CLAVICEMBALISTICUM
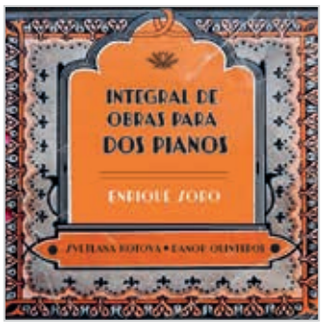
Daan Vandewalle (piano)

Passacaille Pas 9703 • 5.00' (5 cd's)

Waardering: 10

Zonder een noot gehoord te hebben, informeert de schitterend vormgegeven cd-box de luisteraar visueel reeds: op de voorzijde licht het hoofd van de Engelse componist Kaikhosru Shapurji Sorabji (1892-1988) op in een beeld van de kosmos, zíjn muzikale kosmos. Elk cd-hoesje toont fragmenten uit de partituur; de muziek staat op één tot vijf balken tegelijk. Zo duizelingwekkend als dat eruitziet klinkt dit werk ook, een twaalfdelig opus, door de variaties in de vele fuga's – duidelijk het favoriete genre van de componist – weer onderverdeeld in negentien stukken. Nog meer muziekvormen: een prelude-koraal, een toccata, een passacaglia en interludia, variërend van drie tot ruim 50 minuten per stuk. Maar het voelt licht, deze muziek. De eindeloosheid van de voortschrijdende dan wel razende cascades en continue antimetrische figuren raakt diep al is de muziek volgens de componist slechts de weerspiegeling van zijn intenties... Intenties van vijf uren, die bij pianist Daan Vandewalle in de best mogelijke handen zijn. Zijn uitvoeringen zijn helder, vol van schakeringen en zelfs speels. Maar bovenal is het overzicht van deze speler magistraal. Nergens verzandt de muziek, klinkt het spel voortploegend of gaat het moeizaam. Integendeel: het karakter van diverse uitvoeringen neigt naar improvisatie, niet raar omdat Vandewalle ook met jazzmusici werkt en daarnaast al decennia specialist is in pianowerk van marathonproporties.

Harry-Imre Dijkstra

SORO

INTEGRAL DE OBRAS PARA DOS PIANOS

Svetlana Kotova & Danor Quinteros (piano)

Fundación Enrique Soro, Fondos de Cultura 620980 • 1.05'

Waardering: 9

De Chileense componist en pianist Enrique Soro (1884-1954) is een van de grote namen uit de Ibero-Amerikaanse klassieke muziek. Aangezien zijn composities zo goed als onbekend zijn in Nederland, biedt de cd van de Chileense pianisten Svetlana Kotova en Danor Quinteros een goede kans om Soro als componist beter te leren kennen. De cd bevat de opnamen van zijn werken voor twee piano's uit 1905-1922 waaronder twee Suites, de bewerking voor twee piano's van zijn Impresiones Líricas voor piano en strijkorkest, twee Etudes (Estudio Fantástico nr. 1 en nr. 2) en twee Tonada's (liederen). Soro's laatromantische muziek, met een aantrekkelijk vleugje jazz en klanken die zowel aan Rachmaninoff als Gershwin doen denken, is sterk emotioneel gekleurd en zonder meer mooi voor het instrument geschreven. Heel interessant is zijn versie van de tweede piano voor Beethovens Negende sonate. Beide pianisten spelen deze fraaie, dynamische en fantasievolle stukken met veel warmte en kleur, een opvallend intensieve toon en ritmische precisie, wat de noodzakelijke helderheid aan het samenspel geeft. De pianisten zijn uitstekend op elkaar ingespeeld; de klankbalans tussen de piano's en onderlinge gelijkheid zijn zeer goed. Soro's aanstekelijke, zeer aangename, verfijnde, lang uitgesponnen melodieën krijgen de expressieve kracht en de intensieve toon die ze verdienen.

Olga de Kort

STRÉLISKI

NÉO-ROMANCE

Alexandra Stréliski (piano en orgel), Natalia Kotarba (viool), Fayçal Cheboub (altviool), Julia Kotarba (cello), Pierre-Olivier Rioux (contrabas)

Secret City Records SCR133 • 44'

Waardering: 6

Néo-Romance zo heet de nieuwste cd van de Canadese pianiste en componiste Alexandra Stréliski, en dat is een titel die de lading uitstekend dekt. Stréliski deed in 2010 voor het eerst van zich spreken met het in eigen beheer uitgebrachte Pianoscope. Haar gemakkelijk in het gehoor liggende meditatieve kabbelmuziek werd al snel opgepakt door regisseurs zoals de Canadees Jean-Marc Vallée die in haar werk de perfecte muziek voor zijn films vond. Haar stukken, die doorgaans niet langer zijn dan de gemiddelde popsong, zijn inmiddels veelvuldig gebruikt in films en tv-series. Het deed haar populariteit groeien en haar in 2018 verschenen tweede plaat werd een groot succes. Gedurende de Covid-pandemie schreef ze het materiaal voor deze jongste loot aan de stam. De zestien nummers over liefde, verlies en andere grote zaken des levens krijgen geregeld wat meer reliëf door toevoeging van wat strijkers, maar de basis blijft een eenvoudig romantisch minimalisme op een piano die regelmatig klinkt als een slecht geïntoneerde upright piano met (te) veel bijgeluiden. Ook deze plaat van de deels in Rotterdam wonende pianiste zal, getuige de miljoenen streams, zijn weg vinden naar de grote schare liefhebbers, maar voor de klassieke pianoadept met een voorkeur voor het romantisch repertoire valt hier weinig te halen.

Paul Janssen

DIVERSEN

VIENNA, THEME AND VARIATIONS (WERKEN VAN MOZART, BEETHOVEN, SCHUBERT, BRAHMS, VON HERZOGENBERG)

Pianoduo Amacord: Ivana Alkovic & Maarten den Hengst

Zip Records ZIP375 • 65'

Waardering: 8

Het Amsterdamse Pianoduo Amacord – gevormd door Ivana Alkovic en Maarten den Hengst – komt met een programma waar de stad Wenen als een rode draad doorheen loopt. De andere rode draad is, thema's en variaties. En wel relatief onbekende thema's en variaties voor piano vierhandig van componisten die woonden en werkten in deze mooie hoofdstad: Mozart, Beethoven, Schubert, Brahms en Von Herzogenberg. Het is goed dat deze opname is verschenen aangezien de vijf opgenomen werken zelden worden uitgevoerd of opgenomen. En ook Ivana en Maarten kenden de meeste stukken tot voor kort niet. Het aangrijpende Variaties op een thema van Robert Schumann, opus 23, van Brahms was het eerste werk dat hij voor piano vier handen schreef en is wat mij betreft het hoogtepunt van deze uitgave. Het is een ziel klievend werk dat Brahms schreef als afscheid voor Robert Schumann. Verder nog op deze cd de Variaties op een thema van Brahms, opus 23, door Heinrich von Herzogenberg. Een gepast eerbetoon aan zijn vriend Brahms. Zip Records is een onafhankelijk label dat gevestigd is in Amsterdam nadat het was opgericht in San Francisco. Een uitgave van belang en de opname is meer dan sympathiek.

Emile Stoffels

DIVERSEN

WANDERER WITHOUT WORDS (WERKEN VAN LISZT, WAGNER, SCHUBERT EN MAHLER)

Juliette Journaux (piano)

Alpha Classics ALPHA 984 • 57'

Waardering: 9

Een reiziger op zoek naar antwoorden en rust, zonder woorden, met als uitgangspunt het lied Der Wanderer van Franz Schubert. De Franse pianiste Juliette Journaux (ook actief als zangcoach in Genève en Rouen) maakt het zich niet gemakkelijk hier. Het Schubert-lied horen we als opening in de bewerking van Franz Liszt, die er wat veeleisende arpeggio's in verwerkt, en de reiziger wordt verder gevolgd in min of meer beeldende muziek van Richard Wagner (Mein Schlaf ist Träumen uit de opera Siegfried), Schubert zelf (Drei Klavierstücke, D 946 en het dromerige In der Ferne uit zijn Schwanengesang, D 957), Ich bin der Welt abhanden gekommen uit de Rückert-Lieder van Gustav Mahler, dan nog eens Schubert met Wanderers Nachtlied, D 768, en tenslotte Der Abschied uit Mahlers Das Lied von der Erde. Voor zover het van origine vocale muziek is, in transcripties van Journaux zelf. Van pianistieke krachtpatserij (Liszt en soms Schubert) tot ingetogen neo-romantiek: de nog jeugdige Parisienne Juliette Journaux toont verrassend stilistisch en technisch meesterschap en inhoudelijk inzicht in de dramatiek van deze werken. Een interessant werkstuk.

René de Cocq

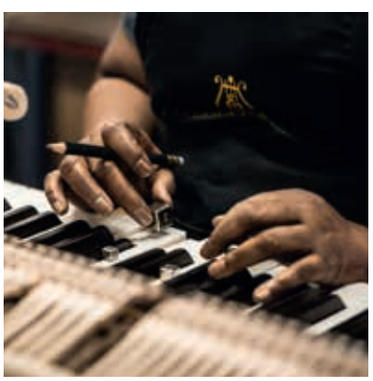
STEINWAY & SONS

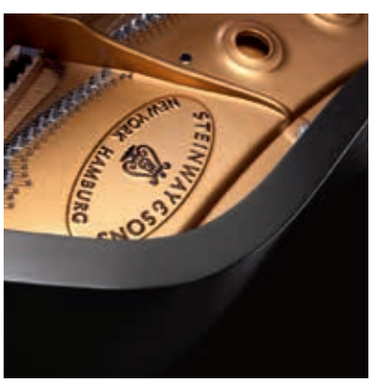
THE MASTERPIECE OF CRAFTMANSHIP

MAENE

PIANO'S MAENE - EXCLUSIVE DISTRIBUTOR BELGIUM & THE NETHERLANDS
ALKMAAR - AMSTERDAM - ANTWERPEN - BRUSSELS - DELFT - GENT - LANAKEN - RUISELEDE - UTRECHT
WWW.MAENE.BE - WWW.MAENE.NL

Deutsche Grammophon
RACHMANINOFF FOR TWO
SERGEI BABAYAN | DANIIL TRIFONOV